

Omgevingsvisie Diemerpark 2100

Zienswijze op de ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050

versie 1.1 | 01-03-2021

Vrienden van het Diemerpark

Voorwoord

Het Diemerpark is een natuurpark aan de oostkant van Amsterdam. Het heeft de hoogste biodiversiteitswaarde van alle Amsterdamse parken. Het park voldoet uitstekend aan de basisbehoefte van de stadsbewoner om de stedelijke omgeving af en toe te ontvluchten, een gevoel van afstand tot de stad te ervaren, in een rustige, veilige omgeving te verkeren, van de natuur te genieten of daar doorheen te fietsen. Daarnaast heeft het park een niet te onderschatten waarde voor het behoud en bevorderen van de biodiversiteit. Het park staat voortdurend onder druk van gemeentelijke en/of provinciale bestuurders, die vinden dat er in het Diemerpark allerlei functies ('programma') ondergebracht kunnen worden die de rust, veiligheid en natuurwaarde verstoren.

Het doel van deze Omgevingsvisie Diemerpark 2100 is tweeledig. Enerzijds is het een deel van een zienswijze op de ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 die begin 2021 ter inzage lag. Anderzijds is het een visie op de ontwikkeling van het Diemerpark tot 2100.

Vanwege het toenemende belang van de biodiversiteit en omdat er in de omgeving van het Diemerpark nog veel woningen gebouwd worden, zal het natuurpark Diemerpark de komende 80 jaar nog veel belangrijker worden. Dat is de reden dat we in deze visie als horizon het jaar 2100 hebben gekozen.

✉ vriendenvanhetdiemerpark@gmail.com

Meer informatie over onze vereniging staat op www.vriendenvanhetdiemerpark.nl

Het Diemerpark gezien vanuit het zuidwesten omstreeks 2015.

Op de voorgrond het sportterrein, toen nog met 4 sportvelden en daaromheen ruigtegebied/struinnatuur.

Rechts het Amsterdam Rijnkanaal met de ARK-zone. Links Steigereiland, daarboven Haveneiland.

Inhoud

1	SAMENVATTING ZIENSWIJZE ONTWERP OMGEVINGSVISIE	5
	INLEIDING	5
	AANBEVELINGEN	5
2	INLEIDING.....	9
	AANLEIDING.....	9
3	DE AMSTERDAMSE SCHEGGENSTRUCTUUR	11
	DIEMERPARK: VAN DE STADSRAND NAAR DE DIEMERSCHEG	11
	WAAR LIGGEN DE SCHEGGEN?.....	12
	WAAR IS DE KOP VAN DE DIEMERSCHEG!?	15
4	DE (KOPPEN VAN DE) SCHEGGEN.....	19
	VISIES OP DE (KOPPEN VAN DE) SCHEGGEN.....	19
	‘LANDSCHAPSPARKEN’	22
5	HOOFDGROENSTRUCTUUR & ECOLOGISCHE STRUCTUUR.....	25
	HOOFDGROENSTRUCTUUR	25
	ECOLOGISCHE STRUCTUUR	25
	ONDSCHIED TUSSEN HOOFDGROEN- EN ECOLOGISCHE STRUCTUUR	26
	GROENTYPEN.....	27
6	DE DIEMERSCHEG	28
	LOCATIE EN VORM VAN DE DIEMERSCHEG	28
	NATUURWAARDEN IN DE DIEMERSCHEG	29
	VISIES OP DE DIEMERSCHEG.....	34
7	HET DIEMERPARK	38
	IJBURG	38
	UITGANGSPUNTEN, DOELSTELLING VAN HET DIEMERPARK.....	40
	NATUUR IN HET DIEMERPARK.....	44
	BELEVING VAN HET DIEMERPARK	46
	STREEFDOELLEN VOOR HET DIEMERPARK	48
	SPORTTERREIN.....	50
	ARGUMENTEN TEGEN UITBREIDEN SPORTVELDEN	52

Leeswijzer

Dit document is een deel van een zienswijze van Vrienden van het Diemerpark op de ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 en anderzijds een visie op de ontwikkeling van het Diemerpark tot 2100.

Wie een snelle, globale indruk wil krijgen over wat de zienswijze inhoudt, verwijzen we naar hoofdstuk 1. Daarin staan een aantal aanbevelingen. Een toelichting daarop is te vinden in een groot deel van de overige hoofdstukken.

Maar dit document is dus méér dan alleen een zienswijze.

We hebben de indruk dat de (huidige) bestuurders van de gemeente Amsterdam het Diemerpark niet goed kennen. Hoe anders moeten we verklaren dat de meerderheid van de gemeenteraad zonder enige discussie instemt met het voornemen om het aantal kunstgras sportvelden in het Diemerpark uit te breiden van zes naar tien sportvelden?

Een doel van deze Omgevingsvisie is om, de kennis over het Diemerpark te vergroten. Dit doen we door, zonder in details te treden, vanuit een breed perspectief en vanuit diverse visie-/beleids-/onderzoeksdocumenten die er in de loop der jaren zijn uitgebracht, naar het park te kijken.

Hoofdstuk 2 gaat gedetailleerder in op de aanleiding voor het schrijven van deze Omgevingsvisie.

Het Diemerpark ligt in een (Amsterdamse) ‘groene scheg’. In hoofdstuk 3 lopen we tegen de moeilijkheid aan van het begrip ‘groene scheggen’. Er wordt verondersteld dat ‘iedereen’ begrijpt wat dat zijn. Daar blijken echter uiteenlopende opvattingen over te bestaan.

Er leek tot voor kort geen enkel meningsverschil te bestaan of het Diemerpark in de Diemerscheg ligt. In de ontwerp Omgevingsvisie wordt daar echter afstand van genomen. De Diemerscheg blijkt door een gezamenlijke actie van het College van B&W en het provinciebestuur te zijn ‘onthoofd’. Als motief daarvoor noemt het college dat er in de kop van de Diemerscheg te weinig bebouwd oppervlak is toegestaan, waardoor ‘stedelijke ontwikkeling’ niet goed mogelijk is, en er een probleem wordt opgeworpen voor ontwikkelingen als aanpassingen aan het Flevoparkbad in het Flevopark en uitbreiden van sportvelden in het Diemerpark.

In hoofdstuk 4 bespreken we het beleid voor de koppen van de scheggen.

De groene scheggen zouden volgens de ontwerp Omgevingsvisie ‘landschapsparken’ moeten worden. ‘Landschapsparken’: dat klinkt mooi vriendelijk. Wat we echter zien

is dat de definitie van 'landschapspark' zo vaag is geformuleerd dat daarin van alles mogelijk is: van ecologische zone via pannenkoekhuis, sport- en festivalterreinen naar zonnepanelen en windturbines. Verrommeling van de scheggen wordt in de ontwerp Omgevingsvisie tot beleid verheven.

Hoofdstuk 5 gaat over de Hoofdgroenstructuur en de Amsterdamse Ecologische structuur. Daarover staat in de ontwerp Omgevingsvisie dat die samengevoegd zullen worden tot één structuur. Een argument daarvoor wordt niet gegeven.

In de vigerende Structuurvisie Amsterdam 2040 staat in 'groentypen' het beleid beschreven over onderscheiden gebieden in de Hoofdgroenstructuur. Wie dat ook in de opvolger, de Omgevingsvisie zou verwachten, komt bedrogen uit. In de Omgevingsvisie wordt verwezen naar een Omgevingsplan dat later komt.

Het Omgevingsplan en ook de Omgevingsvisie zelf, worden omschreven als 'levende' documenten. Dat komt feitelijk neer op legitimering van ad-hoc beleid: slecht voor de rechtszekerheid van burgers en organisaties.

In hoofdstuk 6 geven we een indicatie van de natuur- en recreatiewaarden in de (kop van) de Diemerscheg. Vervolgens beschrijven we wat er zoal gezegd wordt over beleid voor de Diemerscheg.

Beleidsontwikkelaars blijken een beperkte visie op de Diemerscheg te hebben. De Diemerscheg lijkt soms alleen te bestaan uit het Diemberbos. Dat zou tegen verrommeling beschermd moeten worden. De twee belangrijkste groengebieden op het vlak van biodiversiteit, namelijk het Gaasperplaspark en het Diemerpark zouden slechts 'stadsrandparken' moeten worden waar allerlei 'stedelijke groenfuncties' (intensiever programma) in gerommeld kunnen worden.

Hoofdstuk 7 gaat specifiek over het Diemerpark.

Het Diemerpark is onlosmakelijk gekoppeld aan de ontwikkeling van IJburg. Over IJburg zei het gemeentebestuur dat daar 18.000 woningen zouden komen. Inmiddels zijn er plannen voor een aanzienlijke verdichting (15% meer woningen). Is het gemiddelde gemeenteraadslid daarvan op de hoogte? Realiseert hij/zij zich de gevolgen daarvan voor de behoefte aan sportvelden?

Met het park werd beoogd een natuurpark te creëren. En dat heeft (in grote lijn) uitermate goed uitgedaan. Het park wordt zeer gewaardeerd, zowel door de bezoekers van het park als de dieren die er wonen en er ieder jaar weer naar

terugkeren. Om dit niet verloren te laten gaan hebben we een aantal 'streefdoelen' opgesteld.

Het laatste deel van dit hoofdstuk en het document gaat over de sportvelden in het Diemerpark: voor veel bewoners en onze vereniging een inmiddels al jaren voortdurende nachtmerrie.

Hoe is het mogelijk dat in de nota Duurzaam Landschap staat: "*Ondanks inzet op innovatief grondgebruik is het de komende jaren mogelijk toch nodig om te gaan kijken naar sport in bestaand stedelijk groen, of in de scheggen*" en dat het gemeentebestuur nu al volop inzet op uitbreiding van het sportterrein in het Diemerpark?

Tot slot

Op veel plaatsen in de tekst staan nummers. Deze verwijzen naar de Aantekeningen achterin. Soms gaat het om een enkele bronverwijzing en soms staat daar een uitgebreidere toelichting.

We spreken in dit document over 'Omgevingsvisie' als we het 'ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050' bedoelen. 'Structuurvisie Amsterdam 2040' korten we af tot 'Structuurvisie'.

*Dieren in het Diemerpark:
Baardman, Roodborsttapuit, Blauwborst, Ijsvogel*

1 Samenvatting zienswijze ontwerp Omgevingsvisie

INLEIDING

We bieden onze zienswijze op de ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in twee delen aan. Het eerste deel dienen we in samen met enkele andere verenigingen van parken in Amsterdam Oost. Het tweede deel is opgenomen in dit document. Daarvan staat hieronder een samenvatting, met een aantal aanbevelingen.

Wethouder Marieke van Doorninck toont haar enthousiasme over de ontwerp Omgevingsvisie aldus: *“Voorliggende Omgevingsvisie Amsterdam 2050 zet voor de lange termijn een heldere koers uit. Dat is belangrijk, want juist onzekerheid schept een behoefte aan richting geven door de overheid.”*¹

De hoofdvraag voor onze vereniging is: zet het gemeentebestuur met de Omgevingsvisie voor het Diemerpark een heldere koers uit (voor de lange termijn)? Aan de hand van het Diemerpark/Diemerscheg toetsen we de juistheid van de stelling van de wethouder.

In de Omgevingsvisie staat: *“Amsterdam versterkt de bestaande structuur van groene scheggen, die ver doordringen in de stad. We zien deze als landschapsparken die meer dan nu een recreatieve betekenis krijgen.”*²

In dit document onderzoeken we of dit klopt, met name voor de Diemerscheg.

We stellen vast dat, als we naar het Diemerpark/de Diemerscheg kijken, de wethouder geen gelijk heeft. We krijgen geen helder beeld van hoe het Diemerpark/de Diemerscheg er in 2050 uit zal zien.

En we zijn het ook niet eens met de stelling dat ‘Amsterdam’ de bestaande structuur van groene scheggen (*“die ver doordringen in de stad”*) versterkt.

Die sombere conclusies hebben te maken met onduidelijke definities van belangrijke begrippen, beleidsvoornemens die vaagheden bevatten of die niet beschreven zijn, en onnavolgbare acties van het college van B&W.

Hieronder vatten we puntsgewijs enkele conclusies over de ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 samen en doen we aanbevelingen om de definitieve versie van de Omgevingsvisie beter te maken.

AANBEVELINGEN

1. In de Omgevingsvisie (pag. 56) staat dat de structuur van de scheggen “versterkt” wordt.
We missen een duidelijke afbeelding van waar de scheggen precies liggen. In diverse visie-documenten wordt gesproken over de (“beroemde Amsterdamse groene”) scheggen, maar welke gebieden daar precies toe behoren, wordt nergens duidelijk gemaakt. Daardoor is het niet goed mogelijk om bij een evaluatiemoment te kunnen vaststellen of de structuur van de scheggen inderdaad “versterkt” wordt. → Voeg een gedetailleerde kaart toe, met duidelijke afbakening (grenzen) van de scheggen. → Leg uit wat bedoeld wordt met “versterken” van de structuur van de scheggen.
Op pag. 187 staat *“De ontwikkeling van de scheggen staat vooral in het teken van landschapontwikkeling.”* → Leg uit wat ‘landschapontwikkeling’ betekent.
2. In Omgevingsvisie staat dat scheggen een *“meer recreatieve betekenis”* (pag. 56) krijgen. Andere doelstellingen zijn: *de omschakeling naar kringlooplandbouw stimuleren, de bodemdaling keren en werken aan een herstel van biodiversiteit.”*. In de NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050 staat het voornemen van het gemeentebestuur om de koppen van de scheggen voor *“intensiever recreatief gebruik”* in te richten. → Leg uit wat intensivering van recreatief gebruik betekent, hoe dat samen kan gaan met stimuleren van kringlooplandbouw en herstel van biodiversiteit, wáár dat allemaal samen kan gaan, en wat de prioriteit heeft.
3. In de Omgevingsvisie (pag. 78-79) staat dat ‘Amsterdam’ per scheg een koers voor ogen heeft. In de daaropvolgende beschrijving van de scheggen missen we de ‘Brettenscheg’. → Beschrijf de gewenste koers voor de Brettenscheg.
4. In een advies van de Amsterdamse commissie Ruimtelijke Kwaliteit uit 2008 staat dat het welstandsbeleid voor de groene scheggen o.a. is: *“behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur”*. Dit advies spreekt ons zeer aan.
Helaas zien we hierin een duidelijk verschil met de Omgevingsvisie, waarin gesproken wordt over *“intensiever recreatief gebruik”* van de scheggen.
In hoofdstuk 2 hieronder beschrijven we dat het Amsterdamse college van B&W bij het provinciebestuur een zienswijze op de Omgevingsverordening NH2020 heeft ingediend met als doel om de aanwijzing ‘landelijk gebied’ van de kop van

de Diemerscheg weg te nemen waardoor in de Diemerscheg meer bebouwd oppervlak mogelijk zou worden. We noemden dit de 'onthoofding' van de Diemerscheg. Deze actie heeft buiten de gemeenteraad plaatsgevonden en dus ook vóór de vaststelling van Omgevingsvisie. → Laat het college van B&W deze actie uitleggen in de Omgevingsvisie. → Laat het college van B&W uitleggen hoe de structuur van groene scheggen versterkt kan worden door daarin meer bebouwd oppervlak toe te staan.

5. Op pag. 133 in de Omgevingsvisie staat over de Diemerscheg: *“De Diemerscheg is een belangrijk groengebied voor Oost, maar door infrastructuur is het groen totaal versnipperd. Dit gebied vraagt om een impuls aan kwaliteit, toegankelijkheid, met aandacht voor klimaatbestendigheid, zodat het beter benut kan worden voor recreatie in een verdichtende stad.”* Op pag. 78 staat als kenmerk voor de Diemerscheg: *“Groot Nat Klimaatbos”*. Op pag. 135 staat: *“Landschapspark Diemerscheg omvormen tot een Groot Nat Klimaatbos.”*

Wat betekent dit voor de visie op de Diemerscheg? Enerzijds moet de Diemerscheg *“beter benut worden voor recreatie in een verdichtende stad”* en anderzijds moet het een *“Groot Nat Klimaatbos”* worden. 'Diemerscheg' lijkt volgens laatstgenoemde visie geheel samen te vallen met het Diemerbos. Dit komen we ook in andere visiedocumenten tegen, zoals bijvoorbeeld het Ontwikkelperspectief Diemerscheg (2019). De Omgevingsvisie is op dit punt zeer ondermaats. → Leg eerlijk uit hoe de Diemerscheg in de Omgevingsvisie wordt opgevat, en wat daarvoor de beleidsvoornemens zijn.

6. Als argument om de aanwijzing 'landelijk gebied' van de kop van de Diemerscheg weg te nemen noemde het college o.a. veranderingen aan het Flevoparkbad. Het Flevopark wordt in de Omgevingsvisie drie keer genoemd: twee keer in verband met de Amsterdamse brug en een keer in verband met een stadsstrand. Over veranderingen aan het Flevoparkbad (wat zijn daarvan de gevolgen?) wordt niets gezegd. → Noem in de Omgevingsvisie de plannen met het Flevoparkbad.
7. Als argument om de aanwijzing 'landelijk gebied' van de kop van de Diemerscheg weg te nemen zegt het college: *“Amsterdam werkt aan sportvelden in het Diemerpark”*. In de Omgevingsvisie staat: *“Of en zo ja hoe ook in de hoofdgroenstructuur meer ruimte geboden kan worden voor sportvelden is een vraag die in het kader van de Omgevingsvisie nader onderzocht wordt.”* → Leg uit hoe het te rijmen is dat er enerzijds al *“gewerkt wordt”* aan sportvelden in het

Diemerpark, en dat dit anderzijds een vraag is die in het kader van de Omgevingsvisie onderzocht wordt.

De wijze van besluitvorming rond (eventuele) uitbreiding van het sportterrein in het Diemerpark is voor ons volkomen raadselachtig. Veel van onze vragen hierover worden laat, slordig of niet beantwoord.

8. In de Omgevingsvisie komt 41 keer het begrip 'landschapspark' voor (dat is 40 keer meer dan in de Structuurvisie Amsterdam 2040). Hier en daar worden gebieden genoemd die als zodanig bestempeld worden. → Geef een limitatieve opsomming van de gebieden die omgevormd zouden moeten worden tot 'landschapspark'.
9. Als kenmerk van 'landschapsparken' wordt genoemd: 'geleidelijke gebiedsontwikkeling' (pag. 91). → Leg uit wat er 'ontwikkeld' moet worden en wat 'geleidelijk' inhoudt.
10. Het onderscheid tussen 'landschap' en 'landschapspark' wat betreft activiteiten en infrastructuur die daarbij passend zijn, vinden we zeer onduidelijk. Volgens bijlage 1 'Stappen voor de ladder van het landschap' in de nota Duurzaam Landschap³ vallen 'sport'/'sportroutes' zowel onder *“landschappelijke functies”*, als *“landschappelijke functies passend in metropolitane landschapsparken”*. 'Sportpark' wordt beschouwd als een van de functies die *“(primair, allereerst) in het bebouwde deel van de stad (...) passen”* (*“Niet-landschappelijke functies”*). Volgens deze visie zouden sportparken dus niet in 'metropolitane landschapsparken' passen.
- Volgens de Omgevingsvisie (pag. 93) zou in 'landschapsparken' ruimte geboden worden aan een deel van de 'sportbehoefte', maar daar zou minder plek zijn voor 'traditionele sportvelden'. → Leg uit wat wordt bedoeld.
11. In de afbeelding op pag. 92 in de Omgevingsvisie staat in het Diemerpark met een groene stip een 'zoekgebied sportlandschap' aangegeven.

Het 'sportlandschap' in het Diemerpark is nu al groter dan volgens de Structuurvisie mogelijk was (5,4 versus 4,7 ha). Het Diemerpark is bedoeld als 'natuurpark'. De realisatie daarvan was onderdeel van een pakket van maatregelen om het verlies van natuurwaarden in het IJmeer als gevolg van de komst van IJburg te compenseren. Uitbreiden van het sportterrein is in strijd met eerder gedane toezeggingen, afspraken, beleidsvoornemens en

bestemmingsplannen, is slecht voor de beleving van de natuur, slecht voor het milieu, de biodiversiteit, klimaatadaptatie en de verkeersveiligheid. → Verwijder de aanduiding 'zoeklocatie sportlandschap' uit het Diemerpark.

12. Volgens de Omgevingsvisie (pag. 89) zou de Ecologische structuur toegevoegd moeten worden aan de Hoofdgroenstructuur. → Geef uitleg over de overwegingen (voor- en nadelen) die tot dit voornemen hebben geleid en belicht wat de gevolgen hiervan zijn voor de bescherming die tot nu toe geboden werd door de Ecologische structuur. Is de TAC voldoende geëquipeerd om te adviseren over ontwikkelingen in de Ecologische structuur?

13. De huidige Ecologische structuur van Amsterdam zou opgenomen worden in de 'laag' 'Corridors' (Omgevingsvisie pag. 90). *"De inrichting kan sterk verschillen, afhankelijk van de ecologische of recreatieve functie, landschappelijke basis en stedelijke context."* Het is niet duidelijk of met deze 'Corridors' hetzelfde wordt bedoeld als het groentype 'corridor' in de Structuurvisie (pag. 245). In de omschrijving van dit groentype zien we een interne tegenstrijdigheid: *"Ecologische verbindingzone niet of zeer beperkt ontsloten. Groene route is optimaal ontsloten."* 'Optimaal ontsluiten' en 'niet of zeer beperkt ontsluiten' van hetzelfde gebied kan niet tegelijk. → Licht toe wat we ons bij 'Corridors' in de Omgevingsvisie moeten voorstellen. Vermijd een hybride betekenis

14. In de Omgevingsvisie (pag. 201) staat: *"In tegenstelling tot in de vigerende Structuurvisie maakt het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur geen deel uit van de omgevingsvisie. Dit wordt richting omgevingsplan uitgewerkt."*

In gebieden die behoren tot de hoofdgroenstructuur kunnen nu allerlei uiteenlopende activiteiten en ontwikkelingen plaatsvinden, van windmolens tot ecologische verbindingen.

Juist de diversificatie van de hoofdgroenstructuur in groentypen voorkomt dat niet alles overal gerealiseerd kan worden. Wij zijn daarom van mening dat beleidsintenties voor groentypen in een (Omgevings-)visie_{ie} thuishoren. Het verschuiven van 'het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur' naar het Omgevingsplan leidt tot ad-hoc ontwikkelingen, verrommeling, onduidelijkheid en gebrek aan rechtsbescherming. → Leg de beleidsintenties voor de diverse groentypes vast in de Omgevingsvisie.

15. In de ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040 (pag. 247) stond de ARK-zone in het Diemerpark aangeduid als *"zeer waardevol en kwetsbaar natuurgebied"*, dat *"ontoegankelijk"* zou moeten zijn. In de vastgestelde Structuurvisie is de ARK-

zone aangemerkt als '(...)/struinnatuur'. Deze opvatting van de ARK-zone als 'struinnatuur' is foutief, aangezien de ARK-zone een ecologische verbindingzone is. → Leg in de Omgevingsvisie voor de ARK-zone in het Diemerpark de beschrijving en beleid conform de ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040 vast.

16. In de Omgevingsvisie komt het begrip 'Ecologische verbindingzone' niet voor, en 'Ecologische verbindingen' slechts twee keer. Ter vergelijking: in de Structuurvisie komt 'Ecologische verbinding(s)zone(s)' 18 keer voor. Ecologische verbindingen als de 'Groene As', 'Natuurboog' en 'Ecologische verbindingzone Gooi-Waterland' die in de Structuurvisie nog prominent afgebeeld zijn (pag. 138), zien we in de Omgevingsvisie niet terug. Dit geeft, gevoegd bij het voornemen om de Ecologische structuur toe te voegen aan de Hoofdgroenstructuur, de indruk dat het belang van ecologische verbindingen (= bescherming van biodiversiteit) in de Omgevingsvisie lager wordt beoordeeld dan in de Structuurvisie het geval is. → Beschrijf hoe de bescherming van de Ecologische structuur wordt vormgegeven. → Geef op (een) afbeelding(en) in ieder geval duidelijk de hier genoemde ecologische verbindingen weer.

17. De Natuurboulevard is een combinatie van een ecologische route en veel gebruikte recreatieve wandel- en fietsroutes langs opvallende cultuurhistorische objecten. Zeker in de huidige 'coronatijd' wordt er veel gebruik gemaakt van deze routes. Gezien de toename van het aantal woningen in de omgeving (IJburg 2^e fase, De Krijgsman in Muiden, ...) en mogelijk vaker voorkomende pandemieën, mag verwacht worden dat het belang van de Natuurboulevard nog aanzienlijk zal toenemen.

In het Ontwikkelperspectief Diemerpark (2019) wordt de Natuurboulevard als *"waardevolle natuur"* gekarakteriseerd (pag. 6). Niettemin wordt er in de Omgevingsvisie (in tegenstelling tot de Structuurvisie) aan de Natuurboulevard geen aandacht besteed. → Besteed in de Omgevingsvisie aandacht aan het belang van de Natuurboulevard.

18. Op pag. 186 van de Omgevingsvisie staat: *"Amsterdam verdicht en wil het landschap zoveel mogelijk ontzien. Toevoeging van buitensport is daarom ingewikkeld."*

De 'sportnorm' legt op dat er bij iedere nieuwe woning een aantal m² aan sportvelden hoort. Bovenstaande stelling suggereert de opvatting dat de realisatie van woningen en de realisatie van buitensportvoorzieningen twee van elkaar losstaande, ruimtevragende opgaven zijn. Door de hantering van de

'sportnorm' echter, heeft het gemeentebestuur ervoor gekozen om de realisatie van woningen aan de aanleg van sportvelden te koppelen. Het lijkt daarom juist om te stellen dat verdichten ingewikkeld is als Amsterdam het landschap wil ontzien en tegelijkertijd de 'sportnorm' wil hanteren.

Het gemeentebestuur maakt plannen om IJburg met 15% te verdichten (van 18.000 naar 20.700 woningen). We berekenden dat deze verdichting, door de hantering van de 'sportnorm', verantwoordelijk is voor de creatie van de behoefte aan **3,5** sportvelden.

De wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening hebben in een bestuursopdracht vastgelegd dat er in het Diemerpark **4** extra sportvelden zouden moeten komen. Met de aanleg van extra sportvelden zou het natuurpark Diemerpark ernstige schade worden toegebracht.

We constateren dat de wethouders natuurlandschap in de stad wil vernielen om het landschap om de stad te ontzien. → Besteed in de Omgevingsvisie aandacht aan de nadelen van verdichting en bespreek voor- en nadelen van alternatieven.

→ Neem een expliciet besluit over het al dan niet verhogen van het aantal woningen op IJburg.

Dieren in het Diemerpark: rugstreepadjes, ringslag, vos

2 Inleiding

AANLEIDING

Het Diemerpark is een gewaardeerd park van ongeveer 93 ha aan de oostkant van Amsterdam, naast IJburg, langs het Amsterdam-Rijnkanaal, tegenover Diemen-Noord. Het is geen 'gewoon' stadspark, zoals het Oosterpark of het Vondelpark maar een 'natuurpark', en daardoor veel meer te vergelijken met bijvoorbeeld de Oeverlanden in Amsterdam West. De Diemerzeedijk vormt met het Diemerpark en het Flevopark, de kop van de Diemerscheg.

Door de relatief geïsoleerde ligging, tussen de kust van het IJmeer en het Amsterdam-Rijnkanaal, en omdat het na gebruik als vuilstort- en verbrandingsplaats lange tijd voor het publiek ontoegankelijk was, kreeg het gebied een grote waarde voor de natuur. Het Diemerpark heeft een uitzonderlijk grote biodiversiteit, met o.a. de grootste aantallen rodelijstsoorten vogels van Amsterdam.⁴

Door het park loopt de *Natuurboulevard*, een combinatie van de ecologische verbindingzone Gooi – Waterland en wandel- en fietsroutes. Een deel van het park behoort daarom tot het Natuurnetwerk Nederland.

Met het Diemerpark heeft de gemeente Amsterdam een bijzonder natuurpark in huis. Maar het is een kwetsbaar park.

De kwetsbaarheid komt niet alleen door de ondergrond, die vanwege het daar gelegen vuil en gif om voortdurende waakzaamheid vraagt. De bescherming door de overheid van de natuur- en recreatiewaarden van het park is helaas ook niet vanzelfsprekend.

Aanleiding voor Vrienden van het Diemerpark om een Omgevingsvisie voor het Diemerpark te schrijven was:

1. de publicatie van het Amsterdamse College van B&W van een ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in verband met de komst van de (landelijke) Omgevingswet in februari 2021 en
2. de afgifte van het Amsterdamse College van B&W van een Bestuursopdracht voor het Diemerpark in december 2019.

Omgevingswet en Omgevingsvisie 2050

Naar verwachting treedt op 1 januari 2022 de Omgevingswet in werking.⁵ *“De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving.”*⁶

Door de Omgevingswet zal de Structuurvisie Amsterdam 2040 vervangen worden door de Omgevingsvisie Amsterdam 2050.⁷ *“De Omgevingsvisie is de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Amsterdam. Het omvat onderwerpen als groen, water, energie, economie, gezondheid, cultuur en sociale voorzieningen. Kortom, alles wat de stad maakt tot wat hij is. Deze visie is bindend: ze geeft richting aan de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de stad.”*⁸

Uit de Omgevingsvisie 2050 zou de door het gemeentebestuur gewenste ontwikkeling van het Diemerpark te destilleren moeten zijn. Wat gaan de ideeën van het gemeentebestuur betekenen voor de rust, de (beleving van de) natuur, het milieu, de biodiversiteit, klimaatadaptatie⁹, verkeersveiligheid kortom de kwaliteit van het natuurpark Diemerpark?

De publicatie van een Bestuursopdracht door het College van B&W in 2019 doet het ergste vrezen.

Bestuursopdracht

In december 2019 stelden de wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening een bestuursopdracht voor het Diemerpark vast, waarin staat: *“Het wordt steeds drukker in het park en vanwege de uitbreidingen zal het gebruik van het park alleen maar gaan toenemen. De verschillende vormen van gebruik, natuurwaarden en andere belangen moeten goed tegen elkaar worden afgewogen en vertaald naar een visie op het park en een bijhorend ontwerp dat zorgt voor een kwalitatief hoogstaand park dat voor de komende jaren weer in balans is.”*¹⁰ Met ‘uitbreidingen’ wordt wellicht de komst van veel nieuwe woningen in de omgeving bedoeld.

De wethouders hebben dus behoefte aan een nieuwe visie op het Diemerpark omdat ze kennelijk vinden dat park thans niet “in balans” is.

Dat is vreemd, want tijdens een hoorzitting in december 2016 stelde het gemeentebestuur nog: *“Het huidige planologische regime [in het Diemerpark – red.]*

*vormt een mooie balans van de verschillende functies van het park. Er is dus geen aanleiding dit te wijzigen.”*¹¹

Dat die “mooie balans” drie jaar later opeens gewijzigd moet worden komt voort uit de wens van de wethouders om het sportterrein uit te breiden. Er zouden vier kunstgras sportvelden bij moeten komen, *“als antwoord op het tekort aan sportruimte op IJburg I.”*¹²

Het gemeentebestuur maakt dus plannen, en zoekt daar vervolgens een visie bij. Dat is de verkeerde volgorde dunkt ons.

Toevoeging van nog meer sportvelden aan de reeds aanwezige sportinfrastructuur, waaronder zes volwaardige kunststof voetbal- en hockeyvelden, zal een grote impact hebben op de ‘identiteit’ van het park. Wat blijft er nog over van het gevoel van “afstand tot de stad”, het concept van het Diemerpark als ‘natuurpark’ met beperkte ruimte voor sport en (op de natuur gerichte) recreatie?

*De Diemerzeedijk vanuit de lucht boven het Diemerpark. Links het Amsterdam-Rijnkanaal en de ARK-zone, rechtsboven de sportvelden.*¹³

3 De Amsterdamse scheggenstructuur

DIEMERPARK: VAN DE STADSRAND NAAR DE DIEMERSCHEG

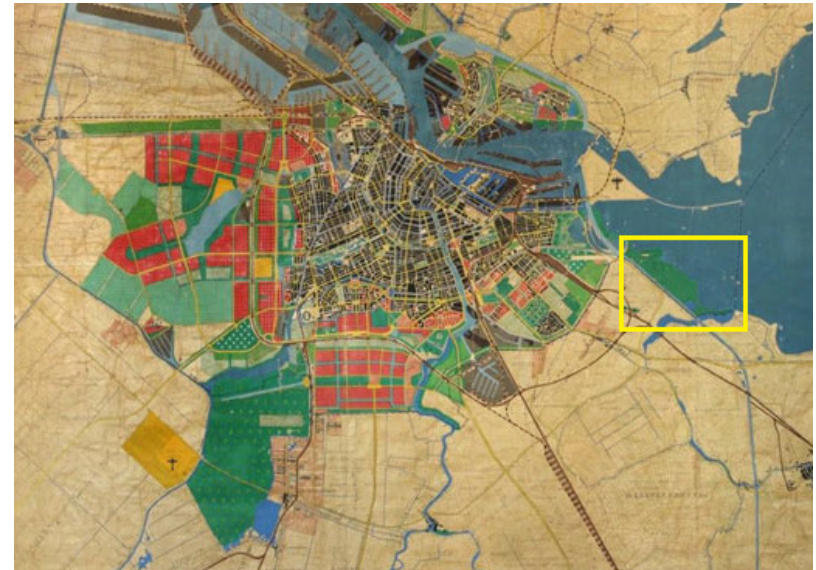

Het Diemerpark is een natuurlijke oase in een stenen omgeving.

Op de voorgrond: IJburg, aan de andere kant van het park (links): Diemen en daarboven ringweg A10 en de Amsterdam 'binnen de ring'

Begin vorige eeuw lag het gebied dat thans Diemerpark heet, als een soort Amsterdamse geïsoleerde enclave, langs het Merwedekanaal (nu Amsterdam-Rijnkanaal) helemaal aan de oostelijke rand van Amsterdam.

In de jaren dertig van de vorige eeuw bestond bij het gemeentebestuur de visie om een stad te creëren, waarin iedereen omgeven was met voldoende groen. Iedere stadsbewoner moest het omliggende natuurschoon via groenstroken binnen een kwartier kunnen bereiken. Dat was de gedachte achter het ontstaan van een 'vingerstad' model van Amsterdam, met daarin scheggen die het groene landschap tot diep in de stad brengen. Scheggen werden gezien als de entree tot het buitengebied.

*Kaart (deel) van het Algemeen Uitbreidingsplan van Amsterdam (AUP), 1935
In de gele rechthoek: de Diemer Buitendijksche Polder, het latere Diemerpark.*

"In 1935 maakte de gemeente Amsterdam zijn eerste structuurplan, een toekomstplan waarin beschreven werd hoe de stad eruit zou moeten gaan zien. Dit Algemeen Uitbreidingsplan is terecht wereldberoemd geworden. Het was de eerste keer dat stedenbouwkundigen op een bijna wiskundige manier uitrekenden wat stadsmensen precies nodig hadden aan voorzieningen en aan groen.

Een van de sterkste onderdelen van het toekomstplan was de beslissing om de stedenbouwkundige uitbreidingen als vingers het groene buitengebied in te laten steken. Daardoor zou dat buitengebied ook voor mensen in het centrum goed bereikbaar blijven, de natuur kon diep in de stad blijven doordringen.

Lobbensteden als Amsterdam, waarbij nieuwe woonwijken als smalle vingers het groen insteken, zijn zeldzaam in de wereld. De meeste steden groeien als een steeds dikker wordend bolletje, waardoor de mensen in het midden uiteindelijk uren moeten reizen om de stad uit te komen. De Amsterdamse centrumbewoner zit met de fiets in een kwartiertje midden in Amstelland.

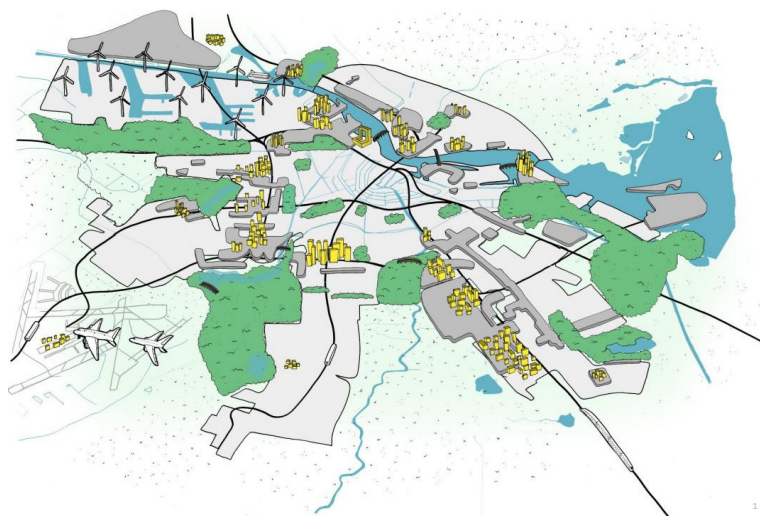
Na 1935 heeft de gemeente Amsterdam nog negen structuurplannen gemaakt. In de laatste, de structuurvisie 'economisch sterk en duurzaam' uit 2011, staat de structuur van groene gebieden die diep de stad insteken nog steeds recht overeind. De

aantrekkingskracht van Amsterdam ten opzichte van andere Europese hoofdsteden blijkt juist de combinatie te zijn van stedelijke drukte en grote groengebieden op korte afstand van elkaar.”¹⁴

Door de komst van IJburg werd de Diemerzeedijk een groene wig tussen de woningen van IJburg en die van Diemen-Noord. Het werd een onderdeel van de Diemerscheg.

WAAR LIGGEN DE SCHEGGEN?

In de Omgevingsvisie staat: *“Amsterdam versterkt de bestaande structuur van groene scheggen, die ver doordringen in de stad. We zien deze als landschapsparken die meer dan nu een recreatieve betekenis krijgen.”¹⁵* Dit roept de vraag op: waar liggen nou precies die groene scheggen die ver doordringen in de stad?

*Impressie van de Amsterdamse scheggenstructuur*¹⁶

In de Structuurvisie komt het woord “scheggen” gemiddeld 0,42 keer per pagina voor, waaruit geconcludeerd kan worden dat het een belangrijk begrip is.¹⁷ In de ontwerp Omgevingsvisie komt het woord “scheggen” gemiddeld 0,28 keer per pagina voor.¹⁸ Een definitie ervan ontbreekt echter.

Volgens de begrippenlijst in de Groenvisie 2020-2050, één van de bouwstenen voor de Omgevingsvisie,¹⁹ zijn de scheggen: *“De landschappen aan de rand van de stad, die als groene vingers het bebouwde gebied van Amsterdam binnendringen.*

De gemeente beschouwt de scheggen als een unieke kwaliteit, waardoor het landschap altijd binnen 15 minuten fietsen bereikt kan worden. De landschappen die het verst in de stad doordringen worden de koppen van de scheggen genoemd.”

De scheggen zijn dus landschappen in de stad die gekoppeld zijn aan het landschap dat om de stad heen ligt.

In documenten over de planologie van Amsterdam worden diverse namen voor de scheggen gehanteerd en blijken er uiteenlopende opvattingen te bestaan over de grootte en grenzen ervan. Hieronder geven we daarvan enkele voorbeelden.

Visie Groengebied Amstelland (2009)

In het zuidelijk deel van de metropoolregio Amsterdam beheert en exploiteert Groengebied Amstelland de recreatiegebieden Amstelscheg, Diemerscheg en de Recreatieve verbindingsboog.²⁰

In de Visie Groengebied Amstelland worden 8 scheggen onderscheiden.²¹

*Amsterdamse scheggen volgens Visie Groengebied Amstelland*²²

Amstelland	Amsterdamse bos	Sloterscheg	Spaarnwoude
Zaanse scheg	Twiske	Randzone Waterland	Diemerscheg

Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011)

“Amsterdam wordt omgeven door een zeer divers landschap, het zogenaamde metropolitane landschap. Dit landschap dringt ver de stad in via de groene scheggen. Deze verhogen de aantrekkelijkheid van de stad, en geven Amsterdam de mogelijkheid om binnen bestaand stedelijk gebied sterk te verdichten en toch leefbaar te blijven. De ruimte die geboden wordt oogst een hoge en groeiende waardering en een toenemend gebruik.”

In de Structuurvisie worden de volgende 8 scheggen onderscheiden: Amstelscheg, Amsterdamse bosscheg, Tuinen van west, Brettenzone, Zaanse scheg, Waterland, IJmeerscheg en Diemerscheg:

Arcam (2019)

Arcam (Architectuurcentrum Amsterdam) is een ‘denktank’ die zich bezighoudt met stedelijke opgaven die de leefbaarheid van Amsterdam vergroten.²³

Arcam lijkt de grenzen van de scheggen op sommige punten, zie bijvoorbeeld de Diemerscheg, net iets anders te leggen dan de Structuurvisie.

Arcam ziet de Amsterdamse scheggen als volgt:

Amsterdamse scheggen volgens Arcam

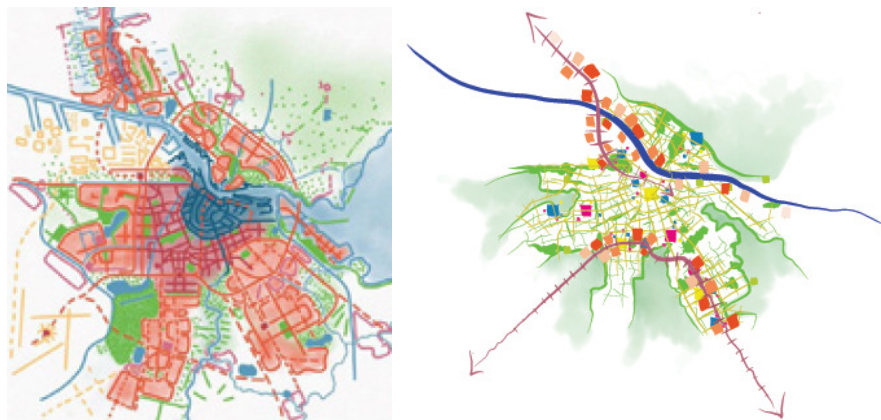
1 = Amstelscheg 2 = Amsterdamse Bosscheg 3 = Scheg van West 4 = Brettenzone
5 = Zaanse Scheg 6 = Waterlandscheg 7 = Diemerscheg 8 = IJmeerscheg

Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2021)

In de Omgevingsvisie staat: *“De scheggen zijn per definitie een gezamenlijk belang van Amsterdam en de omliggende gemeenten, omdat ze over gemeentegrenzen doorlopen en bijdragen aan de leefbaarheid van de hele agglomeratie. Amsterdam koestert deze scheggen als belangrijkste ruimtelijke verbindingen tussen stad en landschap, en heeft per scheg een koers voor ogen.*

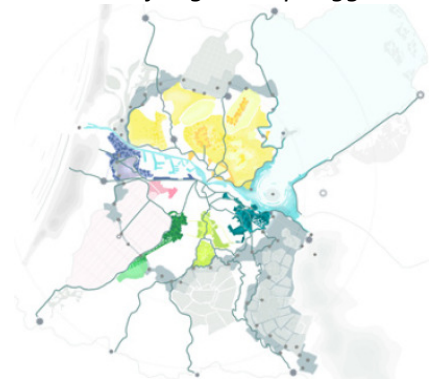
*Die koers sluit aan op de specifieke gebiedskenmerken en speelt in op de opgaven die op die scheg afkomen. Het zijn geen in beton gegoten plannen, maar ambities van Amsterdam voor de ontwikkeling op de lange termijn.”*²⁵

Vervolgens worden de ambities beschreven voor 7 scheggen: Amstelscheg, Westeinderscheg, Scheg van West, Spaarnwouder Scheg, Waterland, IJmeer en Diemerscheg. (Merkwaardig is dat de Brettenscheg/Brettenzone ontbreekt.) Onderstaande afbeeldingen van de scheggen komen niet uit een Rorschachtest, maar uit de Omgevingsvisie.

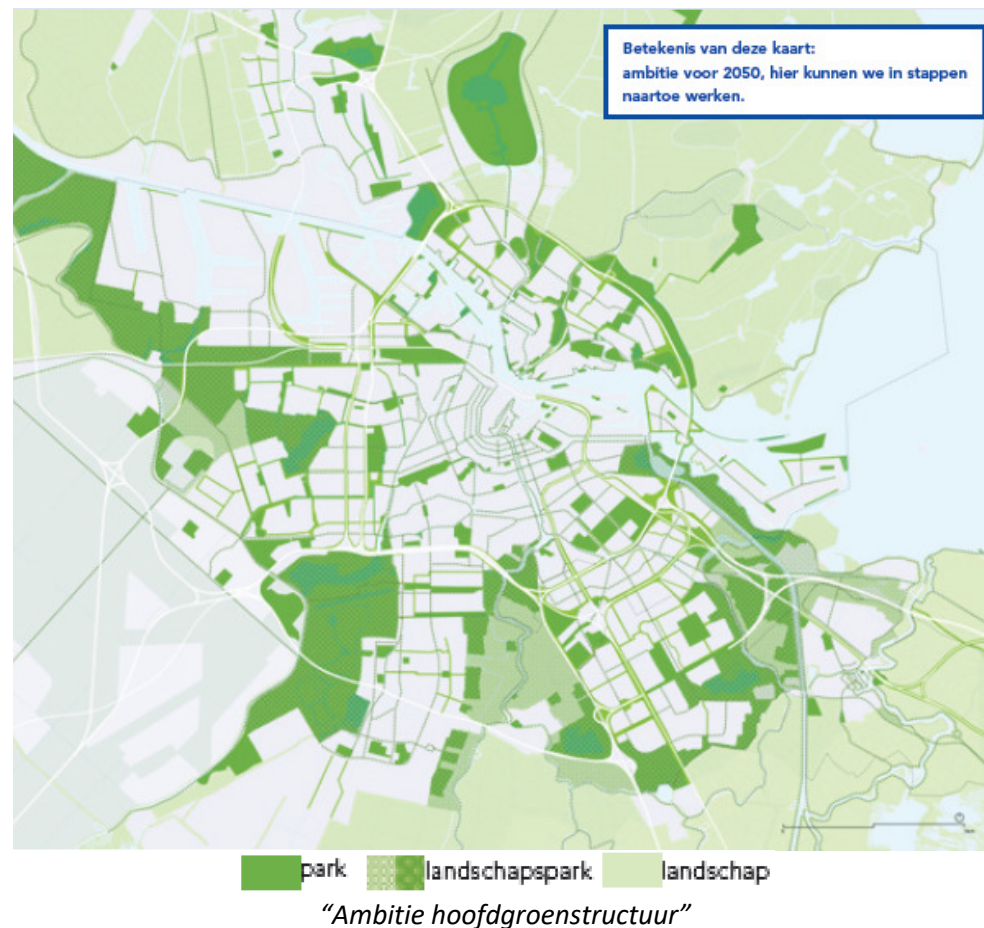
Links: “Amsterdam en de buurgemeenten vormen een handvormige agglomeratie. De bebouwde ‘lobben’ steken als vingers aan een hand het omringende landschap in. Dat landschap dringt via groene wiggen, de ‘schieggen’, juist diep door in de stad.”²⁶

Rechts: “Verstedelijkingsconcept agglomeratie”²⁷

“De scheggen: verknoping stad en landschap met verschillende karakters.”²⁸

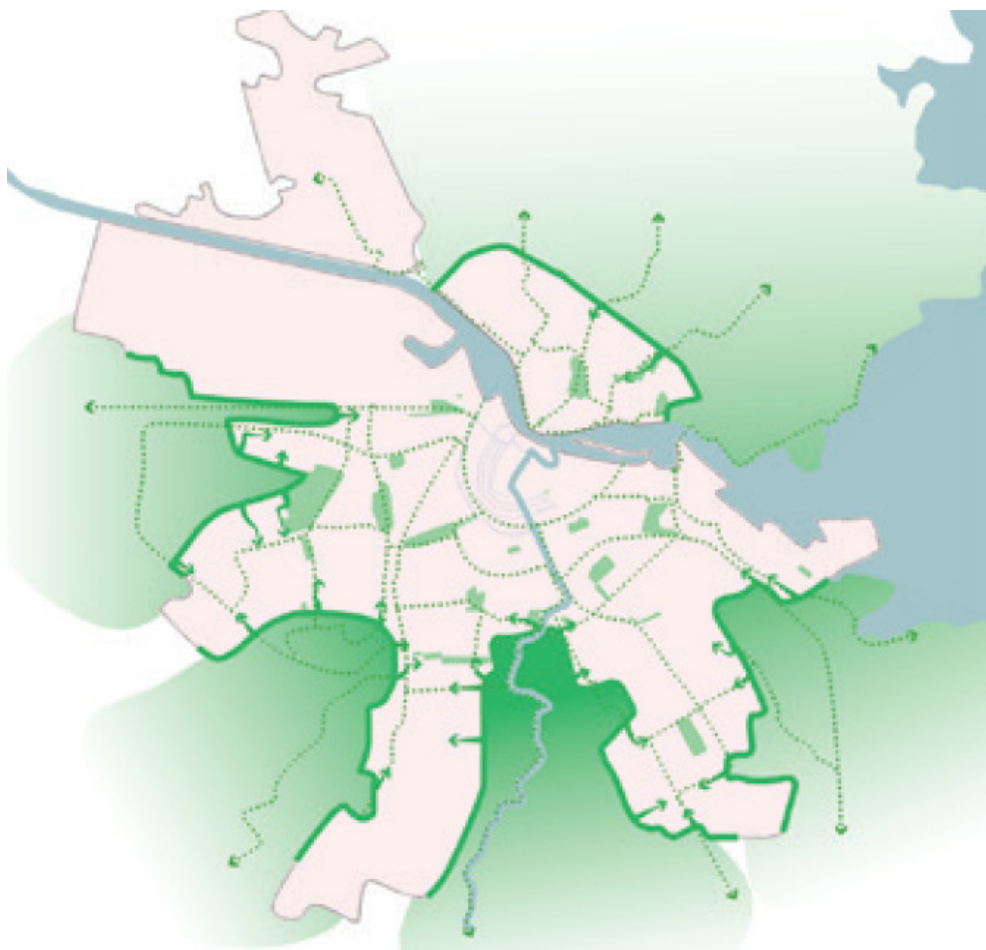
Op de kaart ‘Ambitie hoofdgroenstructuur’ in de Omgevingsvergunning zijn de scheggen nog wel te zien, maar is er iets opvallends aan de hand. De koppen van de scheggen hebben een donkerder kleur groen dan het landschap om de stad.

We herinneren ons de eerder weergegeven omschrijving van de scheggen in de Groenvisie: “*De landschappen aan de rand van de stad, die als groene vingers het bebouwde gebied van Amsterdam binnendringen.*”

De landschappen die ver de stad indringen zijn vervangen door ‘landschapsparken’. De hieronder weergegeven kaart “*Rigoreus vergroenen*” in de Omgevingsvisie laat zien dat de Diemerscheg zelfs volledig ‘onthoofd’ is.

We zien op deze kaart dat de Diemerscheg ergens onder IJburg eindigt en dus niet meer als een groene vinger het bebouwde gebied binnendringt.

"Rigoreus vergroenen" ²⁹

Deze 'onthoofding' van de Diemerscheg was een gezamenlijke actie van het college van B&W van Amsterdam en het bestuur van de provincie Noord-Holland.

WAAR IS DE KOP VAN DE DIEMERSCHEG!?

In maart 2020 werd ons namens het gemeentebestuur de volgende kaart getoond van enkele koppen van Amsterdamse scheggen, waaronder de kop van de Diemerscheg.

Koppen van scheggen volgens de gemeente Amsterdam in maart 2020 ³⁰

De afbeelding hieronder toont meer in detail de Diemerscheg op de website van de gemeente Amsterdam.

De Diemerscheg (groen) ³¹

Deze afbeelding van de Diemerscheg vertoont grote overeenkomst met de hiernaast weergegeven afbeelding van landelijk gebied in de Diemerscheg in de ontwerp Omgevingsverordening.

In de Omgevingsverordening NH2020 zijn regels samengevoegd die in de provincie Noord-Holland gelden op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water. ³² De Omgevingsverordening NH2020 werd in november 2020 door het provinciebestuur vastgesteld.

Landelijk gebied in de Ontwerp Omgevingsverordening NH2020 (groen) ³³

In de ontwerp Omgevingsverordening NH2020 behoort de kop van de Diemerscheg, met daarin het Flevopark en het Diemerpark dus tot het landelijk gebied. ³⁴

Een actie van het college van B&W zorgde er echter voor dat dit in de definitieve versie van de Omgevingsverordening NH2020 niet meer het geval was.

Het college diende bij het provinciebestuur een zienswijze in: *“De aanduiding landelijk gebied is nieuw en vraagt daarom zorgvuldige begrenzing, omdat voor het landelijk gebied in de MRA [= Metropoolregio Amsterdam – red.] een verbod geldt op nieuwe stedelijke ontwikkeling (grootschalige woningbouw of voorzieningen van meer dan 500 m²).*

Ook kleinschalige woonontwikkelingen (minder dan 11 woningen) zijn hier niet mogelijk. Amsterdam steunt een stevige bescherming van het landschap tegen verstedelijking en draagt steeds uit dat sterk landschap zorgt voor sterke kernen.”

Over de kop van de Diemerscheg schreef het college: *“Een deel van het Stadsdeel Oost ligt binnen het in de ontwerpverordening aangewezen landelijk gebied, waaronder het Flevopark / Het Nieuwe Diep, Diemerpark, de noord- en oostzijde van het Science Park en de Groene Staart / Amstelscheg. (...) Daarbij is in de ontwerpverordening bepaald dat het toegestane bebouwd oppervlak niet mag worden vergroot. (...). Per saldo is binnen het landelijk gebied qua nieuwe ontwikkelingen op basis van de verordening regel dat uitbreiding van het bebouwd oppervlak niet is toegestaan, dus niet veel mogelijk.*

Dit raakt in stadsdeel Oost mogelijk straks ook de sportvelden in het Diemerpark en de aanpassingen aan het Flevoparkbad in het Flevopark (onderdeel van het landelijk gebied)” ³⁵

De aanwijzing ‘landelijk gebied’ beschermt dus de kop van de Diemerscheg tegen ‘stedelijke ontwikkeling’.

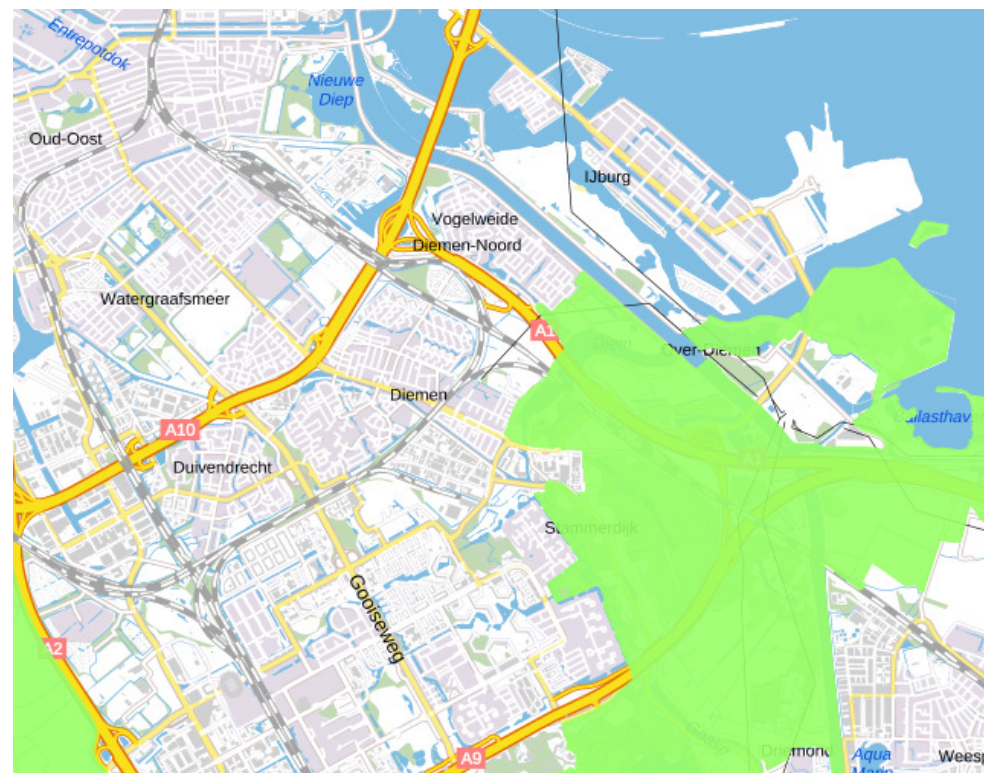
Dit was niet naar de wens van het college van B&W, want het zou uitbreiding van de sportvelden in het Diemerpark en veranderingen aan het Flevoparkbad kunnen belemmeren.

“Met de groei van de metropool moet ruimte wordt geboden voor de stijgende recreatiebehoefte. In de koppen en aan de randen van de scheggen wordt het landschap steeds meer onderdeel van het stedelijk recreatief gebruik. Bestaande sportparken worden intensiever gebruikt en fiets-, wandel- en vaarroutes worden drukker. Beleid van de gemeente Amsterdam is het openbaar toegankelijk maken van sportparken, volkstuinparken en begraafplaatsen, om zo recreatief en maatschappelijk (bijvoorbeeld educatief-) medegebruik te intensiveren. (...)

Ik verzoek u dringend om de grens van het landelijk gebied te herzien en daarbij in elk geval alle groengebieden binnen de bebouwde kom van deze aanwijzing uit te sluiten. (...) In sommige situaties aan de stadsrand, beperken de regels voor landelijk gebied de - onlosmakelijk met verdichting samenhangende - intensivering van het gebruik van deze gebieden.” ³⁶

Als reactie op de zienswijze van het college van B&W paste het provinciebestuur de kaart aan (zie afbeelding hiernaast).

Op deze kaart is de overeenkomst tussen het landelijk gebied en de kop van de Diemerscheg zoals weergegeven op de website van de gemeente Amsterdam (zie hierboven) grotendeels verdwenen. Er is niet veel meer over van de kop van de Diemerscheg. Feitelijk hebben het provinciebestuur en het college van B&W van Amsterdam, de Diemerscheg onthoofd.

Landelijk gebied in de definitieve Omgevingsverordening NH2020 ³⁷

Discussie

⇒ Om het beleid voor de scheggen begrijpelijk te maken en de gebieden die in de scheggen liggen te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen, is het nodig dat het voor ‘iedereen’ duidelijk is waar de scheggen precies liggen. De grenzen van de scheggen moeten ondubbelzinnig vastliggen, zoals dat in principe ook het geval is met de gebieden die horen bij bijvoorbeeld de Hoofdgroenstructuur, NNN (inclusief ecologische verbindingzones) en Natura 2000 gebieden.

⇒ In de Omgevingsvisie staat: *“Amsterdam versterkt de bestaande structuur van groene scheggen, die ver doordringen in de stad.”* ³⁸

Wat daar precies mee bedoeld wordt, is niet duidelijk. De realiteit is dat het college van B&W tegen de ontwerp Omgevingsverordening NH2020 een zienswijze indiende met als doel om in de Diemerscheg meer bebouwd oppervlak toe te staan.

Wij zien niet in hoe de structuur van de groene scheggen ‘versterkt’ kan worden door daarin meer bebouwd oppervlak toe te staan.

De term ‘misleiding’ komt bij ons op.

⇒ We zetten ook grote vraagtekens bij het democratisch gehalte van deze gang van zaken.

Op basis van de Gemeentewet zou het college bevoegd zijn om de zienswijze in te dienen. “*De betrokkenheid van de gemeenteraad hierbij is niet noodzakelijk.*

Voor de volledigheid wil ik daar nog aan toevoegen dat de gemeenteraad destijds niet is geïnformeerd over de door Amsterdam ingediende zienswijze.” ³⁹

Het college verzocht het provinciebestuur “*dringend*” om de aanwijzing ‘landelijk gebied’ van de kop van de Diemerscheg weg te nemen. Als argument noemde het college veranderingen aan het Flevoparkbad en het Diemerpark.

Het college wist, of had moeten weten, dat er onder bewoners weerstand bestaat tegen deze veranderingen:

➤ <https://petities.nl/petitions/behoud-het-flevoparkbad-als-buitenbad>

➤ <https://petities.nl/petitions/stop-de-plastificering-van-het-diemerpark>

⇒ Dat in de zienswijze staat: “*Amsterdam werkt aan sportvelden in het Diemerpark*”, stoort ons zeer.

In de Omgevingsvisie staat: “*Of en zo ja hoe ook in de hoofdgroenstructuur meer ruimte geboden kan worden voor sportvelden is een vraag die in het kader van de Omgevingsvisie nader onderzocht wordt.*” ⁴⁰

Het niet informeren van de gemeenteraad door het college van B&W over het indienen van de betreffende zienswijze, waarin vooruit gelopen wordt op de nog niet vastgestelde Omgevingsvisie zien we als een daad van onbehoorlijk bestuur.

Wat wil(de) het gemeentebestuur eigenlijk met de (koppen van) de scheggen? Dat is het onderwerp van het volgende hoofdstuk.

Recreatie in het Diemerpark: fietsen, sleeën, ‘birdwatching’

4 De (koppen van de) scheggen

VISIES OP DE (KOPPEN VAN DE) SCHEGGEN

In deze paragraaf beschrijven we wat er in verschillende beleidsdocumenten beschreven staat over visie en beleid ten aanzien van de (koppen van de) scheggen.

Amsterdamse commissie Ruimtelijke Kwaliteit (2008)

*“Richtlijnen van het welstandsbeleid voor de groene scheggen zijn: behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur; deze alleen toestaan waar die functioneel is voor het groen, uitgaan van en inspelen op de bestaande waarden en kwaliteiten van elke scheg. De toppen van de scheggen, waaronder het Diemerpark, hebben een belangrijke functie als koppelstuk tussen stad en land. Deze zogeheten schakelparken krijgen een zorgvuldig afgewogen programma en inrichting. Ze functioneren als recreatieve trekpleisters en transferia, anderzijds bezitten ze een rustig, openbaar en groen karakter.”*⁴¹

Behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur: hier kunnen we ons goed in vinden. Maar dit staat dus wel in een document uit 2008...

Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011)

*“Amsterdam wordt omgeven door een zeer divers landschap, het zogenaamde metropolitane landschap. Dit landschap dringt ver de stad in via de groene scheggen. Deze verhogen de aantrekkelijkheid van de stad, en geven Amsterdam de mogelijkheid om binnen bestaand stedelijk gebied sterk te verdichten en toch leefbaar te blijven. De ruimte die geboden wordt oogst een hoge en groeiende waardering en een toenemend gebruik.”*⁴²

In de Structuurvisie wordt met de ‘kop van de scheg’ bedoeld: *“het deel van de scheg dat het verst de stad in reikt, grenst aan de bebouwde stad en onderdeel is van de Hoofdgroenstructuur.”*

“De koppen van de scheggen zijn vaak groengebieden met parken of plassen en als stadsrand ingericht. Met het toenemen van de druk op de scheggen voor recreatief gebruik is er een reden om de koppen van de scheggen niet langer als beëindiging van de stad te benaderen maar als opening naar het landschap. Deze stedelijke maar parkachtige ruimtes maken de koppeling tussen stad en metropolitaan landschap. Ze laten de scheggen zo diep mogelijk de stad binnendringen.”

Wat een ‘inrichting als stadsrand’ of ‘beëindiging van de stad’ inhoudt, wordt niet uitgelegd. In ieder geval is het gemeentebestuur er niet (meer) tevreden mee, want de scheggen zouden als ‘opening naar het landschap’ moeten worden ingericht. Wat dat betekent, wordt niet uitgelegd. We zien het niet terug in de Omgevingsvisie.

*“De koppen moeten kwalitatief hoogwaardig worden ingericht en optimaal per fiets zijn ontsloten. Ze moeten veel intensiever worden geprogrammeerd met recreatieve functies voor de stedeling. Ook als het gebieden in de Hoofdgroenstructuur betreft is een watersportvoorziening, een strandtent of een pannenkoekenhuis mogelijk, zolang het bijdraagt aan de recreatieve waarde van deze plekken.”*⁴³

Wat een ‘kwalitatief hoogwaardige inrichting’ en een ‘intensievere programmering’ inhoudt, wordt niet toegelicht.

Nota Duurzaam Landschap (2019)

In 2019 verscheen de nota ‘Duurzaam Landschap, de Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie’.

Hierin staat: *“De gemeente beschouwt de scheggen als de belangrijkste ruimtelijke verbindingen tussen stad en landschap. De structuur van stadslobben en groene scheggen, zoals de Amstelscheg en de Bretten, maakt het mogelijk dat elke*

Amsterdammer binnen 15-20 minuten in het landschap is. Deze kwaliteit onderscheidt Amsterdam van de meeste andere metropolen en wordt door ons gekoesterd. Routes tussen stad en landschap lopen zo veel mogelijk via of door de scheggen. Nabij de scheggen groeit de stad bovendien hard en neemt de recreatieve drukte in de scheg toe.

*De koppen van de scheggen zijn belangrijke schakels tussen stad en landschap- een verdere ontwikkeling van metropolitane landschapsparken ligt daar dan ook voor de hand.”*⁴⁴

*“De (koppen van de) scheggen zullen door de groei van de stad in de toekomst mogelijk transformeren naar “metropolitane landschapsparken.”*⁴⁵

Wat ‘metropolitane landschapsparken’ zijn, wordt niet uitgelegd. ‘Mogelijk transformeren’ lijkt alsof er sprake is van een autonoom proces. Maar dat is natuurlijk onzin, de gemeenteraad zit zelf aan het stuur!

NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2020)

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Omgevingsvisie Amsterdam 2050 worden drie verstedelijkingsalternatieven besproken.

We beschrijven kort de gevolgen van de drie varianten voor de scheggen.

1. De eerste verstedelijkingsvariant, ‘Stad rond het centrum’ is het meest ‘compacte’ alternatief.

De ontwikkeling vindt plaats binnen de bestaande stadsstructuur. *“Investerings in stadsparken en koppen van de scheggen maken deze groengebieden geschikt voor intensief en gevarieerd gebruik. (...) Sterke verdichting is alleen mogelijk door tegelijkertijd in de kwaliteit van de parken en koppen van de scheggen te investeren, en als de bijbehorende groei in verkeersbewegingen voornamelijk fietsbewegingen zijn.”*⁴⁶

*“Recreatie in het metropolitane landschap wordt beter gefaciliteerd door het maken van recreatieve poorten in de koppen van de scheggen.”*⁴⁷

Wat ‘metropolitane landschap’ en ‘recreatieve poorten’ zijn, wordt niet uitgelegd.

*“Er wordt geïnvesteerd in de Brettenscheg, het Amsterdamse Bos, de Amstelscheg, de Noorder IJplas⁴⁸ en het Twiske. Deze worden ontwikkeld tot metropolitane landschapsparken met meer ruimte voor klimaatadaptatie en energieopwekking. Vooral de koppen van de scheggen krijgen een intensievere recreatieve functie.”*⁴⁹

In deze variant zou in (alle?) metropolitane landschapsparken dus ruimte zijn voor energieopwekking (windturbines? zonnepanelen?).

2. In de tweede verstedelijkingsvariant, ‘Stad aan het water’, wordt de ontwikkeling van de IJ-oeveren voorgezet op de flanken van het waterfront.

Over de scheggen staat bij deze variant: *“Om de recreatieve druk op te vangen, zal voornamelijk geïnvesteerd worden in Waterland, de Diemerscheg en de Brettenscheg. Naast het opvangen van de recreatieve druk wordt hier ook landschapontwikkeling voor klimaatbestendigheid urgent. De ecologische en recreatieve verbetering van het IJmeer is nauw verbonden met de ontwikkeling van de oeveren.”*⁵⁰

3. In het derde verstedelijkingsvariant ‘Stad aan het landschap’ zou nieuwe uitbreiding plaatsvinden langs de A4 richting Schiphol en in de Diemerscheg. Deze variant *“wil de potentie van de groene scheggen beter benutten. Ontwikkeling richt zich op verdichting en transformatie in de door ov-infrastructuur zeer goed ontsloten flanken van de lobben Zuidoost en Nieuw-West. Hier kunnen nieuwe, zeer compacte en met werken en grootstedelijke voorzieningen gemengde woongebieden ontstaan. Ze liggen direct aan de landschappen van Brettenzone/Groot Westerpark, Nieuwe Meer/Amsterdamse Bos, Amstelscheg en Diemerscheg/Diemerpark”.*⁵¹

*“De scheggen aan de zuidzijde van de agglomeratie ontwikkelen zich door tot metropolitane landschapsparken, met aantrekkelijk vormgegeven stadsranden. Dit geldt voor de Brettenscheg en Spaarwoude, het Amsterdamse Bos, de Amstelscheg en de Diemerscheg. Ze krijgen daarmee ook voor Nieuw-West en Zuidoost een stevige recreatieve functie. De scheggen worden geheel geschikt gemaakt voor intensiever recreatief gebruik.”*⁵²

Ongeacht de keuze voor een bepaalde verstedelijkingsvariant neemt het gemeentebestuur zich in de NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050 voor om de koppen van de scheggen voor “intensiever recreatief gebruik” in te richten.

Wat “intensiever recreatief gebruik” inhoudt, wordt niet uitgelegd.

De Amstelscheg, het Amsterdamse Bos, de Brettenscheg, Spaarwoude(rscheg?), de Noorder IJplas (scheg?), het Twiske (scheg?) en de Diemerscheg/het Diemerpark zouden metropolitane landschapsparken kunnen worden.

Groenvisie 2020-2050 (2020)

In de Groenvisie 2020-2050 staat: *“We ontwikkelen de koppen van de scheggen tot landschapsparken. Dat betekent dat er meer activiteiten aangeboden worden voor een breed publiek, passend bij het eigen groene karakter van de scheg. Zo krijgen ze meer recreatieve betekenis voor het groeiend aantal inwoners van de stad.”* ⁵³

Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2021)

In de ‘publiekssamenvatting van de ontwerp Omgevingsvisie staat: *“De stad moet kansen bieden aan iedereen. Om die reden omarmt Amsterdam zowel nieuwe inwoners als nieuwe banen. Economische vitaliteit is gewenst, niet in de laatste plaats vanwege de inkomsten en de banen. Maar we willen ook ruimte bieden aan vernieuwing en een meer circulaire economie. De deur dichtgooien onder het mom ‘de stad is vol’, verplaatst de problemen naar de regio en bedreigt het open landschap. Groei een plek geven in de stad is dus ook een verantwoordelijkheid. Om volledig profijt te trekken moet die groei wel richting gegeven worden. Gezien de ambities en de schaarste van ruimte en financiën maakt het bestuur vijf strategische keuzes: Meerkernige ontwikkeling, Groeien binnen grenzen, Duurzaam en gezond bewegen, Rigoureuze vergroening en Samen stadmaken.”* ⁵⁴

In de Omgevingsvisie staat: *“De structuur van stadslobben en groene scheggen maakt het mogelijk dat elke Amsterdammer binnen 15-20 minuten in het landschap is. Routes tussen stad en landschap lopen zoveel mogelijk via of door de scheggen. Nabij de scheggen groeit de stad bovendien hard en neemt de recreatieve drukte in de scheg toe. Deze ‘koppen van de scheggen’ zijn belangrijke schakels tussen stad en landschap.”*

Op 4 juni 2020 stond op de website van de Amsterdamse TV-zender AT5: *“De parken en groene gebieden in Amsterdam zijn zeer geliefd. Zeker in deze tijd hechten we nog meer waarde aan groen vlakbij huis. Dankzij acht grote groene gebieden aan de randen van de stad, scheggen genaamd, is het groen in Amsterdam voor iedereen bereikbaar. Deze scheggen reiken namelijk tot ver in de stad. Maar zorgen over het voortbestaan van de scheggen nemen toe.”* ⁵⁵

Op de website van de gemeente Amsterdam staat: *“Nu Amsterdam wederom voor een enorme bevolkingsgroei en woningbouwopgave staat, is de spannende vraag: In welke vorm krijgt het groen in de stad van de 21e eeuw een plek? Het belang van groen voor bewoners, bezoekers, de natuur en het klimaat – en dus de leefbaarheid van de stad – is sinds de 19e eeuw alleen maar groter geworden. En de groene*

scheggen kunnen daar op nog meer manieren dan ze nu al doen een rol in spelen.” ⁵⁶

In een (concept) rapport Ontwikkelperspectief Diemerscheg ⁵⁷ staat: *“De essentie van de scheggen is dat deze het landschap dicht bij stedelijk gebied brengen én de stad met het landschap verbinden, vanuit het stedelijk gebied van de agglomeratie kan men altijd binnen 15 minuten fietsen de stad uit zijn. Er is dan ook geen sprake van een harde grens van de scheg, het gaat om de diversiteit aan verbindingen van stedelijk gebied met het landschap dat ‘grenzeloos’ is.”* ⁵⁸

Scheggen zouden volgens deze visie dus geen ‘harde grenzen’ hebben.

Om scheggen een betekenisvolle rol te laten spelen voor de ‘leefbaarheid’ is het nodig de gebieden binnen de scheggen effectief te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen. Voor dat doel is het noodzakelijk dat de grenzen van de scheggen ondubbelzinnig vastliggen, zoals dat ook het geval is met gemeentegrenzen en gebieden die horen bij bijvoorbeeld Natura 2000 gebieden.

De scheggen zouden een formele naam en typering (zoals bijvoorbeeld ‘landelijk gebied’ in de Omgevingsverordening NH2020 moeten krijgen). Als een overheidsorgaan iets aan de scheggen wil veranderen, zou daaraan een ‘stevige’ vaststellingsprocedure gekoppeld moeten worden, met ruime participatiemogelijkheden voor de burger.

In gedachten lezen we al de bezwaren van sommige bestuurders: “dit neemt flexibiliteit weg, en die hebben we zo nodig om in te kunnen spelen op acute behoeften!”. Maar het zijn nu juist die ad-hoc plannen en besluiten die de scheggen beschadigen en spanningen tussen burgers veroorzaken. Het plan voor de aanleg van extra sportvelden in het Diemerpark is daarvan een pregnant voorbeeld.

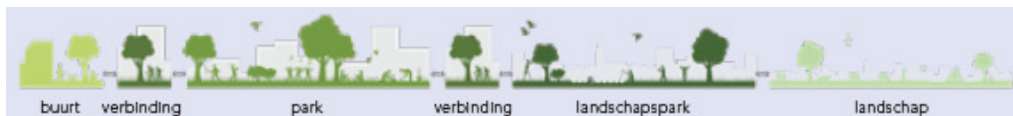
In de Omgevingsvisie staat bij de strategische keuze “Rigoureuze vergroenen”: *“Al het groen in straten, pleinen en parken (...) zal ingericht worden op ontmoeting, ontspanning en recreatie. Een ander belangrijk doel is tegengaan van hittestress en vergroten van het waterbergend vermogen van de stad. Dat geldt ook voor de beroemde Amsterdamse scheggen, de groene vingers die de stad in steken, inclusief Waterland. (...)*

Amsterdam versterkt de bestaande structuur van groene scheggen, die ver doordringen in de stad. We zien deze als landschapsparken die meer dan nu een recreatieve betekenis krijgen.” ⁵⁹

Wat zouden ‘landschapsparken’ kunnen zijn? Daarover gaat de volgende paragraaf.

'LANDSCHAPSPARKEN'

In de Omgevingsvisie worden verschillende 'groentypen' onderscheiden: 'buurt', 'verbinding', 'park', 'landschapspark' en 'landschap'.

"Het samenhangende raamwerk van verschillende groentypen." 60

In de ontwerp Omgevingsvisie staan omschrijvingen van 'park', 'landschapspark' en 'landschap'.

"Parken zijn de groene gebieden in de stad met stedelijke oorsprong en een functionele groen-recreatieve betekenis." 61 Deze omschrijving doet denken aan groentype 'stadspark' in de Structuurvisie.

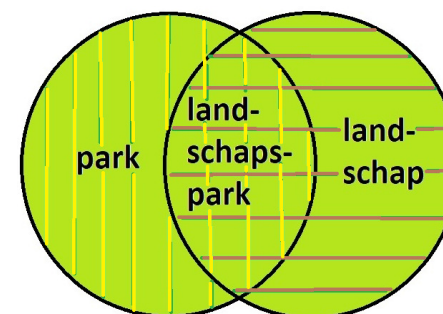
"Landschapsparken zijn een hybride van parken en landschappen waar als gevolg van de groei van het aantal inwoners van de agglomeratie de recreatieve druk zeer hoog is." 62

Het Twiske, de Tuinen van West, het Diemerpark, het Diemberbos en het Amsterdamse Bos worden met name genoemd als 'landschapsparken'.

In de NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050 zagen we al dat ook de Amstelscheg, de Brettenscheg, Spaarwoude(rscheg?), en de Noorder IJplas (scheg?) 'metropolitane landschapsparken' zouden kunnen worden.

"Het landschap is het niet-urbane buitengebied rondom de agglomeratie van Amsterdam dat gevormd is door landbouw, natuurbeheer, waterbeheersing en energieproductie (turfwinning)."

De suggestie wordt gewekt dat er in 'parken' andere activiteiten en ontwikkelingen mogelijk zijn dan in 'landschap'. In 'landschapsparken' zouden activiteiten en ontwikkelingen mogelijk zijn die zowel in parken als landschappen zouden passen. Hier kunnen we de volgende voorstelling van maken.

Grafische voorstelling van de relatie tussen 'park', 'landschapspark' en 'landschap'. De gele lijnen en de bruine lijnen vertegenwoordigen verschillende activiteiten en mogelijke ontwikkelingen.

(In dit plaatje is welhaast als vanzelf de 'druk' op 'landschapsparken' gevisualiseerd.)

De volgende kenmerken worden genoemd voor 'landschapsparken': "

- **Toegankelijkheid:** overwegend en zoveel mogelijk opengesteld en vrij toegankelijk. Private terreinen kunnen onderdeel zijn, en niet of semiopenbaar toegankelijk zijn.
- **Ontwikkeling:** geleidelijke gebiedsontwikkeling, in samenwerking met andere overheden als buurgemeenten, provincie en waterschap. Vaak ook met natuurbeherende organisaties, recreatieschappen en private eigenaren.
- **Beheer:** overwegend extensief, met uitzondering van recreatieve concentratieplekken waar een intensief beheer nodig kan zijn. De recreatieschappen hebben een belangrijke uitvoerende beheertaak namens de gemeenten, en er is altijd sprake van afspraken en samenwerking met andere betrokken partijen en eigenaren."

Dit roept vragen op. Wat worden we bijvoorbeeld geacht ons voor te stellen bij 'geleidelijke ontwikkeling'? Wat zou er ontwikkeld moeten worden?

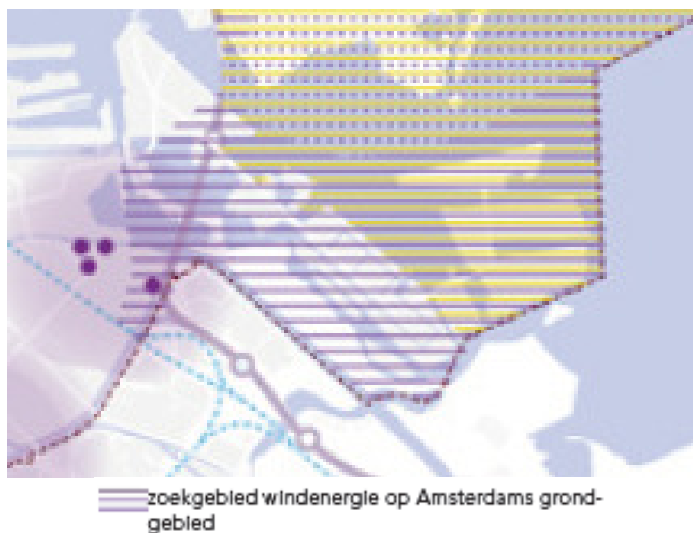
In bovenvermelde documenten waarin gesproken wordt over 'landschapsparken' staan hier en daar namen genoemd van gebieden die als zodanig bestempeld zouden worden. We missen een overzicht van alle voorgestelde 'landschapsparken'.

Wat kan er (niet) in '(metropolitane)' 'landschapsparken'?

In de nota Duurzaam Landschap staat: *"Op de 'laag' van het voor de 20^e eeuw ontstane cultuur- en natuurlandschap liggen als een kralensnoer om de stad in de*

20^e eeuw ingerichte recreatielandschappen. Het Amsterdamse bos is de oudste van deze ‘metropolitane landschapsparken’, die op fietsafstand openbaar toegankelijk landschap biedt om te zwemmen, zonnen, wandelen, hardlopen, fietsen, vliegeren, picknicken of op adem te komen.”⁶³

Zwemmen, zonnen, wandelen, hardlopen, fietsen, vliegeren, picknicken of op adem komen zijn activiteiten die samengevat kunnen worden met het begrip ‘recreatie’. Welke activiteiten en voorzieningen zijn nog meer passend in ‘landschapsparken’? In de NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050 werd gesteld dat in metropolitane landschapsparken ruimte zou zijn voor klimaatadaptatie en energieopwekking.⁶⁴

Diemerpark en omgeving op de kaart ‘Een klimaatneutrale stad in de Omgevingsvisie’⁶⁵

In de nota Duurzaam Landschap staat: “*Er zal (...) ruimte moeten worden gemaakt in het metropolitane landschap voor windmolens, zonnepanelen en energie infrastructuur, al dan niet tijdelijk.*”⁶⁶

Windmolens, zonnepanelen en energie infrastructuur doen ons aan ‘bedrijventerreinen’ denken. Die zouden dus een plaats moeten vinden in (metropolitane) landschap. Hoe zit het dan met klimaatadaptatie en energieopwekking in (metropolitane) ‘landschapsparken’?

Horen sportvelden voor amateur voetbal- en hockeycompetities met daaraan verbonden autoverkeer en parkeerplaatsen thuis in ‘landschapsparken’? Dit is een vraag die volgens de nota Duurzaam Landschap in het kader van de Omgevingsvisie nader onderzocht zou worden.

‘Sportlandschap’

Nota Duurzaam Landschap (2019)

In de nota Duurzaam Landschap (2019) staat: “*De groei van de stad zorgt ook voor een toenemende vraag naar sportvelden en sportfaciliteiten. Via de referentienormen voor maatschappelijke voorzieningen wordt inzichtelijk dat het om een fors ruimtebeslag gaat voor met name voetbal- en hockeyvelden. Deze sportvelden en daarbij behorende faciliteiten (kleedkamers, parkeren) moeten bij voorkeur dicht bij de gebruikers, dat wil zeggen in de wijken, liggen. Ondanks inzet op innovatief grondgebruik is het de komende jaren mogelijk toch nodig om te gaan kijken naar sport in bestaand stedelijk groen, of in de scheggen. Het beleid voor de hoofdgroenstructuur maakt dat nu alleen mogelijk in de gebieden met de hoofdgroenstructuur-typering ‘sportpark’.*”⁶⁷

“*De Nota Duurzaam landschap wil sturen op het eerst goed benutten van de inpasingsmogelijkheden in het voor bebouwing en bedrijvigheid bestemde deel van de stad. Of en zo ja hoe ook in de hoofdgroenstructuur meer ruimte geboden kan worden voor sportvelden is een vraag die in het kader van de Omgevingsvisie nader onderzocht wordt.*”⁶⁸

In 2019 werd in de nota Duurzaam Landschap de vraag gesteld of er in de hoofdgroenstructuur meer ruimte geboden kan worden voor sport. Maar in 2018 had de gemeenteraad al besloten om een voorbereidingsbudget beschikbaar te stellen voor de aanleg van extra sportvelden in bestaand groen, in de Hoofdgroenstructuur, in de Diemerscheg, het Diemerpark.⁶⁹ Wij begrijpen niets van deze besluitvormingsprocedure.

Volgens bijlage 1 ‘Stappen voor de ladder van het landschap’ in de nota Duurzaam Landschap⁷⁰ vallen ‘sport’/‘sportroutes’ zowel onder “*landschappelijke functies*”, als “*landschappelijke passend in metropolitane landschapsparken*”. ‘Sportpark’ wordt beschouwd als een functie die “*(primair, allereerst) in het bebouwde deel van de stad (...) passen*” (“*Niet-landschappelijke functies*”). Volgens deze visie zouden sportparken dus niet in ‘metropolitane landschapsparken’ passen.

Structuurvisie Amsterdam 2040

In de Structuurvisie (2011) staat over sportvelden: *“Grootschalige functies zoals ziekenhuizen en sportvelden worden in de praktijk vaak naar de randen van de stad verdreven. Hier is de druk op de ruimte minder groot. Door deze functies juist wel binnen de ring te plaatsen ontstaan er kansen voor medegebruik en voor interactie.”*⁷¹ *“Ook is het goed om te bekijken welke takken van sport we wel of niet binnen de grenzen van Amsterdam willen bedienen. Kunnen golfbanen in dit kader niet beter worden opgevangen in de landschapsparken van de regio dan in de koppen van de scheggen waar de Amsterdammer ook op tal van andere wijzen wil recreëren? Daar is betaalbare en bereikbare ruimte beschikbaar en stoort de verkeersaantrekkende werking minder. Hier is ruimte om grootschaligere sportvoorzieningen te combineren met detailhandel en andere vrijetijdsvoorzieningen.”*⁷² (Dit is overigens de enige keer dat in de Structuurvisie het woord ‘landschapspark’ voorkomt.)

Omgevingsvisie Amsterdam 2050

In de Omgevingsvisie staat: *“Naast sport in de buurten en het intensiveren van bestaande sportparken en het realiseren van nieuwe sportparken in de grote ontwikkelgebieden, zal een deel van de sportbehoefte ruimte krijgen in de landschapsparken. (...) Het gaat om een combinatie van georganiseerde en ongeorganiseerde sportvoorzieningen, waarbij ook bestaande sportparken worden betrokken. Uitgangspunt is dat sport een positieve bijdrage levert aan de beleving van het landschapspark en deze zorgvuldig is ingepast, zodat het karakter van het specifieke landschap niet wordt aangetast. In het stedelijk gebied wordt sport zo efficiënt mogelijk ingepast. De omzoming biedt ruimte voor natuurlijk groen met ecologische waarde. In de landschapsparken is de inpassing ruimer en is minder plek voor traditionele sportvelden.”*⁷³

Volgens de Omgevingsvisie zou in ‘landschapsparken’ ruimte geboden worden aan een deel van de ‘sportbehoefte’, maar daar zou minder plek zijn voor ‘traditionele sportvelden’.

Wat ‘traditionele sportvelden zijn, wordt niet uitgelegd.

Op de kaart ‘Opgaven groen-blauw raamwerk’ staan in gebieden die ‘landschapspark’ lijken aan te duiden (dat is heel moeilijk te zien), met dikke stippen *“zoekgebied sportlandschap”* aangegeven.

Wat een ‘sportlandschap’ is, wordt niet uitgelegd.

Wel duidelijk is dat het begrip ‘sportlandschap’ op een heel andere wordt gehanteerd dan gewoonlijk het geval is.⁷⁴

Onze associaties bij een ‘sportlandschap’ zoals dat in de Omgevingsvisie waarschijnlijk wordt bedoeld, zijn vooral : een woud van hoge hekken en verlichtingspalen, parkeerplaatsen, fietsenstallingen, verharding, sportclubgebouwen, grote lappen plastic (kunstgras), waaruit alle leven is verdwenen en overlast door autoverkeer, parkeerproblemen en ’s avonds oververblindend wijd uitstralend licht.

zoekgebied sportlandschap
Opgaven groen-blauw raamwerk⁷⁵

In de Omgevingsvisie staat: *“Amsterdam versterkt de bestaande structuur van groene scheggen, die ver doordringen in de stad.”*⁷⁶

Creëren van (nog meer) ‘sportlandschap’ in de koppen van scheggen, versterkt **zeker niet** de bestaande structuur van **groene** scheggen, die ver doordringen in de stad.

5 Hoofdgroenstructuur & Ecologische structuur

HOOFDGROENSTRUCTUUR

In de ontwerp omgevingsvisie staat geen definitie van het begrip 'Hoofdgroenstructuur', waardoor we aannemen dat die niet is gewijzigd ten opzichte van de Structuurvisie Amsterdam 2040: *“De Hoofdgroenstructuur omvat de minimaal benodigde hoeveelheid groen die Amsterdam wil borgen, bestaande uit gebieden die waardevol zijn voor de stad en de metropool, omdat zij een onmisbare functie vervullen voor groene recreatie, verbetering leefklimaat, waterhuishouding, hittedemping, verbetering luchtkwaliteit, biodiversiteit en voedselproductie. Behoud van cultuurhistorische waarden en een gevarieerd totaal aanbod aan groen zijn daarnaast belangrijke aspecten.”*

In de Omgevingsvisie staat: *“We werken actief aan het realiseren van een groenblauw raamwerk dat bestaat uit groene gebieden en een samenhangend netwerk van verbindingen en groen in de buurten. Het stedelijke netwerk en de groene gebieden krijgen een beschermde status, vergelijkbaar met de huidige hoofdgroenstructuur.”*⁷⁷ *“Omdat groen belangrijker is dan ooit en de druk op het groen groter is dan ooit, handhaven we het instrument van de hoofdgroenstructuur, maar wordt met deze omgevingsvisie wel ingezet op een vernieuwing.”*⁷⁸

De vernieuwing waarover gesproken wordt, betreft o.m.: *“Waar de hoofdgroenstructuur tot nu toe nog een mozaïek vormde van groengebieden, werken we met de nieuwe hoofdgroenstructuur aan een aaneengesloten groen netwerk op de schaal van de stad. De nieuwe hoofdgroenstructuur sluit naadloos aan op de groengebieden en groene routes in de gebieden rondom de stad. Dit netwerk bestaat uit grote groengebieden die onderling met elkaar worden verbonden door ecologische en recreatieve verbindingen. Bovendien voegen we de bestaande ecologische structuur van Amsterdam toe aan de hoofdgroenstructuur. Deze ecologische structuur stamt uit 2012 en kende tot nu toe een eigen beschermingsregime.”*⁷⁹

Het toevoegen van de ecologische structuur Amsterdam aan de Hoofdgroenstructuur is een opvallende beleidswijziging. Wat zou daarvoor de reden en daarvan de gevolgen kunnen zijn? We gaan eerst dieper in op de betekenis van de 'Ecologische structuur'.

ECOLOGISCHE STRUCTUUR

Het doel van een ecologische structuur is *“om planten en dieren in de verstedelijkte Randstad zoveel mogelijk overlevingskansen te bieden. Dit kan door gebieden met elkaar te verbinden met groene wegen (bermen, slootkanten, oevers) en barrières zoals asfaltwegen en andere infrastructuur passeerbaar te maken voor dieren met bijvoorbeeld tunnels.”*⁸⁰ Gebieden in Noord-Holland die behoren tot dit samenhangend netwerk van natuurgebieden met verbindingzones zijn vastgelegd in een Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PVRS). Dit zijn onder andere: *“Oostzanerveld, 't Twiske, IJperveld, Varkensland, verschillende gebieden in Waterland, Blauwe Hoofd, polder IJdoorn, de Diemer Vijfhoek, Diemberbos, Gaasperplas, Gaasperzoom/ Hoge Dijk, Ouderkerkerplas, gebiedjes in Amstelland, Middelpolder, Amsterdamse Bos, gebiedjes in de Lutkemeerpolder, Brettenzone en Spaarnwoude. Om deze gebieden met elkaar te verbinden zijn door de provincie Noord-Holland oostelijk, zuidelijk en westelijk van de stad groene verbindingen gemaakt. Deze verbindingen zijn respectievelijk de EVZ Gooi - Waterland, de Natuurboog en de Groene As.”*⁸¹

*Ecologische structuur van Amsterdam in de Structuurvisie Amsterdam 2040 met in het westen de Groene As, in het oosten de Ecologische verbindingzone Gooi - Waterland en in het zuiden de Natuurboog.*⁸²

*“De Amsterdamse Ecologische structuur is een uitwerking en aanvulling op en verfijning van het provinciale netwerk. Amsterdam voegt een aantal dwars- en parallelverbindingen toe om het geheel sterker te maken.”*⁸³

ONDERSCHIED TUSSEN HOOFDGOEN- EN ECOLOGISCHE STRUCTUUR

De verschillen tussen Hoofdgroenstructuur en Ecologische structuur betreffen de functie, de locatie en de gevolgen van de status ‘Hoofdgroenstructuur’/ ‘Ecologische structuur’.

a. Functie

Het doel van de **Hoofdgroenstructuur** lijkt vooral te zijn om de negatieve gevolgen van het met z’n allen op een kluitje in de stad wonen, zoveel mogelijk te beperken. Hoewel in de beschrijving van de Hoofdgroenstructuur het begrip ‘**biodiversiteit**’ voorkomt, is dit bij uitstek het doelobject van de **Ecologische structuur**.

b. Locatie

De **Hoofdgroenstructuur** is beperkt tot de gemeente Amsterdam. De **Ecologische structuur** loopt over de gemeentegrenzen heen. Dit verklaart bijvoorbeeld dat de Diemervijfhoek die vlak bij het Diemerpark ligt, geen deel uitmaakt van de Hoofdgroenstructuur. Deze behoort immers tot het grondgebied van de gemeente Diemen.

c. Activiteiten in de Hoofdgroenstructuur en de Ecologische structuur?

Voor de **Ecologische structuur** geldt: *“Om goed te functioneren moeten barrières in de ecologische structuur, zoals kruisingen met wegen, spoorlijnen en kanalen, met faunapassages en vistrappen worden overwonnen.”*⁸⁴ Ruimtelijke plannen *“mogen niet leiden tot verzwakking van de ecologische structuur (...), bijvoorbeeld doordat extra barrières ontstaan.”*⁸⁵

*“In de Hoofdgroenstructuur zijn de gebieden opgenomen waar de functies groen en groene recreatie voorop staan. Woningbouw, werkgerelateerde functies, wegenaanleg of het vestigen van voorzieningen die verkeer aantrekken of die ten koste gaan van groen, zijn niet in overeenstemming met de doelstellingen van de structuurvisie. Ingrepen die de recreatieve gebruikswaarde en/of de natuurwaarde of andere functies van het groen verhogen, worden juist gestimuleerd.”*⁸⁶

Het is evident dat sportvelden waarop zich competitiewedstrijden afspelen, autoverkeer aantrekken. Die zouden volgens deze omschrijving dus niet in Hoofdgroenstructuur –gebieden opgenomen moeten zijn.

Waarom Ecologische structuur toevoegen aan de Hoofdgroenstructuur?

In de Omgevingsvisie wordt met veel enthousiasme gesproken over een ‘robuuste en aaneengesloten’ groenstructuur, ‘ruimtelijk belangrijke structurerende en verbindende lijnen waarin groene onderdelen het totale ensemble versterken’ en ‘een uitermate groene verbinding voor mensen én flora en fauna’, maar we vragen ons af: was dit volgens de Structuurvisie niet óók al de bedoeling?

We missen argumenten om de Ecologische structuur toe te voegen aan de Hoofdgroenstructuur.

Zijn we te achterdochtig als we denken dat het toevoegen van de Ecologische structuur aan de Hoofdgroenstructuur is ingegeven door de wens om in natuurgebieden ontwikkelingen (makkelijker) mogelijk te maken, die thans belemmerd worden door de kwalificatie ‘Ecologische structuur’?

Als voorbeeld noemen we de wens van het gemeentebestuur om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden.

Het Diemerpark behoort tot de Hoofdgroenstructuur, en voor het grootste deel ook in de Ecologische structuur. Het sportterrein met de plastic sportvelden vormt een gat in de Ecologische structuur.

Links: Ecologische structuur (groen) in de kop van het Diemerpark.
Rechts: hetzelfde plaatje met een andere ondergrond toont het sportterrein in het ‘gat’ in de Ecologische structuur.

Uitbreiden van sportvelden zou ten koste gaan van gebied dat behoort tot de Ecologische structuur.

Het huidige 'gat' in de Ecologische structuur in het Diemerpark is niet groot genoeg om 'Sportpark IJburg' nog verder uit te breiden. Dat probleem zou opgelost zijn als de status 'Ecologische structuur' van het gebied wordt weggenomen.

Is dit een argument om de Ecologische structuur toe te voegen aan de Hoofdgroenstructuur?

GROENTYPEN

'Corridor'

Het is evident dat de Hoofdgroenstructuur groter wordt als daar de gebieden die behoren tot de Ecologische structuur, zoals bermen, slootkanten en oevers aan worden toegevoegd.

Om de doelstelling van de Ecologische structuur te behouden dient met het toevoegen van de Ecologische structuur aan de Hoofdgroenstructuur het 'beschermingsregime' van de Ecologische structuur 'meeverhuist' te worden.

Volgens de Omgevingsvisie wordt de huidige ecologische structuur van Amsterdam opgenomen in de 'laag' 'Corridors'. *"Corridors vormen een uitermate groene verbinding voor mensen én flora en fauna. Waterlopen, oevers, recreatieve fiets- en wandelroutes en taluds van dijklichamen zijn vaak onderdeel. Het doel is zoveel mogelijk aaneengesloten vlakgroen zonder barrières: 'groen tenzij'. De inrichting kan sterk verschillen, afhankelijk van de ecologische of recreatieve functie, landschappelijke basis en stedelijke context."*⁸⁷

In de huidige Hoofdstructuur bestaat een 'groentype' 'Corridor'. In de Omgevingsvisie staat niet of de 'laag' 'Corridor' hetzelfde is als het 'groentype' 'Corridor'. We gaan ervan uit dat dit het geval is.

Het huidige 'groentype' 'Corridor' is een hybride 'groentype'. Enerzijds is het een 'groene route' die 'optimaal ontsloten' zou moeten zijn, maar anderzijds is het een ecologische verbindingzone die 'niet of zeer beperkt' ontsloten zou moeten zijn. Inpasbare voorzieningen zijn: *"kleinschalige en op de natuur gerichte elementen: picknicktafel, bankje, informatiebord, uitkijkplatform, vogelkijkscherm."*⁸⁸

'Optimaal ontsluiten' en 'niet of zeer beperkt' ontsluiten van hetzelfde gebied kan niet tegelijk.

Wijzigen van groentypen

*"Deze omgevingsvisie telt meer ambities die om ruimte vragen, zoals sportvoorzieningen, windmolens, onderstations of fietsroutes. Soms krijgen die een plek in de hoofdgroenstructuur."*⁸⁹

In de nota Duurzaam Landschap staat over sportvelden: *"Het beleid voor de hoofdgroenstructuur maakt dat [= sport -red.] nu alleen mogelijk in de gebieden met de hoofdgroenstructuur-typing 'sportpark'."*⁹⁰

Hierin lezen we de wens om het beleid voor de hoofdgroenstructuur zodanig aan te passen dat sportvelden, windmolens, onderstations en fietsroutes in de toekomst óók in gebieden kunnen komen waar dat, vanwege hun hoofdgroenstructuur-typing niet mogelijk is. Een voorbeeld daarvan is het groentype 'ruigtegebied/struinnatuur'. Daarin staat als beleidsintentie dat gebieden met groentype 'ruigtegebied/struinnatuur' niet opgevuld mogen raken met *"andere functies of met andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, parken, e.d.)"*⁹¹ Het lijkt er op dat het gemeentebestuur deze beleidsintentie wil wijzigen.

In de Omgevingsvisie staat: *"In tegenstelling tot in de vigerende Structuurvisie maakt het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur geen deel uit van de omgevingsvisie. Dit wordt richting omgevingsplan uitgewerkt."*⁹²

Hier zijn wij het fundamenteel niet mee eens. In gebieden die behoren tot de hoofdgroenstructuur kunnen allerlei uiteenlopende activiteiten en ontwikkelingen plaatsvinden, van windmolens tot ecologische verbindingen. Juist de diversificatie van de hoofdgroenstructuur in groentypen voorkomt dat niet alles overal gerealiseerd kan worden. Beleidsintenties voor groentypen horen daarom in een (Omgevings-)visie thuis. Het verschuiven van 'het instrumentarium van de hoofdgroenstructuur' naar het Omgevingsplan leidt al gauw tot ad-hoc ontwikkelingen, verrommeling, onduidelijkheid en gebrek aan rechtsbescherming.

De volgende zinnen in de Omgevingsvisie bevestigen ons in onze bezorgdheid: *"Het huidige instrumentarium zoals opgenomen in de Structuurvisie 2040 blijft van kracht totdat een nieuw instrumentarium voor de hoofdgroenstructuur is uitgewerkt in een programma. In de basis continueren we hierbij het vigerende hoofdgroenstructuur-beleid, hier en daar geactualiseerd met nieuwe stedelijke opgaven en ontwikkelingen."*⁹³

Dit houdt het legitimeren van willekeur in.

6 De Diemerscheg

LOCATIE EN VORM VAN DE DIEMERSCHEG

In hoofdstuk 1 bespraken we verschillende opvattingen die er bestaan over de locatie van de scheggen. We wezen we op de onthoofding van de Diemerscheg door een gezamenlijke actie van het college van B&W van Amsterdam en het provinciebestuur.

Wij houden vast aan de locatie van de Diemerscheg zoals die op de website van de gemeente Amsterdam staat:

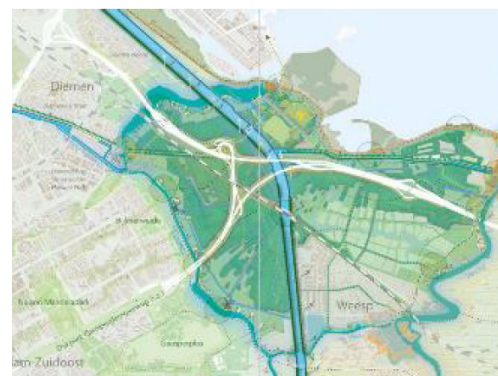
Diemerscheg (groen) volgens website gemeente Amsterdam ⁹⁴

Volgens de website van de gemeente Amsterdam loopt de Diemerscheg *“van het Flevopark in Amsterdam-Oost richting het oosten. De scheg ligt ten zuiden van het IJmeer, waar een fietsroute loopt naar Muiden die ‘de natuurboulevard’ heet. De scheg loopt ook langs het water van de Diem en de Gaasp, via het Diemerbos naar Weesp en eindigt bij de Vecht tussen Muiden en Weesp.”* ⁹⁵

Niet alleen het gemeentebestuur van Amsterdam is warrig over de locatie en grootte van de Diemerscheg.

In een brief van het college van B&W van de gemeente Gooise Meren aan de gemeenteraad van Gooise meren, met als onderwerp: *“Gebiedsprogramma Diemerscheg”* staat onder het kopje ‘inleiding’: *“De Diemerscheg is onderdeel van de kenmerkende en algemeen hoog gewaardeerde groene scheggenstructuur van Amsterdam. Deze scheg wordt gekenmerkt door een grote ruimtelijke dynamiek met (recent verbrede) doorsnijdende zware infrastructuur en woningbouw in de Bloemendalerpolder, IJburg, KNSF-terrein en Diemen de Sniep. Tussen dat ontwikkelgeweld liggen recreatieve voorzieningen en waardevolle natuur, zoals het Diemerbos en de Natuurboulevard.”*

Na deze tekst staat de volgende afbeelding die de Diemerscheg lijkt te verbeelden:

Afbeelding van de “Diemerscheg” volgens college van B&W Gooise Meren ⁹⁶

Het college van B&W van Gooise Meren noemt in de tekst over de Diemerscheg dan weliswaar IJburg en Diemen De Sniep, maar beschouwt de kop van de Diemerscheg die tot aan het Flevopark in Amsterdam zou reiken, niet echt als onderdeel van de Diemerscheg. Dat zien we ook in de Omgevingsvisie.

Opmerkelijk is dat de waardevolle natuur in het Diemerbos en de Natuurboulevard wèl wordt genoemd, maar niet die in het Flevopark en het Diemerpark. Dit heeft wellicht te maken met de beperkte blik op de Diemerscheg.

“Rond en deels in de Diemerscheg is sprake van toenemende verstedelijking, waardoor de recreatiebehoefte en recreatiedruk naar verwachting zullen toenemen. Naast verstedelijking komen opgaven als energietransitie en

klimateadaptatie op het landschap af. Inpassen van meer stedelijke functies in de scheg, die al zwaar belast is met infrastructuur en stadsuitbreidingen, is een delicate zaak, die zorgvuldig afwegen vraagt.

In het Ontwikkelperspectief [we komen er hierna over te spreken –red.] wordt gepleit voor behoud en verdere groen-recreatieve ontwikkeling van deze scheg. (...)

De provincie gaat naar verwachting de Diemerscheg tot bijzonder provinciaal landschap bestempelen.”⁹⁷

Bijzonder Provinciaal Landschap

Dat de hele Diemerscheg tot bijzonder provinciaal landschap bestempeld zou worden bleek niet waar te zijn. Het provinciebestuur bestempelde slechts een deel van de Diemerscheg als Bijzonder Provinciaal Landschap:⁹⁸ De waardevolle natuurwaarden van het Diemerpark wordt ten onrechte niet erkend.

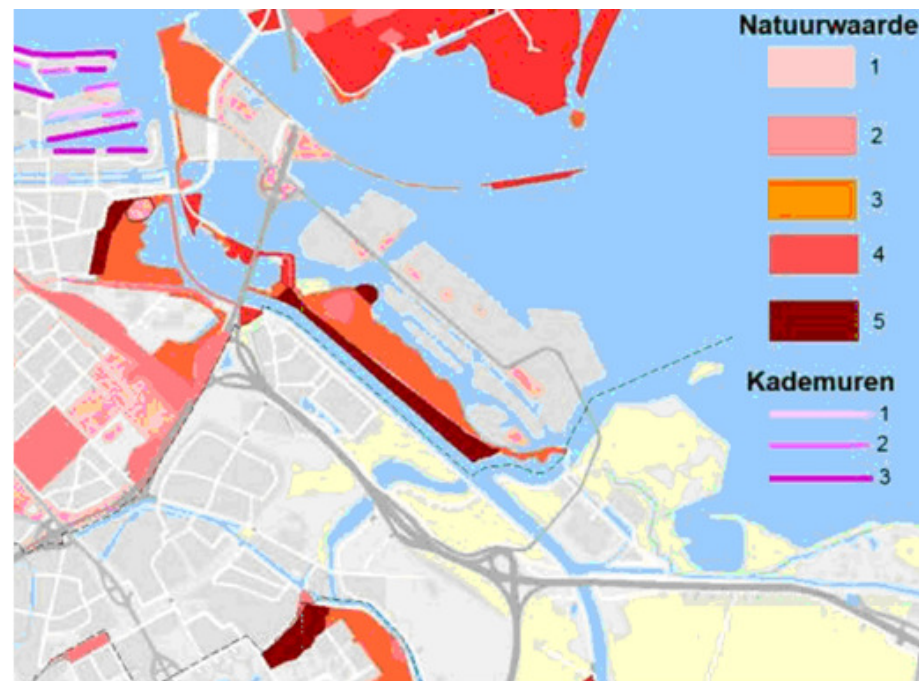

Bijzonder Provinciaal Landschap in de Omgevingsverordening NH2020⁹⁹

NATUURWAARDEN IN DE DIEMERSCHEG

De eerstvolgende afbeelding: ‘Natuurwaarden’, geeft een indicatie van de natuurwaarden in de kop van de Diemerscheg. De daarna volgende afbeeldingen tonen een groter gebied van de Diemerscheg.

het rapport Natuurwaarden in kaart (2016) zijn de natuurwaarden zijn bepaald op basis van biodiversiteit, ‘natuurlijkheid’, ‘vervangbaarheid’ en bijdrage in de ecologische structuur.¹⁰⁰

Natuurwaarden in het oosten van de gemeente Amsterdam, Van de Diemerscheg is alleen de natuurwaarde in de kop weergegeven.. Hoe donkerder rood/bruin, hoe hoger de natuurwaarde.¹⁰¹

De Israëlitische begraafplaats in het Flevopark en de Batterij en de ARK-zone in het Diemerpark zijn gebieden met een hoge natuurwaarde.

Natuurlijkheid

'Natuurlijkheid' staat voor eenvoud, ongedwongenheid, ongekunsteldheid.¹⁰² In het rapport Natuurwaarden in kaart is het gedefinieerd als *"de mate waarin een gebied architectonisch dan wel natuurlijk is ingericht en daarmee samenhangend de mate van beheerintensiteit."*¹⁰³

Voor de natuurlijkheid zijn drie klassen gedefinieerd; gebieden met een lage natuurlijkheid zijn de woonbuurten, sportvelden en de industrieterreinen.

De gebieden, waar de natuur haar gang kan gaan hebben de hoogste natuurlijkheid. Het gaat enerzijds om 'toevallige' ruigteterreinen, anderzijds om 'beheerde' natuur, zoals natuurparken (heemtuinachtig, extensief beheerd) en natuurgebieden.

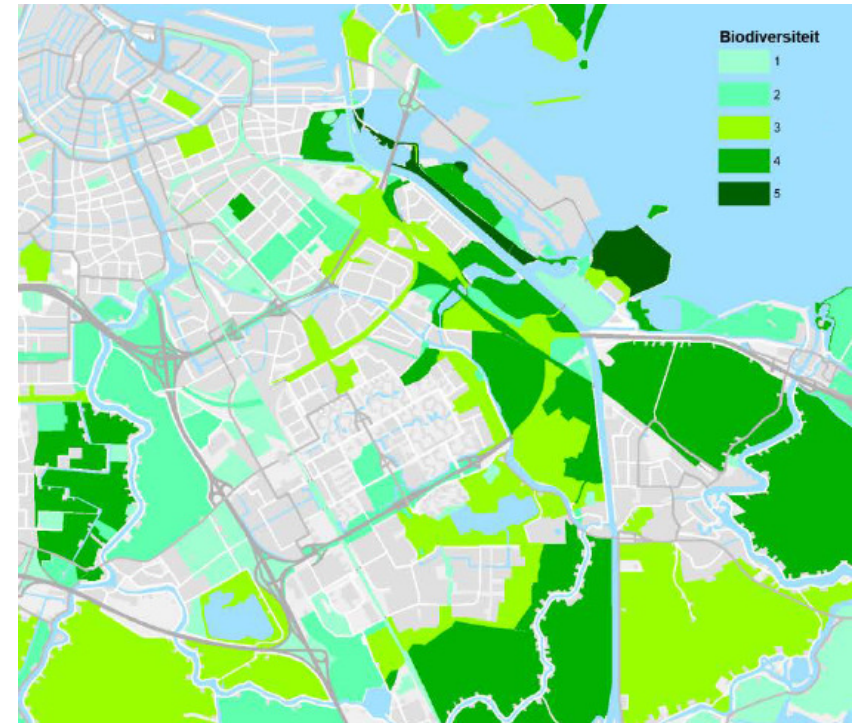
'Natuurlijkheid' in het oosten van Amsterdam en Diemerscheg (gedeelte).¹⁰⁴

Hoe donkerder groen, hoe natuurlijker.

De Israëlitische begraafplaats in het Flevopark, de ARK-zone en het oosten van het Diemerpark, de Batterij, en de Diemervijfhoek zijn volgens deze kaart gebieden met een hoge 'natuurlijkheid'.

Biodiversiteit

Op de volgende afbeelding is de biodiversiteit in de kop van de Diemerscheg weergegeven.¹⁰⁵ Op deze kaart is rekening gehouden met het totale aantal door de Wet Natuurbescherming¹⁰⁶ beschermde soorten soortengroepen (planten, amfibieën, reptielen vogels en zoogdieren), gecorrigeerd voor de Rode Lijstwaarde van elke soort.¹⁰⁷ De kaart geeft een indicatie van de belangrijkste 'hot spots' van biodiversiteit.¹⁰⁸

Biodiversiteit in het oosten van Amsterdam en de kop van de Diemerscheg.¹⁰⁹

*Hoe donkerder groen, hoe hoger de biodiversiteit.*¹¹⁰

De ARK-zone, de Batterij, gebied langs het Nieuwe Diep en de Diemervijfhoek kennen de grootste biodiversiteit. De rest van het Diemerpark kent het op 1 na hoogste niveau van biodiversiteit.

Delen van de Diemerscheg zijn beschermd door de regels die gelden voor NNN-gebieden en Ecologische verbindingen.

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Een structuur van het Rijk om de biodiversiteit te beschermen en bevorderen, is het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Dit is een structuur die bestaat uit *“een landelijk netwerk van grote groengebieden, onderling verbonden door groenstroken zoals wegbermen, groene taluds van spoorbanen en sloten met natuuroevers. Door de verbindingen tussen de grote groengebieden kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden. Zij vergroten daardoor hun leefgebied en zijn beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. Aaneengesloten groengebieden en groenstructuren zijn gevarieerder en er kunnen meer soorten planten en dieren leven.”* ¹¹¹

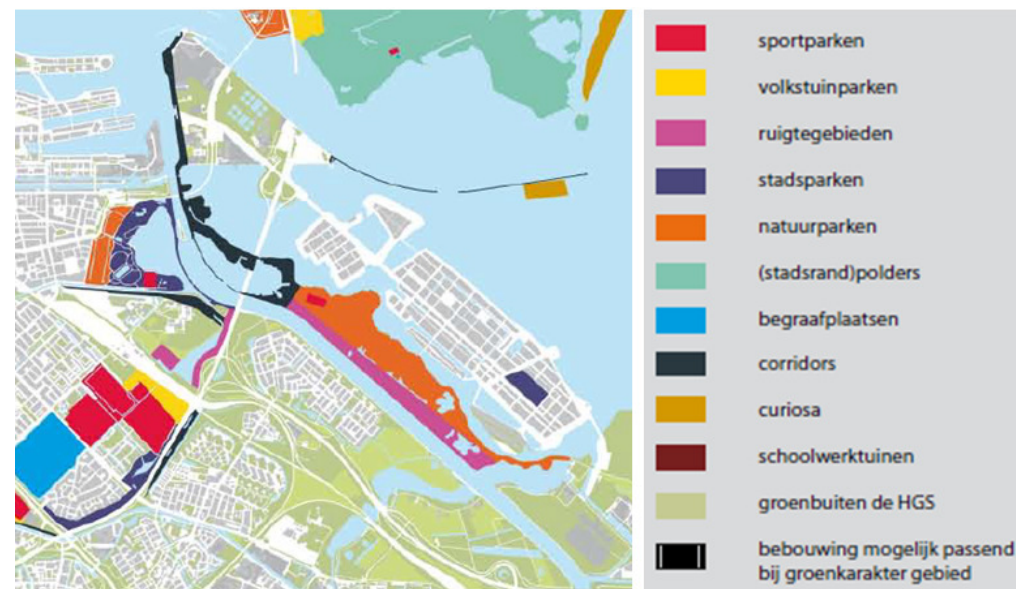
Op de volgende afbeelding zijn de NNN-gebieden inclusief ecologische verbindingzones in het oosten van Amsterdam weergegeven.

NNN-gebieden in het oosten van Amsterdam en Diemerscheg (gedeeltelijk) ¹¹²

Visie op de ARK-zone

De ARK-zone is een langgerekte, laaggelegen strook in het Diemerpark waarover de ecologische verbindingzone Gooi – Waterland. Samen met de Batterij is dit één van de twee gebieden in het Diemerpark met de hoogst beoordeelde natuurwaarde in de gemeente Amsterdam. In de ontwerp Structuurvisie (2010) stond dit gebied aangemerkt als groentype ‘ruigtegebieden’: *“Zeer waardevolle en kwetsbare natuurgebieden zijn ontoegankelijk.”* ¹¹³

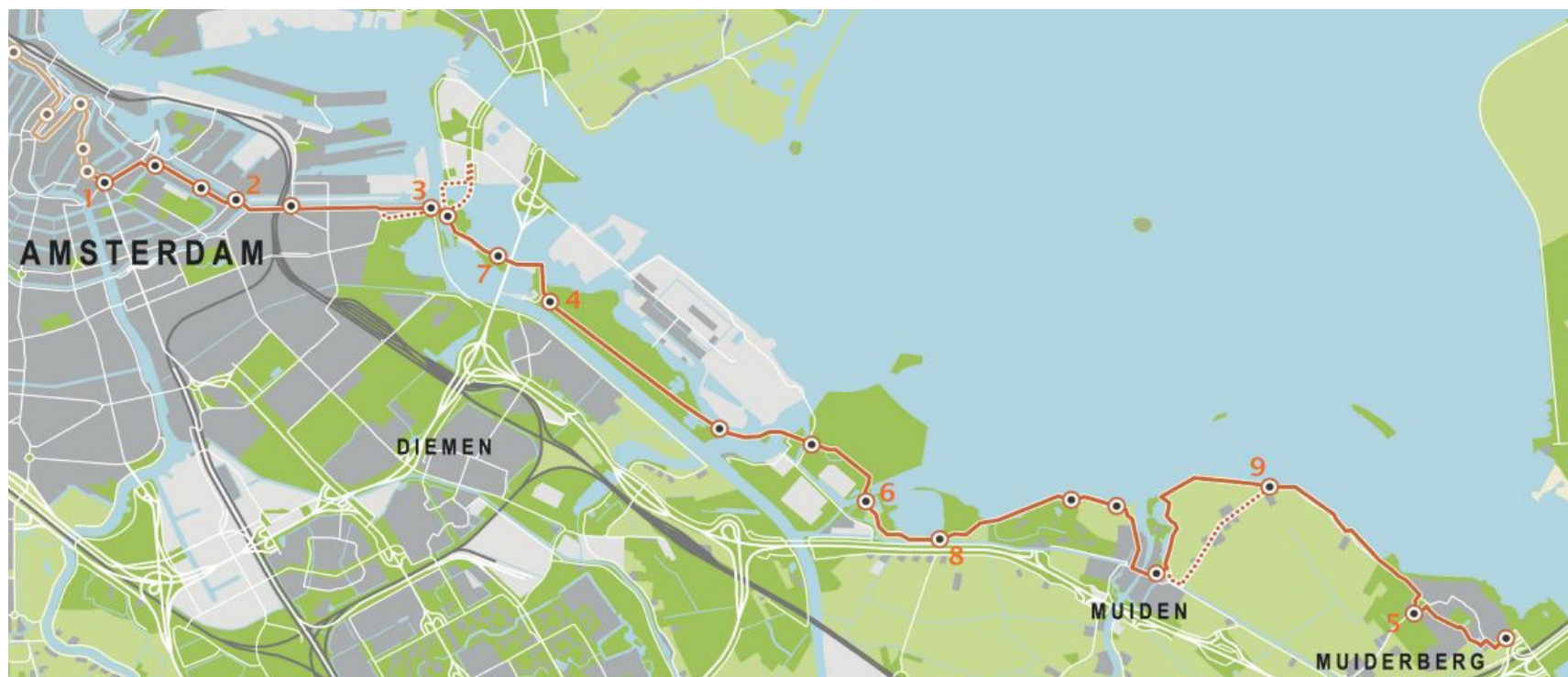

Voorstel groentypen in en rondom het Diemerpark in de Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040. ¹¹⁴

In de definitieve, vigerende, Structuurvisie is de ARK-zone aangemerkt als ‘ruigtegebied/struinnatuur’, en wordt het gebied niet meer als een ‘zeer waardevol en kwetsbaar natuurgebied’ omschreven. Een reden daarvoor is ons niet bekend.

‘Struinen’ in een ecologische verbindingzone is ongewenst. In plaats daarvan zou een logischer typering een beschrijving zijn zoals van het groentype ‘Corridor’. Voor dat groentype geldt als beleidsintentie: *“De ecologische verbindingzone wordt optimaal ingericht voor de betreffende doelsoorten, is niet of nauwelijks toegankelijk, maar wel goed zichtbaar.”*

Natuurboulevard: combinatie van natuur en recreatie

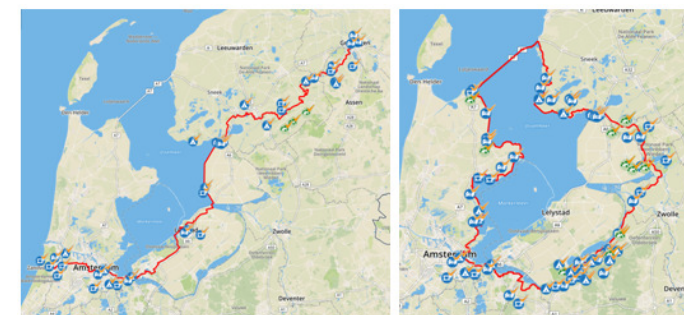

De Natuurboulevard (rode lijn) tussen het centrum van Amsterdam en Muiderberg ¹¹⁵

De Natuurboulevard is een combinatie van een ecologische route en recreatieve wandel- en fietsroutes. De ecologische verbindingszone Gooi – Waterland en de ecologische verbindingszone Bovendiep, vallen vanaf ongeveer het Flevopark tot Muiderberg in grote lijnen samen met de 'Natuurboulevard'. De route loopt over de Diemerzeedijk vanaf de Amsterdamsebrug/Zeeburgereiland via Muiden en Muiderberg naar de Hollandse brug en werd op 09-06-2012 officieel geopend. ¹¹⁶

Langs de Natuurboulevard liggen een aantal opvallende cultuurhistorische objecten, zoals het Bovendiep, het mondingsgebied van de Diem, Fort Diemerdam, de Diemer Vijfhoek, Baai van Ballast, het KNSF-terrein, de Noordpolder, het Echobos, Voorland. *“Verder van de stad liggen tal van routedoelen: Muiden, Weesp, Naarden, de Gooise landgoederen en de Stellingforten zijn cultuurhistorisch belangrijk en recreatief aantrekkelijk.”* ¹¹⁷

Recreatieve fietsroutes in de Natuurboulevard zijn de Flevoroute (LF20) ¹¹⁸ en de Zuiderzeeroute (LF23). ¹¹⁹
Recreatieve wandelroutes zijn de IJdijkenroute en de Waterkeringpad-route. ¹²⁰

Flevoroute (LF20)

Zuiderzeeroute(LF23)

Recreatief gebruik van de kop van de Diemerscheg

“Een samenvattende weergave die laat zien dat de kop van de scheg een recreatief landschap is voor de stad. Het geeft globaal de verbondenheid met de context weer, met indicatief “poorten” ruimtelijke toegangen van en naar deze kop.” ¹²¹

VISIES OP DE DIEMERSCHEG

Visie Groengebied Amstelland (2009)

In de Visie Groengebied Amstelland uit 2005 staat over de Diemerscheg: *“De Diemerscheg is (...) een van origine oud open cultuurlandschap maar wordt overheerst door een lange geschiedenis van transportlijnen van Amsterdam richting Vechtstreek, zandgronden en het Europese achterland. Dijken en trekvaarten zijn aangevuld en deels vervangen door scheepvaartkanalen, spoorwegen en rijkswegen.*

De versnipperde landschapsrestanten zijn voor een deel bebost.

De oorspronkelijke landschappelijke dragers de Gaasp en Diem, zijn versneden door moderne lijnen en uitgegumd door inpoldering en grootschalige stedenbouw. Maar er is voldoende van over om als historische basis voor een leesbaar landschap te dienen.

Buiten het werkingsgebied maar belangrijk voor de Diemerscheg zijn het Diemerpark en Diemervijfhoek. Die via de oostelijke ontsluitingsweg van IJburg en verbeteringen bij de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal binnenkort goed verbonden zullen zijn met de Diemerscheg.” ¹²²

Het is onduidelijk waarom het Diemerpark buiten het ‘werkingsgebied van de Diemerscheg’ zou vallen. Wat wordt trouwens bedoeld met ‘werkingsgebied’?

Staatsbosbeheer (2009)

Staatsbosbeheer schreef in 2009: *“Onder de scheggen is de Diemerscheg het ‘lelijke eendje’; snelwegen, spoorlijnen en kanalen doorsnijden het gebied. Het groen is er versnipperd en de verbinding met onze eigen gebieden is zwak. Voor bezoekers heeft de scheg daardoor weinig samenhang. De scheg komt op hen over als een verzameling van ‘kamers’ en functies (nieuwbouw, sportparken, bedrijfs- en kantoorlocaties, volkstuinen, stadsparken, recreatiegebieden en historische poldertjes).”* ¹²³

Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011)

Volgens de Structuurvisie zou de inzet van Amsterdam in de Diemerscheg vooral gericht moeten zijn op het leggen van recreatieve en ecologische verbindingen met Muiden en Weesp. ¹²⁴

“In de Diemerscheg ligt een spaghetti van nationale infrastructuurlijnen (snelwegen, spoorlijnen en scheepvaartkanalen) binnen een landschap vol met riviertjes. De verwachte groei van de mobiliteit op afstanden tussen 10 en 30 km rond Amsterdam zal dit gebied verder belasten. Wat overblijft, is een landschap van versnipperde ‘kamers’, die groter worden met de afstand tot de stad. De regio kan zich, met haar

ruimtegebrek, niet veroorloven deze kamers geheel ongebruikt te laten. De kamers worden verbonden door een stelsel van langzame verkeersverbindingen. Dit stelsel heeft een labyrintisch karakter, de oriëntatiemogelijkheden moeten worden verbeterd. (...)

De zone langs het Amsterdam-Rijnkanaal, die al begint bij het Flevopark, biedt veel aanknopingspunten voor intensivering van het gebruik.

Verder van de stad liggen tal van routedoelen: Muiden, Weesp, Naarden, de Gooise landgoederen en de Stellingforten zijn cultuurhistorisch belangrijk en recreatief aantrekkelijk; Naardermeer en Vechtplassen bieden hoge biodiversiteit, rust en mooie landschappen; de Gooise heiden en bossen hebben uitstekende recreatiemogelijkheden. De langere fietsroutes in de corridor van de A1 zijn daarom erg belangrijk. De geplande natuurboulevard langs de IJmeerkust en de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal bij Nigtevecht zijn al verbeteringen.” ¹²⁵

Arcam (2019)

Arcam schreef in 2019: *“Ondanks decennialang landschaps-, erfgoed en natuurbeleid is het landschap van de Diemerscheg versnipperd geraakt door grootschalige infrastructuur, verstedelijkingsdruk en perifere stadsrandfuncties. Nu we op het punt staan om de laatste open polders in de scheg vol te bouwen met grootschalige suburbane woonwijken is het de laatste mogelijkheid voor andere mogelijkheden.”* ¹²⁶

Ontwikkelperspectief Diemerscheg (2019)

In het kader van een beheer- en ontwikkelstrategie voor de Diemerscheg verscheen in december 2019 een concept rapport Ontwikkelperspectief Diemerscheg. Hierbij waren betrokken de Provincie Noord-Holland, de gemeenten Diemen, Amsterdam, Weesp en Gooise Meren, en ook Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Groengebied Amstelland, Waternet, Natuurmonumenten en Vrienden van het Diemerbos. ¹²⁷

“De Diemerscheg is onderdeel van de kenmerkende en algemeen hoog gewaardeerde groene scheggenstructuur van Amsterdam.

Deze scheg wordt gekenmerkt door een grote ruimtelijke dynamiek met (recent verbrede) doorsnijdende zware infrastructuur en woningbouw in de Bloemendalerpolder, IJburg, KNSF-terrein en Diemen de Sniep.

Tussen dat ontwikkelgeweld liggen recreatieve voorzieningen en waardevolle natuur, zoals het Diemerbos en de Natuurboulevard.” *“Deze gebieden liggen niet alleen onder druk door de ruimtelijke ontwikkelingen, maar ook door een aanhoudend tekort op financiële middelen voor het beheer.”* ¹²⁸

“Stadsrandparken”
Van noord naar zuid:
Flevopark, Diemerpark, Bijlmerweide,
Nelson Mandelapark, Gaasperplas,
De Hoge Dijk¹²⁹

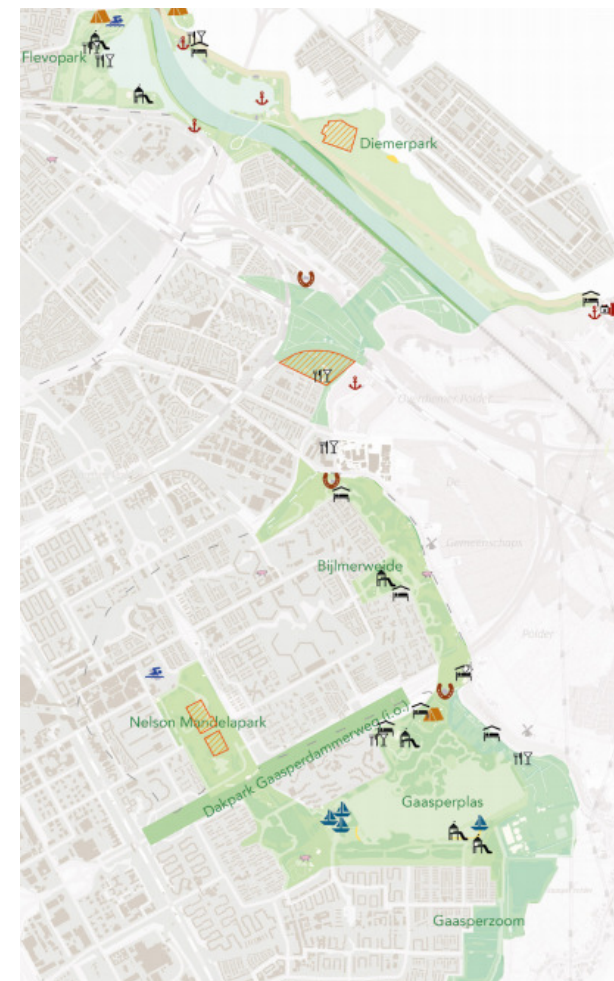
“De grote ruimtelijke dynamiek en de moeizame opgave om aanvullende inkomsten te vinden voor het beheer (Showcase Diemberbos 2018) vormen een verdere bedreiging voor de ruimtelijke en landschappelijke eenheid en kwaliteit van de scheg. In de loop van tijd zijn nieuwe functies de polders ingeschoven en is een lappendeken van ruimtes en functies ontstaan (begraafplaats, sportvelden, volkstuinen, bedrijventerrein, nieuwe wijpjes). De ontwikkeling van nieuwe wijken in de Bloemendalerpolder bij Weesp heeft een enorme impact op de schaal van de scheg.

De vraag wordt gesteld: “Is de Diemerscheg eigenlijk nog wel een scheg?” Het antwoord volgens deze Ontwikkelvisie: “Niet in de klassieke opbouw waarin het oorspronkelijke cultuurlandschap volledig ongeschonden tot diep in de stad doordringt, zoals bij de Amstelscheg nadrukkelijk nog steeds wel het geval is. Duidelijk is in ieder geval dat de Diemerscheg niet veel laadvermogen meer heeft om nog meer stedelijke ontwikkelingen op te vangen om te ‘verworden’ tot een stedelijke groenstructuur.”¹³⁰

Anderzijds wordt er op gewezen dat de recreatieve gebruiksdruk in bijvoorbeeld het Diemberbos relatief laag is. Dit zou toe te schrijven zijn aan de aanwezigheid van zogenaamde ‘Stadsrandparken’: “een aaneenschakeling van ruim opgezette parkgebieden in de oostelijke stadsrand van Amsterdam en Diemen.”

“Door de aanwezigheid van deze grote groenoppervlakte op het grensvlak tussen stad en landschap, is de recreatieve gebruiksdruk in bijvoorbeeld het Diemberbos relatief laag. (...) Veel plekken in deze zone hebben nog wel het laadvermogen om meer stedelijke groenfuncties, en misschien zelfs stedelijk programma, op te nemen om als parkfunctie dichtbij de woongebieden tot volle bloei te komen.”

In dit kader worden de “ontwikkelingen Visie Gaasperplas”, “onderzoek uitbreiding sportcomplex Diemerpark” en de “ontwikkelvisie Flevopark” genoemd.¹³¹ “De lopende programma’s voor de ontwikkeling van de Gaasperplas en het Diemerpark zijn voorbeelden van ontwikkelingen die leiden tot kwaliteitsverbetering van deze parkgebieden”.¹³²

“Stadsrandparken” met aanduidingen van recreatieve voorzieningen¹³³

De stellingname in dit rapport roept bij ons om verschillende redenen ergernis op. Niet alleen ontbreekt er heel veel argumentatie, de verwijzing naar een “onderzoek uitbreiding sportcomplex Diemerpark” vinden we zeer kwalijk. Als er ooit zo’n onderzoek is geweest, dan is dat nooit aan de gemeenteraad van Amsterdam gepresenteerd.

De gemeenteraad heeft in de begroting 2019 domweg vastgesteld dat een voorbereidingsbudget beschikbaar wordt gesteld om in het Diemerpark vier extra sportvelden te realiseren. Heel concreet: “*De uitwerking van het plan voor de kop van het Diemerpark, waar de velden deel van uitmaken, is in december 2018 gereed. Eind 2019 kan naar verwachting gestart worden met de aanleg van de velden.*”

In het Ontwikkelperspectief Diemerscheg wordt veel belang gehecht aan het Diemerbos/de voormalige Gemeenschapspolder. “*We vieren het unieke gegeven dat de Diemerscheg met het Diemerbos de grootste weer beboste veenpolder van West-Nederland heeft.*”¹³⁴

“*Door in het Gaasperplas en het Diemerpark meer ruimte te bieden voor intensiever programma, wordt tegelijk het natte klimaatbos ontzien van deze ruimteclaims, waardoor het meer landschappelijke en natuurlijke karakter en het daar passende programma volop tot ontwikkeling kan komen.*”

“*Benut de vraag naar stedelijke groenfuncties om de groene stadsrandzones van Diemen en Amsterdam-Zuidoost tot aantrekkelijker en levendiger parkgebieden te ontwikkelen.*”

“*De ligging nabij stedelijk gebied dat compacter en voller zal worden, de goede ontsluiting voor verschillende vervoersmodaliteiten en de fysieke ruimte die er in de groene stadsrandzones is, maakt deze gebieden uitermate geschikt voor het toevoegen of verder uitbouwen van stedelijke groenfuncties.*

Programma als sport en spel, educatie, ontmoeting, stadslandbouw, zwemmen, kleinschalige evenementen, etc. zijn hier passend en maakt deze parkgebieden aantrekkelijker, levendiger en veiliger voor meer mensen.”¹³⁵

Dit lijkt niet eens op voorlichting maar is ongeargumenteerde reclamepraat.

De kern van het betoog is dat het Gaasperplaspark en het Diemerpark “veel recreatieve druk” kunnen opvangen, waardoor bijvoorbeeld verrommeling van het Diemerbos wordt beperkt of voorkomen.

Want wat blijft er dan over van de waardevolle natuur in het Gaasperplaspark en het Diemerpark met hun veel grotere biodiversiteit dan het Diemerbos ?

Hoezo zouden de parkgebieden in de oostelijke rand van Amsterdam en Diemen het “*laadvermogen*” hebben om misschien zelfs “*stedelijk programma*” op te nemen? Waarom zou dat leiden tot kwaliteitsverbetering? Het leidt in ieder geval tot een kwaliteitsvermindering van de natuur in die gebieden.

Duidelijk is dat in dit Ontwikkelperspectief o.a. het Diemerpark door de positionering als “*stadsrandpark*” min of meer buiten de Diemerscheg wordt geplaatst. Een uitleg daarvan wordt niet gegeven.

*Donkergroen: het gebied dat volgens het Ontwikkelperspectief tegen ‘verrommeling’ beschermd moet worden.*¹³⁶

In de Gaasperplas en het Diemerpark zouden wel stedelijke groenfuncties (intensiever programma) opgenomen kunnen worden. Dáár zou dus wèl ‘verrommeling’ mogen plaatsvinden!

Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050 (2021)

*“Amsterdam koestert de scheggen als belangrijkste ruimtelijke verbindingen tussen stad en landschap, en heeft per scheg een koers voor ogen. Die koers sluit aan op de specifieke gebiedskenmerken en speelt in op de opgaven die op die scheg afkomen. Het zijn geen in beton gegoten plannen, maar ambities van Amsterdam voor de ontwikkeling op de lange termijn. Hieronder volgt de essentie van de koers per scheg.”*¹³⁷

*“**Diemerscheg – Groot Nat Klimaatbos.** Het Diemberbos is het grootste aangeplante bos in de Hollandse veenweidegebieden en daarmee uniek. Dit leidmotief gebruiken we voor een verdere ontwikkeling van een aaneengesloten nat bossysteem binnen de voormalige Gemeenschapspolder.*

De Diemerscheg wordt een landschapspark met ruimte voor mens én dier, en met specifieke kansen voor waterberging, duurzame opwek van energie en het versterken van de natuur- en waterkwaliteit. “

*“De Diemerscheg is een belangrijk groengebied voor Oost, maar door infrastructuur is het groen totaal versnipperd. Dit gebied vraagt om een impuls aan kwaliteit, toegankelijkheid, met aandacht voor klimaatbestendigheid, zodat het beter benut kan worden voor recreatie in een verdichtende stad. Routes naar de Amstelscheg en Diemerscheg worden aantrekkelijk en veilig ingericht. We zoeken naar meer gebruiksmogelijkheden in de parken en in de koppen van de scheggen.”*¹³⁸

Nog afgezien van de zeer vage beleidsvoornemens zien hier een zeer beperkte visie op de Diemerscheg. Het geeft in feite een visie weer op het Diemberbos (een groot nat klimaatbos).

Dit is een ergerlijk zwak punt in de Omgevingsvisie. Eigenlijk schandalig!

“Als het je hier niet bevalt, dan kom je er toch niet?”

“Er zijn misschien parken die mooier zijn: meer park-achtig. Het is ook niet ieder zijn smaak, een lap natuur die men grotendeels zijn gang heeft laten gaan. En de elektriciteitsmasten die er schuin doorheen lopen dragen ook al niet bij aan de parkillusie.

Van een park verwachten wij toch iets anders: bankjes, een speeltuin, een vijver met eenden. Het Diempark onttrekt zich nadrukkelijk aan het park-zijn. Als je het hier niet bevalt, dan kom je toch gewoon niet? zegt het, en haalt zijn schouders op.

Ik betreed het park meestal vanaf de verst van de stad verwijderde oostzijde. Eerst heb ik mijn vijf of tien kilometer langs het Amsterdam-Rijnkanaal gerend. Via de Uyllanderbrug steek ik het kanaal over, en daar begint het al. Een landschap dat weinig tot niets met Amsterdam te maken heeft. Rechts de elektriciteitscentrale, links de boten met een hoog Rainbow Warriorgehalte, het onlangs gerestaureerde Fort Diempdam en aan de overkant van het water dat ene, rode, houten huis dat je eerder in Canada of Noorwegen zou verwachten dan aan een zij-inham van het Amsterdam-Rijnkanaal.

Stapvoets betreed ik het Diempark. Vrijwel altijd neem ik het pad langs het kanaal. Op een gelukkige dag komen er aan de lopende band boten voorbij: aken, vrachtschepen en soms zo'n lange hotelboot met een Duitse vlag. Een riviercruise die de hele Rijn af gaat, tot aan Basel in Zwitserland.

Alleen al door naar zo'n hotelboot te kijken, ben je dankbaar dat je er zelf niet op hoeft te zitten, dat je gewoon thuis in het Diempark mag blijven.

Inmiddels denk ik aan dingen, of beter gezegd: ik mijmer.

Dit is het verschil met 'echte' parken. In het Vondelpark heb ik nog nooit gemijmerd. Ik ben blij dat ik voor mijn rondje niet op dat park ben aangewezen: tussen de honderden andere hardlopers en fitnessers zou ik me doodongelukkig voelen.

Mijn hoofd is helemaal leeg.

Ik ben ver weg geweest.

Via de Nesciobrug verlaat ik het Diempark.

Bovenop draai ik me nog één keer om en zwaai. 'Tot morgen', zeg ik.”

Herman Koch

Column in Het Parool, 29-10-2016

7 Het Diemerpark

Het Diemerpark bestaat uit de Diemerzeedijk en gebieden aan weerszijden daarvan: een binnendijks gebied, tussen de Diemerzeedijk en het Amsterdam-Rijnkanaal, waaronder de ARK-zone, en een buitendijks gebied, tussen de Diemerzeedijk en IJburg, op een voormalige vuilstort- en vuilverbrandingplaats. De ruggengraat van het Diemerpark wordt gevormd door de historische Diemerzeedijk: het park ligt zowel buitendijks als binnendijks. Het gebied dat het grootste deel van het park uitmaakt, werd vroeger de Diemer Buitendijkse Polder genoemd. Die naam komt ook op veel actuele kaarten nog voor. Er zijn (nog steeds) Amsterdammers die het gebied steevast 'Diemerzeedijk' noemen.

Wie meer wil weten over de geschiedenis van dat gebied vóóordat het werd opgenomen in het Diemerpark, verwijzen we naar het boek 'Diemerzeedijk, Zand erover' van Joris Weitjens en Martin Melchers dat in 2004 verscheen.¹³⁹

Voor de grootte van het park worden verschillende getallen genoemd. Het meest gedetailleerde daarvan is 928.864 m², bijna 93 ha. dus.¹⁴⁰ Het Diemerpark is juridisch-planologisch vastgelegd in het bestemmingsplan IJburg 1^e fase (2013). De komst van het Diemerpark is onlosmakelijk verbonden aan de ontwikkeling van IJburg.

IJBURG

In 1997 vond in Amsterdam een referendum plaats over het ontwikkelen van IJburg, een VINEX-uitbreidingswijk in een natuurgebied in het IJmeer.

Er was veel weerstand tegen de komst van IJburg, met name van natuur- en milieuorganisaties, waarvan *Natuurmonumenten* wellicht de bekendste is. In een convenant¹⁴¹ tussen diverse overheidsinstanties werd vastgelegd dat het verlies aan natuurwaarden - dat door de komst van IJburg onvermijdelijk was - gecompenseerd zou worden door natuurbeschermingsmaatregelen. Eén van die maatregelen was het omvormen van een sterk vervuild, maar natuurlijk gebied langs de Diemerzeedijk tot een natuurpark. Dat werd het Diemerpark.

In de *Nota van Uitgangspunten voor IJburg* (1996) staat: "*Essentieel voor IJburg is het streven naar compactheid en stedelijkheid. Uitgangspunt voor het plan is een gemiddelde dichtheid van 60 woningen per hectare (50% hoger dan op de meeste VINEX-locaties). Hoge dichtheden zijn alleen interessant als er compenserende*

factoren zijn zoals uitzicht, menging van functies en een goed functionerende openbare ruimte."¹⁴²

De wijk IJburg is een dicht bebouwd stedelijk gebied. Er staan gemiddeld 71 woningen per ha: het dubbele van andere VINEX-locaties.

Het streven naar enerzijds compactheid en stedelijkheid en anderzijds de inschatting van de mogelijkheden om op IJburg voldoende uitzicht, menging van functies en een goed functionerende openbare ruimte tot stand te brengen, leidde tot de doelstelling om op IJburg **18.000** woningen te realiseren.¹⁴³

Heimelijk verdichting op IJburg

In 2016 werd nog uitgegaan van maximaal **18.400** woningen voor heel IJburg.¹⁴⁴

In de jaren daarna werd het aantal woningen flink opgeschroefd.

Op IJburg 1^e fase komen er uiteindelijk 10.700 woningen.¹⁴⁵ In 2009 stonden in het bestemmingsplan IJburg 2^e fase voor de 2^e fase nog 9.200 woningen gepland.¹⁴⁶

In het ontwerp bestemmingsplan IJburg 2^e fase dat onlangs ter inzage lag, is sprake van 10.000 woningen in de 2^e fase.¹⁴⁷ Dat zou het totaal aantal IJburgse woningen brengen op **20.700**: ruim 15% meer dan de 18.000 woningen die de Amsterdammers tijdens het referendum werd voorgespiegeld.¹⁴⁸

Tijdens het referendum klaagde het gemeentebestuur erover dat tegenstanders van de komst van IJburg verkeerde informatie gaven over het aantal woningen dat er op IJburg zou komen.

Bron: de Volkskrant, 14-02-1997

Maar nu blijkt het gemeentebestuur zelf te rommelen met het aantal woningen.

Door de stapsgewijze ontwikkeling van IJburg, eiland-voor-eiland, vindt er 'stiekem' een forse verdichting van de uitbreidingswijk plaats.

Terwijl de IJburgse eilanden sinds het eerste IJburgse bestemmingsplan niet zijn vergroot, worden daar dus nu wel 15% meer woningen op gepland.

Méér woningen betekent ongetwijfeld meer IJburgers. Die komen dus dicht op elkaar te wonen.

Wij zouden willen weten wat de overwegingen waren om destijds niet/nooit meer dan 18.000 woningen te bouwen en welke overwegingen zijn om er nu 20.700 te willen realiseren.

Is er onderzoek gedaan naar de maatschappelijke gevolgen van de voorgenomen verdichting?

Wij vinden dat aan de verdichting op IJburg, gezien de complexe voorgeschiedenis en toezeggingen aan de Amsterdammers, ten minste een expliciet besluit van de gemeenteraad ten grondslag moet liggen.

'Nooit meer dan 18.000 woningen in IJburg'

HAARLEM • GPD

De Noord-Hollandse VVD-gedeputeerde Frans Tielrooy van ruimtelijke ordening heeft gezegd dat de Amsterdamse stadswijk IJburg niet meer dan 18.000 woningen zal tellen. „Ik stel duidelijk namens het college van gedeputeerde staten dat het bij dat aantal blijft.”

Tielrooy neemt hiermee afstand van minister M. de Boer van vrom. Die heeft onlangs immers de mogelijkheid geopperd dat IJburg op langere termijn een stad van 40.000 woningen zal worden.

IJburg vormde gisteren tijdens de vergadering van provinciale staten de hoofdmoot in de discussies over de herziening van het streekplan voor de gemeente Amsterdam. De IJmeerstad maakt daarvan een wezenlijk onderdeel uit.

Dat IJburg een omstreden project is, bleek opnieuw in de Noord-Hollandse staten. Tielrooy erkende dat door de bouw van IJburg bestaande natuurwaarden

verloren zullen gaan. „Geen overheid kan dat voorkomen.” Maar de gedeputeerde zette zakelijk uiteen dat een belangrijke keus moest worden gemaakt. Of bouwen in de polders rondom Amsterdam of woningbouw in een gebied van 660 hectare in het IJmeer. De keus viel uiteindelijk op het IJmeer, waarbij is getracht de belangen van ruimtelijke ordening en milieu op elkaar af te stemmen.

Bloemendalerpolder

De komst van IJburg betekent volgens Tielrooy dat de polders, waaronder de Bloemendalerpolder bij Weesp, open gebied zullen blijven. Geen verdere woningbouw derhalve in de Bloemendalerpolder, behoudens de daar geplande 150 woningen. Deze gs-visie druist overigens volstrekt in tegen de plannen van Weesp om nog eens 1350 woningen in de polder neer te zetten.

De bouw van IJburg is gisteren planologisch mogelijk gemaakt dank zij de steun van de grote fracties. Verzet

was er van de Groenen, RPF/GPV, de ouderenpartij en de CD. Ook enkele D66-statenleden stemden tegen. J. Smit-Boerma (Groenen) vindt IJburg een slechte zaak. „Het heeft vernietigende gevolgen voor het milieu.” Omdat de raad van Amsterdam inmiddels een referendum-verzoek heeft aanvaard, staat het voor dit statenlid vast dat een referendum zal uitwijzen dat de bouw van IJburg van de baan is.

J. Kruijmer (RPF/GPV) vindt de 6,3 miljard gulden die IJburg kost maatschappelijk onverantwoord. Hij bepleitte meer woningbouw in Almere. Yvonne van Wagenveld, lid van de verdeelde D66-fractie, is ervan overtuigd dat de compensatiemaatregelen voor de natuur-, recreatieve- en toeristische waarden, niet voldoende zijn om aantasting van uniek open water in het IJmeer te rechtvaardigen. Van Wagenveld voorspelt dat de Vereniging Natuurmonumenten haar tienduizenden leden in Amsterdam zal oproepen bij een referendum tegen de bouw van IJburg te stemmen.

Leidsch Dagblad, 10-09-1996

Gevolgen van de verdichting voor behoefte aan sportvelden

Het gemeentebestuur zegt in nieuwe wijken de hoeveelheid m² aan sportvelden te willen relateren aan het aantal woningen in de betreffende wijk.

Dat betekent dat verdichting automatisch leidt tot een grotere behoefte aan m² sportvelden. En het mes snijdt aan twee kanten, want door de verdichting blijft er in die wijk minder ruimte over voor extra sportvelden.

We hebben berekend wat de voorgestelde verdichting van 18.000 woningen naar 20.700 woningen op IJburg betekent voor de behoefte aan ruimte voor sportvelden. In onderstaande tabel is te zien dat met deze verdichting in combinatie met de toepassing van de 'sportnorm' een behoefte van 23.517 m² aan sportvelden wordt gecreëerd.

woonmilieu	aantal mogelijke woningen op IJburg			behoefte aan m ² georganiseerde buitensport		
	aandeel in totaal	Nota van Uitgangspunten voor IJburg	Volgens ontwerp bestemmingsplan IJburg 2 ^e fase	Nota van Uitgangspunten voor IJburg	Volgens ontwerp bestemmingsplan IJburg 2 ^e fase	verschil in behoefte
'groenblauw' (IJburg 1 ^e fase, Strandeiland, Buiteneiland)	92,75%	16.696	19.200	150.261	172.800	+ 22.539
'gemengd stedelijk' (Centrumeiland)	7,25%	1.304	1.500	6.522	7.500	+ 978
totaal	100 %	18.000	20.700	156.783	180.300	+ 23.517

Verdichting op IJburg met 15% meer woningen leidt tot extra behoefte aan circa 2,4 ha ruimte voor sportvelden.

Als ervan uitgegaan wordt dat de behoefte aan sportvelden in een 'gemengd stedelijk' woonmilieu niet verschilt van die in een 'groenblauw' woonmilieu (en waarom zou die moeten verschillen?) bedraagt de gecreëerde extra behoefte aan sportvelden 24.300 m².¹⁴⁹ Dit komt ongeveer overeen met 3,5 sportvelden.¹⁵⁰

Verdichting op IJburg met 15% meer woningen, betekent door hantering van de 'sportnorm' dus een behoefte aan 3,5 extra sportvelden. Het lijkt er op dat het gemeentebestuur vindt deze in het Diemerpark zouden moeten komen. Maar discussie daarover heeft in de gemeenteraad nooit plaatsgevonden.

UITGANGSPUNTEN, DOELSTELLING VAN HET DIEMERPARK

Door de relatief geïsoleerde ligging, tussen de kust van het IJmeer en het Amsterdam-Rijnkanaal, en omdat het gebied na het gebruik als vuilstort- en verbrandingsplaats lange tijd voor het publiek ontoegankelijk was, kon de natuur hier jarenlang ongeremd zijn gang gaan.¹⁵¹ Er ontwikkelde zich een gebied met grote natuurwaarden.

Schakel in ecologische groenstructuur

Het Diemerpark vormt, als onderdeel van de Diemerscheg een onmisbare schakel in de ecologische groenstructuur aan de noordoostzijde van de stad: de oude Zuiderzeedijken met de oevergebieden van het IJmeer/Markermeer vormen door de toenemende verstedelijking (bebouwing en infrastructuur) aan de noordoost- en

oostzijde van de stad een laatste mogelijkheid voor een ecologische verbinding van Waterland naar de Vechtstreek en de gebieden rondom de randmeren¹⁵².

Op de kaart 'metropolaan landschap' in de Structuurvisie zijn de groene en landschappelijke gebieden in de kop van de Diemerscheg zo aangegeven:

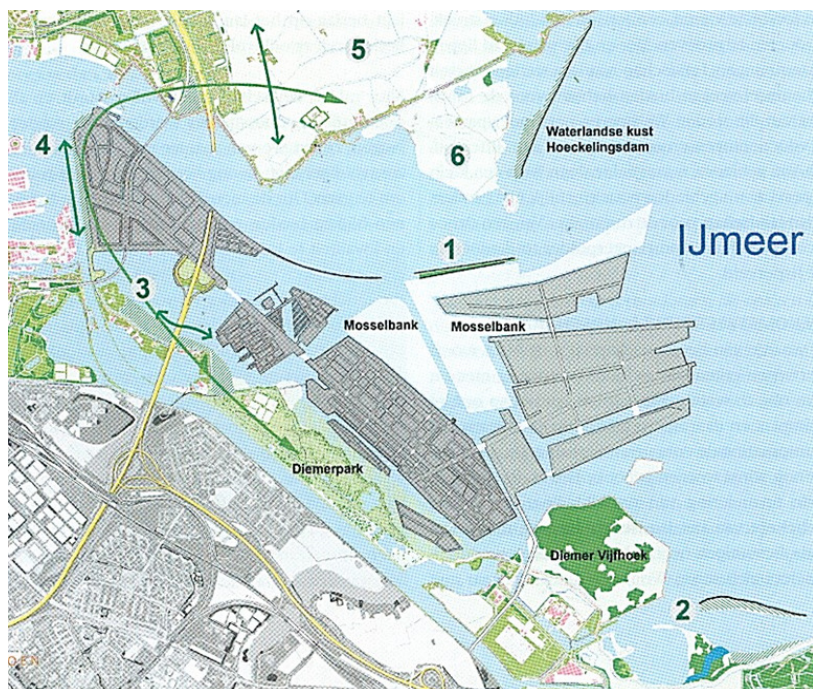
Structuurvisie Amsterdam 2040: de groene doorkoppeling, het Diemerpark, tussen Diemen en IJburg is zeer smal

Opvallend is dat de groene doorkoppeling (Diemerscheg) tussen IJburg en Diemen zeer smal is. Het Diemerpark en het Bovendiep/Flevopark-Nieuwe Diep nemen daarbij een essentiële positie in.

De noodzaak van het behouden en verder conditioneren van het Diemerpark als ecologische verbinding en als tegenwicht tegen de verdere verstedelijking van Amsterdam Oost en IJburg komt in dat verband nadrukkelijk naar voren. Rijk, provincie en gemeente streven in hun beleid naar een zogenoemd 'Toekomstbestendig Ecologisch Systeem' (TBES). Met concrete maatregelen moet de natuur daarbij 'body' krijgen.¹⁵³

Essentiële schakel in de natuurboulevard

Het Diemerpark vormt een essentiële schakel tussen de Diemervijfhoek/zuidelijke IJmeerkust en de ecologische verbindingen langs het Bovendiep/Zeeburgereiland.

Natuurprojecten rond IJburg.¹⁵⁴

- 1 = Natuureiland IJburg; 2 = Zuidelijke IJmeerkust;
3 = Ecologische verbindingzone Bovendiep; 4 = Ecologische verbindingzone Zeeburgereiland; 5 = Waterland van IJ tot Gouw; 6 = Polder IJdoorn

De Europese Gemeenschap, het Rijk, de provincie Noord Holland, de gemeente Amsterdam en de Vereniging Natuurmonumenten hebben gezamenlijk, als natuurcompensatie voor de verstedelijking in het IJmeer, een aantal natuurprojecten ontwikkeld, gefinancierd en uitgevoerd, waardoor deze smalle en kwetsbare doorgang meer ecologische potentie kreeg. Dit was het ROM-IJmeer convenant, met projecten als het natuur-vogel-eiland IJmeer, de mosselbanken tegen de wooneilanden van IJburg, de Hoeckelingsdam, de zuidelijke IJmeerkust, de Diemervijfhoek, de ecologische verbindingen langs het Bovendiep en het Zeeburgereiland, waarbij de Diemerzeedijk wordt aangeduid als 'de Natuurboulevard'. Ook het Diemerpark hoorde daar dus bij.

De ruige, lege terreinen en enkele ecologische voorzieningen in het Diemerpark geven uitdrukking aan natuurontwikkeling als primair doel van het stedelijk uitloopgebied van IJburg en het Zeeburgereiland.

De historische Diemerzeedijk vormt de ruggengraat.

Natuurbeleving, wandelen en fietsen passen hierbij als (extensieve) recreatievormen. De beleving van het contrast tussen de stedelijke gebieden van IJburg en Amsterdam Oost en de landschappelijke, groene ruimte van de Diemerscheg is markant te noemen, die door veel mensen wordt beleefd als fietser of wandelaar vanaf de doorgaande fiets- en wandelroutes of vanaf de diverse scharrel- en struinpaadjes.

Diemerzeedijk

De Diemerzeedijk, als onderdeel van de Zuiderzeedijken, maakt deel uit van een doorgaande lange afstandfiets- en wandelroute; het Dick Hilleniuspad-Nesciobrug vormt haaks erop de fiets- en wandelroute van het Haveneiland naar Amsterdam Oost. Deze routes kruisen elkaar in het Diemerpark, net voor de oprit naar de Nesciobrug.

De inpassing en uitrusting van de Diemerzeedijk vraagt in de toekomst als recreatieroute om de nodige aandacht. De langs de Diemerzeedijk gelegen jachthavens en volkstuinten moeten voldoende gefaciliteerd worden zonder dat het oorspronkelijk profiel van de Zuiderzeedijk verloren gaat en zonder dat er teveel rijdend verkeer op de dijk gaat plaatsvinden. Uitgangspunt voor deze natuurboulevard en recreatieve route is het handhaven en versterken van de verkeersluwheid. Doorgaande rijverbindingen en parkeren passen hier nadrukkelijk niet in. Het Diemerpark vormt als natuurpark én als doorgaande recreatieve route

een essentieel onderdeel van de Diemerscheg. Zonder het Diemerpark valt de Diemerscheg uiteen, als natuurboulevard maar ook als recreatieve verbinding vanuit de stad naar het buitengebied.

Informatiebord in het Diemerpark (toen dat nog goed leesbaar was)

Amsterdam Oost heeft verschillende 'typische' stadsparken: Oosterpark, Park Frankendael, Nieuwe Ooster Begraafplaats, Flevopark-Nieuwe Diep en het Diemerpark. De eerste drie zijn min of meer op zichzelf staande stadsparken, de laatste twee parken zijn onderdeel van een doorgaande groenstructuur, waarbij ecologische verbindingen en doorgaande recreatieve routes van belang zijn. Dat geldt met name voor het Diemerpark. De natuurontwikkeling vormt een hoofddoelstelling die het gebruik en het beeld van het park in hoge bepaalt. Daarmee is ook een aangenaam contrast bereikt met de hoogstedelijke omgeving van IJburg.

De toegangen tot het park vinden plaats via een aantal fiets-/voetbruggen die de overgang tussen het stedelijk gebied en het parkachtig natuurgebied duidelijk markeren. Daarmee vormt het Diemerpark een aantrekkelijk en specifiek herkenbaar uitloopegebied van IJburg.

Diemerpark strandje

Slechts enkele eenvoudige recreatieve voorzieningen zijn in het park opgenomen: speel-/uitkijkheuvel, strandje met zwemwater, trap-/speelveldjes. Het park werd (tot de komst van de sportvelden in 2010) gekenmerkt door rust, open ruimten met natuurlijke begroeiing en vegetatie, autovrij, weinig verlichting en bebouwing: kenmerken die passen bij een natuurpark.

Het park fungeert als een onderkomen of doorgangsroute voor ringslangen, diverse amfibieën, vogels, kleine zoogdieren en insecten. Naast natuur heeft ook recreatie een plek gekregen in het Diemerpark. Deze moet echter wel in overeenstemming zijn met de natuur en voldoen aan de landschapsdoelen. Dus een park voor natuurliefhebbers, wandelaars, joggers, hardlopers en fietsers met weinig en eenvoudige recreatieve voorzieningen.

Hierboven beschreven we dat de aanleg van het Diemerpark als natuurgebied maakt deel uitmaakte van afspraken,¹⁵⁵ waardoor de speciale natuur kans kreeg zich weer te ontwikkelen.¹⁵⁶

In 2002 toen de eerste belangstellenden voor een huur- of koopwoning op IJburg zich bij WoningNet IJburg of het Wooninformatiecentrum van de Stedelijke Woningdienst konden melden, liet de gemeente diverse informatiefolders over IJburg verschijnen. Eén daarvan ging over het Diemerpark.

Een prachtig park erbij

Direct naast IJburg komt het Diemerpark. Een natuur- en recreatiegebied met een oppervlakte tweemaal zo groot als het Vondelpark. Aan de westkant komen sportvelden en een recreatieweide. Bij het water is plek voor een strandje, een vis- en aanmeersteiger voor bootjes. Bewoners van IJburg kunnen straks heerlijk fietsen en wandelen in het Diemerpark. Uiteraard kunnen ook andere Amsterdammers hier lekker komen uitwaaien. (...)

Glooiend parklandschap

Het Diemerpark laat zich niet vergelijken met een 'gewoon' stadspark. De historie van het gebied heeft namelijk voor een uniek landschap gezorgd. De heuvelachtige vormen van de oude stortplaats zijn er nog goed herkenbaar. Dat maakt het Diemerpark tot een soort duinlandschap.

U vindt er een rijke, maar lage vegetatie van onder meer bloemen en kruiden. Nieuwe waterpartijen maken de oude Diemerzeedijk weer goed herkenbaar.

Het park wordt zo ingericht, dat de voor deze plek typerende planten en dieren weer kunnen terugkeren. Daardoor zullen bezoekers het park niet ervaren als een stadspark, maar als een natuurgebied in de stad.

Overigens hebben veel soorten vogels en zoogdieren het natuurgebied inmiddels al weten te vinden.

Uit een folder van de gemeente Amsterdam over het Diemerpark ¹⁵⁷

Het Diemerpark is dus bedoeld als een 'natuurpark', een 'natuurgebied in de stad'.

¹⁵⁸ Op de website van de gemeente Amsterdam staat: "Het Diemerpark is een

prachtig park dat geopend is in 2003. Er is veel werk verzet om dat voor elkaar te krijgen. Het gebied is gesaneerd, omdat er ooit een vuilstortplaats lag. Hier leest u in het kort de geschiedenis van het gebied: van waterkering tot stortplaats tot natuurpark."

Ontwerp 'Diemerpark, park tussen stad en natuur'

"Het ontwerp 'Diemerpark, park tussen stad en natuur' is na maatschappelijk overleg goedgekeurd door een gemeenteraadscommissie op 7 juli 1999. Voor dit ontwerp nam landschapsarchitect Ruwan Alluvihare, werkzaam bij de dienst Ruimtelijke Ordening, het oude landschap van vlak voor de kaalslag, met zijn mozaïek aan bodemsoorten en vegetatie, als inspirerend uitgangspunt. De kunst is volgens deze architect 'de druk vanuit de stad op zo'n manier te weerstaan dat speciale natuur zich toch kan handhaven en ontwikkelen'." ¹⁵⁹

Tijdens, ondanks en/of dankzij de vuilstort- en verbrandingsperiode, tussen 1959 en 1982 was een bijzonder, accentrijk landschap ontstaan. Geconstateerd werd dat het gebied "een nagenoeg onmisbare plaats" had verworven in de natuursystemen van de omgeving. ¹⁶⁰ Volgens het ontwerp van de ontwikkeling van het gebied zou na de sanering de schoonheid en diversiteit van het gebied zoveel mogelijk terug moeten keren in het Diemerpark.

De ruimtelijke/ fysieke kenmerken en de diversiteit van de beplanting van het toenmalige landschap zouden zoveel mogelijk moeten worden gehandhaafd.

"Het Diemerzeedijkgebied vormt een onderdeel van de flora- en faunapopulatie (metapopulatie) langs de kust van het IJmeer vanaf Muiderberg tot het Uitdammerdiep in Waterland. Het vormt een belangrijke schakel in deze metapopulatie, waarbinnen regelmatig uitwisseling van dieren plaatsvindt. Deze functie mag niet permanent verstoord raken, omdat er anders een groot deel van het ecosysteem langs het IJmeer verloren zou kunnen gaan. Vanwege de rust hebben er zich zelfs schuwere diersoorten gevestigd, zoals marters, vossen, roofvogels (havik) en de ringslang. Vanuit dat oogpunt bezien zijn alleen natuurgerichte recreatievoorzieningen aanvaardbaar, die de rust in het gebied niet verstoren."

"Landschapsgenieters, natuurvorsers en stiltezoekers" zouden aan hun trekken moeten komen.. "De opgave voor het Diemerpark is het maken van een ontwerp waarmee een bruikbaar en rijk landschap gerealiseerd wordt voor mens en dier, rekening houdend met de saneringseisen. Dit leidt ertoe dat er een aantal keuzen gemaakt moet worden."

De belangrijkste keuze is het bepalen van de verhouding tussen recreatievoorzieningen en natuur. ¹⁶¹

De keuze van de verhouding tussen recreatievoorzieningen en natuur heeft geleid tot het besluit om in de Structuurvisie in het Diemerpark 4,7 ha. aan sportvoorzieningen mogelijk te maken.

Hoofdgroenstructuur in de kop van de Diemerscheg volgens de Structuurvisie ¹⁶²

Het Diemerpark als 'schakelpark'

Toen in 2008 een aanvraag werd ingediend voor het mogen plaatsen in het Diemerpark van een (groene) container voor de opslag van spelmateriaal schreef de Amsterdamse commissie Ruimtelijke Kwaliteit: *"Het Diemerpark maakt onderdeel uit van de groene scheggen die om de stad liggen. Dit is een stedenbouwkundig gegeven met grote kwaliteit.*

Uitgangspunt van het ruimtelijk beleid is het behoud van de scheggen als openbare, groene landschappen met differentiatie per scheg.

Richtlijnen van het welstandsbeleid voor de groene scheggen zijn: behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur; deze alleen toestaan waar die functioneel is voor het groen, uitgaan van en inspelen op de bestaande waarden en kwaliteiten van elke scheg. De toppen van de scheggen, waaronder het Diemerpark, hebben een belangrijke functie als koppelstuk tussen stad en land. Deze zogeheten schakelparken krijgen een zorgvuldig afgewogen programma en inrichting. Ze

functioneren als recreatieve trekpleisters en transferia, anderzijds bezitten ze een rustig, openbaar en groen karakter." ¹⁶³

NATUUR IN HET DIEMERPARK

Het natuurpark Diemerpark is onder deskundigen bekend om de aanwezigheid van vossen, hermelijnen, vleermuizen (6 soorten), ringslangen, rugstreeppadden, insecten, vlinders, wilde bijen en libellen. ¹⁶⁴ Daarnaast wordt het Diemerpark o.a. door Vogelbescherming Nederland, een "walhalla voor vogelaars" genoemd.

Boommarter, reebok, bever

In november 2020 meldde de plaatselijke TV-omroep AT5 dat er in het Diemerpark twee bijzondere dieren gezien waren: de boommarter, een zeldzaam en beschermd roofdier dat zich zelden laat zien en een reebok. ¹⁶⁵

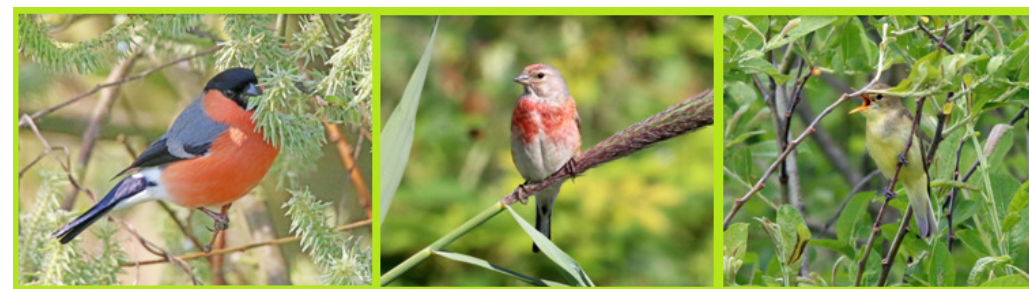
Het gemeentebestuur verwacht dat binnen 10 jaar de bever in het Diemerpark zal worden waargenomen. De ARK-zone van het Diemerpark is met water, riet en bomen een potentieel zeer geschikt leefgebied voor de bever. *"De verwachting is dat de bever binnen nu en tien jaar zich hier heeft gevestigd en daarmee een bewoner van Amsterdam is."* ¹⁶⁶

Broedvogels

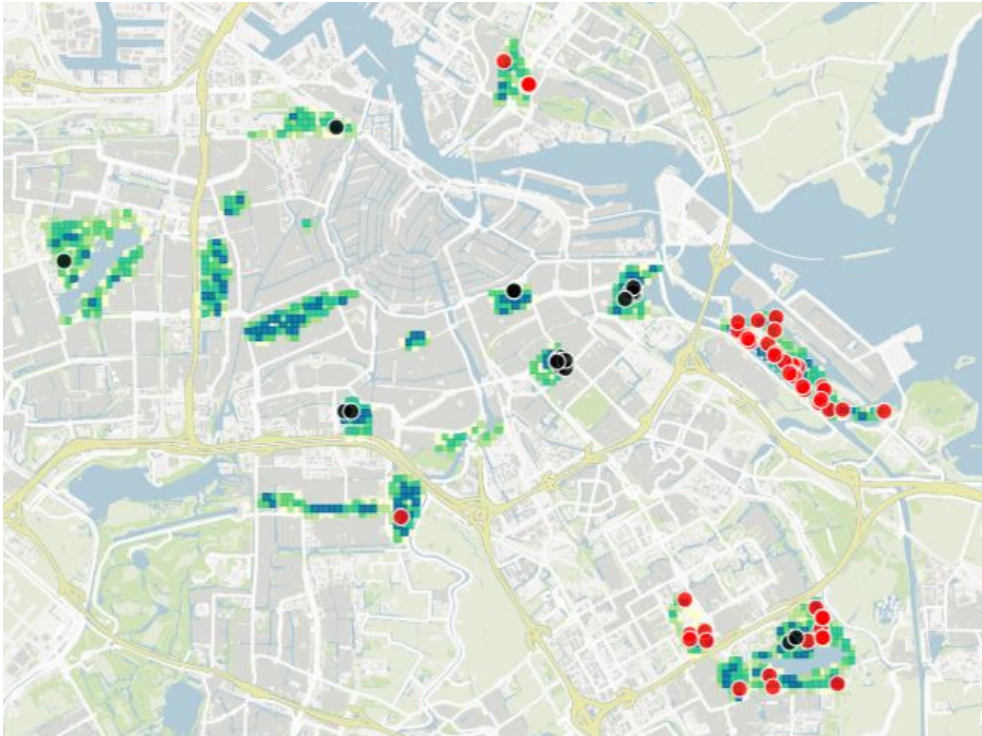
In 2019 gaf het gemeentebestuur van Amsterdam opdracht voor een broedvogelinventarisatie in 19 Amsterdamse stadsparken. ¹⁶⁷

Zeventien soorten broedvogels werden maar in één Amsterdams park aangetroffen, waarvan 8 uitsluitend in het Diemerpark.

Van Matkop en Baardman werd zelfs maar één broedgeval waargenomen in Amsterdam, telkens in het Diemerpark.

Dieren in het Diemerpark: Goudvink, Kneu, Spotvogel

Broedvogels in Amsterdamse parken in 2019.¹⁶⁸
De rode stippen geven Rodelijstsoorten weer.

Rodelijstsoorten broedvogels

“Alleen in Amstelpark, Nelson Mandelapark, Noorderpark, Diemerpark en Gaasperpark zijn soorten van de Rode Lijst vastgesteld. Daarbij waren Diemerpark en Gaasperpark verreweg het belangrijkste met elk zeven Rode Lijst-soorten. Het Diemerpark springt eruit met 28 territoria van deze groep, tegen 12 territoria in het Gaasperpark.”¹⁶⁹

Rodelijstsoorten broedvogels die voorkomen in het Diemerpark zijn: Baardman, Kneu, Koekoek, Nachtegaal, Matkop, Snor, Spotvogel en Torenavalk.

Rodelijstsoorten die in de buurt van het Diemerpark broeden en tijdens het broedseizoen in het Diemerpark foerageren, zijn de Boerenzwaluw en Huiszwaluw.

Daarnaast is het Diemerpark ook rust- en foerageergebied voor doortrekkende Rodelijstsoorten als de Tapuit, Slobeend, Wintertaling, Graspieper, Kramsvogel en Visdief.

Vergelijking broedvogels Diemerpark - Diemerbos

Helaas was het hiervoor genoemde onderzoek naar broedvogels beperkt tot de gemeente Amsterdam. Op basis van gegevens van IVN kunnen we echter toch een vergelijking maken tussen het Diemerpark en het Diemerbos.

Broedvogels 2020	Diemerbos	Diemerpark	Hoeveel % meer in het Diemerpark?
Aantal territoria / km ²	157	681	+ 335 %
Aantal soorten	45	56	+ 24 %
Aantal territoria	382	783	+ 105 %
Aantal rodelijstsoorten	5	7	+ 40 %
Aantal rodelijstterritoria	13	27	+ 108 %
Oppervlakte (km ²)	2,44	1,15	

Vergelijking broedvogels in het Diemerbos en Diemerpark (2020)

Conclusie vergelijking natuurwaarde Diemerpark - Diemerbos

In het rapport Ontwikkelperspectief Diemerscheg wordt geopperd om o.a. het Diemerpark te zien als een “stadsrandpark” dat “uitermate geschikt” zou zijn om daaraan meer “stedelijke groenfuncties” toe te voegen of verder uit te bouwen, met het oogmerk, kort gezegd om het Diemerbos / de voormalige Gemeenschapspolder daarvoor te behoeden.

In de onderzoeken over de natuurwaarden van het Diemerpark en het Diemerbos/Overdiempolder zien wij geen enkele onderbouwing daarvoor. Integendeel: de natuurwaarden in het Diemerpark zijn overtuigend hoger dan die in het Diemerbos/Overdiempolder.

BELEVING VAN HET DIEMERPARK

Grote Groenonderzoek 2018

In 2018 voerde de gemeente voor de vierde keer het 'Grote Groenonderzoek' (GGO) uit.¹⁷⁰ Het GGO 2018 behelsde een online enquête, uitgevoerd in oktober/november 2018 onder 3.687 inwoners van Amsterdam, ouder dan 15 jaar. Op de vraag "Kunt u aangeven in welk(e) park(en) u in de afgelopen 12 maanden wel eens bent geweest?" gaven 416 respondenten aan wel eens in het Diemerpark/de Diemerzeedijk te komen.

Op de vraag "In welk park komt u het vaakst met als hoofddoel rust, een activiteit of een voorziening?" kruisten 76 respondenten 'Het Diemerpark/de Diemerzeedijk' aan. Daarmee zouden de antwoorden over het Diemerpark net wel of net niet representatief zijn voor alle trouwe bezoekers van het Diemerpark.

"Kunt u aangeven wat u meestal in het Diemerpark doet?"

Activiteit *)	Aantal keer genoemd
Wandelen	47
Fietsen van A naar B (met park als doorgangsroute)	39
Rennen/trimmen/joggen	29
Fietsen (in het park)	21
Genieten van flora en fauna	17
Hond uitlaten	17
Zitten, zonnen	15
Spelen met de kinderen	14
Zwemmen	9
Picknicken	7
Chillen	6
Lezen	6
Watersport (varen, surfen, waterskiën etc.)	6
Fotograferen	5
Mediteren	5

*) Alleen activiteiten die 5 keer of vaker genoemd zijn.

Hieronder geven we de antwoorden weer op de vragen die betrekking hebben op het gebruik van het Diemerpark door deze 76 respondenten.

Vergelijking met Diemberbos / Overdiemerpolder

Om de gegevens over bezoekers van het Diemerpark in perspectief te plaatsen, zetten we vergelijkbare gegevens over het Diemberbos/Overdiemerpolder ernaast. Deze cijfers komen uit een onderzoek naar bezoekers aan natuur- en recreatiegebieden in Noord-Holland 2016. Daarbij ging het om 126 respondenten.¹⁷¹

Vanwege de ontwikkeling van een visie op de Diemerscheeg zijn we geïnteresseerd in overeenkomsten en verschillen in het gebruik van de twee gebieden.

"Onderrnomen activiteiten tijdens de bezoeken in het Diemberbos/Overdiemerpolder"

Activiteit	Percentage genoemd
Wandelen	60
(Toer)fietsen met een gewone fiets	30
Hond uitlaten	15
Hardlopen/ joggen/trimmen	9
Evenement bezocht	7
Wielrennen	7
Spelen	5
(Toer)fietsen met een elektrische fiets	4
Ontmoeten/afspreken met vrienden	3
Picknicken, barbecueën	3
Paardrijden	2
Natuurstudie, dieren/planten kijken	2
Mountainbiken/ATB	1
Zonnen/luieren/dagkamperen	1

“Waarom doet u de door u genoemde activiteiten juist in het park?”

Motivatie	Aantal keer genoemd
Vanwege de natuur/het landschap (water, bomen en planten) en/of de dieren	49
Het is dichtbij	48
Het is er rustig/geen verkeersdrukte	40
Om (even) buiten te zijn	40
Om gezondheidsredenen en/of bewegen	30
Ik kom er doorheen op weg naar huis/werk/school/winkels	20
Het is er schoon	14

“Motief om de activiteiten in het Diemberbos/Overdiempolder te ondernemen”

Motivatie	Percentage genoemd
Dichtbij	53
Buiten zijn, frisse neus halen	38
Bewegen/fysieke uitdaging	28
Genieten van landschap/natuur	20
Het is er rustig	20
Gezellig met familie/vrienden op stap	13
Interessant gebied	11
Opgaan in de natuur	11
Uit gewoonte/ik kom hier vaker	7
Levendig, altijd wel iets te beleven	5
Mensen kijken/ontmoeten	3

*Dieren in het Diemerpark:
Torenvalk, Koekoek, Putter, Fazant*

Conclusie vergelijking recreatie Diemerpark - Diemberbos

Op grond van deze onderzoeken concluderen we dat de favoriete activiteiten van bezoekers van het Diemerpark nauwelijks afwijken van die in het Diemberbos/Overdiempolder. Wandelen, fietsen, hardlopen/joggen/trimmen, hond uitlaten en spelen staan in beide gebieden hoog genoteerd.

Alleen *“genieten van flora en fauna”* lijkt voor bezoekers van het Diemerpark van grotere betekenis dan *“natuurstudie, dieren/planten kijken”* voor bezoekers van het Diemberbos/Overdiempolder.

Dat is reden temeer om de natuur in het Diemerpark goed te beschermen.

Ook de motivatie om die activiteiten juist dáár te ondernemen vertoont bij beide gebieden grote overeenkomst. De nabijheid is belangrijk, dat het er rustig is, het landschap, de natuur, buiten zijn, een frisse neus halen en bewegen staan in beide gebieden hoog genoteerd.

STREEFDOELEN VOOR HET DIEMERPARK

Sinds de openstelling van het Diemerpark in 2004 zijn er al allerlei plannen gemaakt om bepaalde recreatieve voorzieningen in het Diemerpark onder te brengen: speelplekken, buurtboerderij, schaapskudde, horeca, campingterrein, tennisveld, enz.,. Het is te verwachten dat dit in de komende jaren nog veel meer zal gebeuren, bijvoorbeeld omdat elders niet zo makkelijk ruimte beschikbaar is.

Dat mag geen argument zijn.

Leidraad voor iedere afweging en beoordeling moet zijn of de voorziening of activiteit past binnen de natuurdoelstellingen van het Diemerpark.

Stedelijke recreatieve en sportfuncties moeten in principe binnen de stedelijke omgeving van IJburg en Zeeburgereiland zelf opgenomen worden, bijvoorbeeld in een wijk-/ of buurtpark, op een bedrijventerrein, op een plein of aan een stedelijke rand. Uiteraard komen voor zover mogelijk, ook tijdelijk braakliggende terreinen daarvoor in aanmerking.

Op basis van het voorgaande beschrijven we hieronder een aantal standpunten en streefdoelen die leidend zouden moeten zijn bij het beheer en de toekomstige ontwikkeling van het Diemerpark.

1. Het open / lege, ruimtelijke, natuurlijke karakter van het Diemerpark beschermen en veilig stellen als 'tegenhanger' van het aanliggende compacte stedelijke gebied IJburg;
2. De toegankelijkheid en het recreatieve gebruik van het park blijvend afstemmen op de natuurlijke en ecologische waarden van het park. Alle activiteiten, functies, gebruiksvormen, voorzieningen e.d. altijd daarop afstemmen en toetsen. Dat geldt ook voor de beheersmaatregelen van het park.
3. Het park zoveel mogelijk als een aaneengesloten en ongeschonden natuurgebied handhaven. Dat wil zeggen zo min mogelijk voorzieningen en programmaonderdelen toevoegen: het gebied zoveel mogelijk als een natuurlijke omgeving opvatten, waar de ontwikkelingen in overeenstemming zijn met de natuurlijke condities.
4. Het Diemerpark als kerngebied beschouwen van de Diemerscheg en binnen de ecologische groenstructuur van Amsterdam. Dat wil zeggen dat het een essentieel onderdeel vormt in de ecologische 'landverbinding' tussen het Waterland en de Vechtstreek/Flevoland.

Hierop dient het beheer en de bescherming van het park primair te zijn gericht. Het versterken van de biodiversiteit wordt vanuit het beleid officieel gezien als een kerntaak. Dat houdt in dat blijvende monitoring van de natuurlijke kwaliteit en biodiversiteit van het park een belangrijk onderdeel vormt van het beheer van het Diemerpark. Daarbij moet zoveel mogelijk worden aangesloten op het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES).

5. De historische Diemerzeedijk vormt de ruggengraat van de Diemerscheg. Dit cultuurhistorisch element dient duidelijk herkenbaar te zijn, zowel buiten als in het park, bijvoorbeeld doormiddel van het (historische en doorgaande) verloop van de dijk, het typische dijkprofiel (kruin, binnen- en buitentalud, dijkvoet, e.d.), de hoogteligging, de materialisatie, enz..

Bestaande functies op, aan en bij de dijk dienen zo goed mogelijk ingepast te worden: faciliteren, maar in principe niet verder laten toenemen of uitbreiden (consolideren). De Diemerzeedijk, inclusief de oeverstroken, doorontwikkelen als natuurboulevard.

6. De recreatieve lange afstand wandel- en fietsroute over de Diemerzeedijk faciliteren en zo goed en veilig mogelijk inpassen. Doorgaand verkeer voorkomen, bestemmingsverkeer zoveel mogelijk beperken.

Geen autoverkeer in het Diemerpark toelaten.

7. Het Diemerpark als natuurpark beheren en verder ontwikkelen, waarbij het park als uitloopegebied dient voor IJburg. Dat houdt in dat in beperkte mate functies en voorzieningen ten dienste van de natuur en eenvoudige recreatieve voorzieningen toelaatbaar zijn, zoals bijvoorbeeld bijenkasten, takkenrillen, broeihopen, poelen, natuurobservatieplekken e.d.. Recreatieve voorzieningen die veel publiek en/of verkeer aantrekken en/of een andere niet wenselijke impact hebben op het natuurpark moeten worden geweerd.

Verlichting, bebouwing, geluid, enz. dienen zoveel mogelijk uit het park geweerd te worden.

8. Fietspaden en hoofdwandelpaden zo goed mogelijk landschappelijk inpassen in het park, dat wil zeggen op een zo eenvoudig en ruimtelijk mogelijk wijze, waarbij allerlei aanvullende 'technische en functionele' elementen en objecten vermeden worden.

9. De zonering in het Diemerpark versterken en herkenbaarder maken. De zonering mede gebruiken om de natuur- en recreatieve functies beter op elkaar af te stemmen. In het ontwerp van het park zijn als herkenbare zoneringseenheden aangegeven: de Diemerzeedijk als ruggengraat van en als lange afstandsroute door het park; de moeraszone langs het Amsterdam-Rijnkanaal, inclusief opgaande bomen; het hoger gelegen open buitendijks gebied (de gesaneerde voormalige vuilstort); de riet-/oeverzone, inclusief de opgaande bomen, ter afsluiting van het buitendijks gebied en als overgang naar het stedelijk gebied van IJburg.

10. Grote en meerdaagse evenementen en festivals niet in het park toestaan.

11. De inpassing van het sportterrein zoveel mogelijk benutten om de functionele en visueel-ruimtelijke uitstraling van het sportcomplex te beperken en zoveel mogelijk in zichzelf te keren, waardoor de fiets-/wandelroutes op het Dick Hilleniuspad (en ook het Jan Beijerpad) vrij komen te liggen in een natuurlijke omgeving.

12. Verdere uitbreidingen van het sportterrein IJburg in het park niet toestaan. Inzetten op het uitplaatsen van het sportterrein uit het Diemerpark na een periode van 20 - 30 jaar. Dit kan samenvallen met een terugloop van het aantal leden van de sportverenigingen doordat het aantal actieve sporters op IJburg door natuurlijk verloop begint af te nemen.

13. Kleinschalige, op de buurt of wijk gerichte, evenementen, die (praktisch) geen autoverkeer vereisen, zijn onder bepaalde voorwaarden mogelijk zonder de natuurdoelstelling van het park aan te tasten.

Maar welke garanties zijn er dat de evenementen kleinschalig blijven? Een duidelijk en beperkend evenementenbeleid is daarbij onmisbaar. Een limiet stellen aan het aantal keren per jaar.

14. Zolang het sportterrein in het Diemerpark aanwezig is, dient de inpassing en inrichting daarvan, inclusief bebouwing, parkeerterrein, fietsenstalling, laden-lossen/halen-brengen, terrassen, enz. verbeterd te worden. Daarbij zijn drie hoofddoelstellingen van essentieel belang:

1. Een goede landschappelijke/ruimtelijke inpassing van het Dick Hilleniuspad, als druk fietspad (onderdeel van het Hoofdnet Fiets), waardoor de autonomie van het pad ter plaatse hersteld wordt en de natuur- en parkbeleving zoveel mogelijk wordt veiliggesteld.

2. Het creëren van een simpele verkeerssituatie ter plaatse van het sportterrein en de toegangsbrug (Oeverzeggestraat – Dick Hilleniuspad), waardoor een duidelijke, overzichtelijke en veilige situatie wordt verkregen, die verkeerscongestie zoveel mogelijk voorkomt en het beheren van de verkeers- en parkeersituatie zo eenvoudig mogelijk maakt.

3. Een duidelijke en praktische indeling van het sportterrein, waardoor

- het één geheel vormt,
- er minder paden en voorzieningen in het park doorlopen,
- er sprake is van een betere interne logistiek, waardoor laden-lossen/halen-brengen voor de beide sportverenigingen eenvoudiger plaats kan vinden en
- het oppervlak aan verharding aanzienlijk minder is.

15. In de oostelijke 'staart' van het Diemerpark, tot over de gemeentegrens met Diemen zijn volop mogelijkheden voor een mens- en natuurvriendelijker inrichting. In ons rapport 'Vergeten stuk Diemerpark: de Staart'¹⁷² analyseren we de huidige verrommelde inrichting van het gebied en doen we concrete voorstellen voor verbetering.

We zien daar onder meer mogelijkheden voor de aanplant van een minibos.

*Geel omlijnd: de Staart van het Diemerpark
Verrommeld ingericht: prikkeldraad, illegale woonboten,
illegale parkeerplaatsen en stacaravans.*

SPORTTERREIN

Ondanks de natuurdoelstelling van het Diemerpark, wilde men er ook bijna 4,7 ha. aan sportvelden in aanleggen. Ze waren bedoeld als oefenvelden.¹⁷³ Maar toen de eerste velden waren aangelegd (2010), werden ze meteen gebruikt voor amateurcompetitiewedstrijden, erkend door de nationale voetbal- en hockeybond.

Op IJburg 2^e fase was een 'sportpark' gepland dat óók bedoeld was voor de bewoners van de 1^e fase. Maar vanwege veranderde economische omstandigheden werd (in 2008) de ontwikkeling van de 2^e fase voorlopig stopgezet.

Omdat daar dus voornamelijk geen sportvelden zouden komen, werd in 2013 in het bestemmingsplan vastgelegd dat er in het Diemerpark een volwaardig 'Sportpark IJburg' zou kunnen komen met sportvelden, clubgebouwen en een parkeerterrein.

In 2014 werd een 'Definitief (!) Inrichtingsplan' vastgesteld.¹⁷⁴

Uiteindelijk kwamen er 6 kunstgras (= plastic) sportvelden, 2 (plastic) oefenveldjes, 40 lichtmasten, een groot aantal ballenvangers, verharding, 42 parkeerplaatsen, doelen, bankjes en 3 tijdelijke clubgebouwen.

Alleen de definitieve clubgebouwen zijn nog niet gerealiseerd. In plaats van de voorziene bijna 4,7 ha. werd het sportterrein ruim 5,4 ha. groot. De laatste twee sportvelden werden aangelegd in 2016.

Sportvelden in het Diemerpark: planologische miskleun

Door het verbod op het laten groeien van diepwortelende bomen en de onmogelijkheid om stevige grondwallen aan te leggen, is een goede inpassing van het sportterrein in de natuurlijke omgeving van het Diemerpark niet mogelijk (het gemeentebestuur heeft daar overigens geen enkele poging toe ondernomen).¹⁷⁵

Het sportterrein met z'n hoge lichtmasten, hekken en gebouwen neemt daarom een zeer dominante positie in het park in. Het zorgt in een wijde omgeving voor veel overlast door uitbundige verlichting en geluidshinder.¹⁷⁶

De situering van het sportterrein in het Diemerpark is ook ongunstig omdat er geen goede mogelijkheden zijn om te voldoen aan de behoefte van automobilisten om vlak bij de sportvelden te kunnen parkeren.

In 2013 is de parkeer- en verkeerssituatie door een breed publiek onderzocht. De toenmalige stadsdeelraad Oost koos er met een kleine meerderheid voor om een parkeerterrein met 42 plaatsen in het park aan te leggen. Een door bewoners aangedragen oplossing om een parkeerterrein in de woonomgeving net buiten het

Diemerpark (de kop van de Oeverzeggestraat) aan te leggen, werd afgewezen. De stadsdeelraad Oost wenste ook de mogelijkheden van de grote parkeergarage in het winkelcentrum op ongeveer 900 meter afstand van de sportvelden niet verder te onderzoeken. Adequate voorlichting aan automobilisten over de parkeersituatie ontbreekt. Sinds de komst van het parkeerterrein in 2016 is het daarom op met name zaterdagochtend als er veel competitiewedstrijden in het park worden gespeeld, een chaos op het Dick Hilleniuspad (Hoofdnet Fiets!). Gebleken is dat handhaving onvoldoende effect heeft om de druk op het parkeerterrein te verminderen.

Zaterdagochtenddruchte op het Dick Hilleniuspad (Hoofdnet Fiets)

De conclusie is dan ook dat het stempel 'planologische miskleun' voor het sportterrein in het Diemerpark volkomen op zijn plaats is.

Plan voor uitbreiding sportvelden

Vanaf de komst van de eerste sportvelden rapporteren de sportverenigingen dat ze kampen met wachtlijsten van mensen die graag willen voetballen of hockeyen, maar dat in verband met tekort aan velden, niet zouden kunnen.

In 2015 en 2016 liet het gemeentebestuur echter weten dat er geen plannen waren om het aantal velden in het Diemerpark uit te breiden. Tot bij de Raad van State beweerde het gemeentebestuur dat het huidige bestemmingsplan in stand gehouden zou moeten blijven.

Niettemin besloot in de loop van 2017 het bestuur van stadsdeel Oost om zogenaamde 'consentgesprekken' te organiseren tussen een afvaardiging van de sportverenigingen, bewoners, ambtenaren en het stadsdeelbestuur. Het doel was om

oplossingen te zoeken voor *“het op korte termijn terugdringen van de wachtlijsten van de sportclubs”*.¹⁷⁷

Volgens het uit de gesprekken voortvloeiende ‘consentadvies’ zou een bescheiden uitbreiding van het sportterrein in het Diemerpark mogelijk zijn, mits het goed ingepast zou worden en aangevuld met natuurbeschermende maatregelen. Later bleek dat de voorlichting aan de deelnemers van de ‘consentgesprekken’ ernstige gebreken vertoonde.¹⁷⁸

In de begroting 2019 besloot het gemeentebestuur plotseling om het sportterrein uit te breiden van zes naar tien sportvelden.¹⁷⁹ Dat was verrassend, want in de ‘consentgesprekken’ was duidelijk gezegd dat van uitbreiding met vier sportvelden geen sprake kon zijn. De noodzaak voor uitbreiding was bovendien niet onderbouwd. Alternatieve mogelijkheden waren niet onderzocht. Over voorwaarden voor een goede inpassing van de velden werd evenmin iets gezegd.

Bestuursopdracht ‘Vernieuwing Diemerpark’ (2019)

In december 2019 stelden de wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening een ‘Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark’ vast. In deze opdracht staat: *“De verschillende vormen van gebruik, natuurwaarden en andere belangen moeten goed tegen elkaar afgewogen en vertaald naar een visie op het park en een bijbehorend ontwerp dat zorgt voor een kwalitatief hoogstaand park dat voor de komende jaren weer in balans is.”*

De genoemde wethouders vinden dus dat het park nu niet in balans is. Helaas wordt niet uitgelegd waarom dat zo zou zijn.

In 2015 vroegen wij het gemeentebestuur om een nieuw bestemmingsplan voor het Diemerpark vast te stellen, in verband met geconstateerde fouten in de procedure bij de vaststelling van het vigerende bestemmingsplan. In de hoorzitting in december 2016 naar aanleiding van het ingediende bezwaar tegen de afwijzing van ons verzoek, liet de woordvoerder namens het gemeentebestuur weten: *“Het huidige planologische regime vormt een mooie balans van de verschillende functies van het park. Er is dus geen aanleiding dit te wijzigen.”*

We weten niet wat er in de ogen van de wethouders tussen 2015 en 2019 zodanig is veranderd, dat nu de balans in het park verstoord zou zijn.

In de bestuursopdracht staat de doelstelling om in het Diemerpark vier *“volwaardige”* extra sportvelden te realiseren. Hoewel uitbreiden van het sportterrein al in enkele documenten ter sprake kwam, is het voorstel nog nauwelijks onderbouwd.¹⁸⁰

De meerderheid van de gemeenteraad bleek nog niet gevoelig voor onze bedenkingen tegen uitbreiden van sportvelden in het Diemerpark.¹⁸¹

Ontwerp Omgevingsvisie (2021)

In de bestuursopdracht van de wethouders wordt gerefereerd aan de nota ‘Duurzaam Landschap - De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie’ (september 2019).

In deze nota staat over sportvelden: *“De Nota Duurzaam landschap wil sturen op het eerst goed benutten van de inpassingsmogelijkheden in het voor bebouwing en bedrijvigheid bestemde deel van de stad. Of en zo ja hoe ook in de hoofdgroenstructuur meer ruimte geboden kan worden voor sportvelden is een vraag die in het kader van de Omgevingsvisie nader onderzocht wordt.”*¹⁸²

In het kader van de Omgevingsvisie is dus de vraag aan de orde of er in het Diemerpark nog meer ruimte is voor sportvelden (‘sportlandschap’). Op deze vraag wordt in de Omgevingsvisie al een voorschot genomen door het Diemerpark als ‘zoekgebied sportlandschap’ aan te wijzen:

Diemerpark en omgeving op de kaart ‘Stadsdeel Oost’¹⁸³

■ park, landschapspark, landschap ■ sportpark ● zoekgebied sportlandschap

Enige argumentatie waarom natuurlandschap in het Diemerpark zou moeten wijken voor een 'sportlandschap' ontbreekt.

Het vooruitzicht van een nog groter 'sportlandschap' in het Diemerpark, met alle daaraan verboden problemen is zeer onaantrekkelijk.

Parkeren bij het hockeyclubgebouw, volgens het bestemmingsplan verboden

De sportvelden in het Diemerpark zorgen 's avonds door de felle verlichting voor overlast aan omwonenden, fietsers, reguliere parkbezoekers en dieren in het park.

ARGUMENTEN TEGEN UITBREIDEN SPORTVELDEN

Uitbreiden van sportvelden in het Diemerpark is geen goed idee, omdat het, kort samengevat, in strijd is met de doelstelling van het park als natuurcompensatie en recreatief uitloopgebied voor de bewoners van IJburg. Het is slecht voor de beleving van de natuur, slecht voor het milieu, de biodiversiteit, klimaatadaptatie ¹⁸⁴ en de verkeersveiligheid. Het veroorzaakt lichtvervuiling en geluidshinder.

Hieronder beperken we ons tot objectief goed meetbare zaken, zoals besluiten die door de Algemene wet bestuursrecht erkend worden en verifieerbare uitspraken van wethouders, stadsdeelbestuurders en ambtenaren in documenten en openbare vergaderingen.

De argumenten zijn gegroepeerd in drie paragrafen:

1. uitbreiden van sportvelden is in strijd met eerdere afspraken en besluiten,
2. de argumenten om de sportvelden te willen uitbreiden deugen niet, en
3. er zijn zeer redelijke alternatieven.

De opbouw van de beschrijving van ieder argument is in het algemeen dat er eerst een kleine inleiding is om aan te geven waarover het gaat. Vervolgens staat er in een "citaat" (of enkele citaten) wat daarover geschreven of gezegd is.

Daarna wordt toegelicht waarom uitbreiden van sportvelden niet logisch of 'noodzakelijk' is of het argument niet deugt.

Eerdere besluiten en afspraken

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark is strijdig met:

- het ROM-IJmeer convenant (1995)
- Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011)
- Bestemmingsplan IJburg 1^e fase (2013)
- 'Consentadvies' (2017)

Hieronder wordt achtereenvolgens op deze vier afspraken ingegaan.

Strijdigheid met het ROM-IJmeer convenant (1995)

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark is strijdig met het ROM-IJmeer convenant. Bij de plannen begin jaren '90 voor de ontwikkeling van een woonwijk in het IJmeer bestond er bij velen bezorgdheid over de impact daarvan op o.a. de natuurwaarden in het gebied. In verband daarmee werd in 1995 een convenant ¹ afgesloten tussen overheidsorganen als gemeente, rijk en provincie, het zogenaamde 'ROM-IJmeer convenant'. ¹⁸⁵

Hierin staat dat de sanering en herinrichting van de Diemerzeedijk ter plaatse van het huidige Diemerpark een natuurontwikkelingsproject is, als compensatie voor verlies aan natuur door de komst van IJburg.

"In het kader van natuurcompensatie voor IJburg is indertijd afgesproken om diverse natuurontwikkelingsprojecten te realiseren in het IJmeer. De belangrijkste daarvan zijn: (...)→ Herinrichting Zuidelijke IJmeerkust ✦ Sanering en herinrichting Diemerzeedijk ✦ Herinrichting Diemer Vijfhoek (voormalig PEN-eiland), ✦ Natuurontwikkeling Muidense kust ✦ Herinrichting t.b.v. weidevogelgebied bij Muiden." ¹⁸⁶

In 1997 werd een correctief referendum gehouden over de komst van IJburg. Hoewel het aantal tegenstemmers groter was dan het aantal voorstemmers, werd de vastgestelde drempel voor het aantal tegenstemmers niet gehaald. ¹⁸⁷ Het is niet onmogelijk dat de natuurcompensatiemaatregelen de deelname aan - en dus de uitslag van - het referendum heeft beïnvloed.

⇒ Aanleg van (plastic) sportvelden met bijbehorende gebouwen, verharding en gemotoriseerd verkeer is strijdig met bescherming van natuurwaarden en dus strijdig met het ROM-IJmeer convenant en beloften aan de bevolking.

Strijdigheid met de Structuurvisie (2011)

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark is strijdig met de Structuurvisie. Om het 'groen' te beschermen heeft het gemeentebestuur van Amsterdam een Hoofdgroenstructuur ontworpen. Deze is in 2011 vastgelegd in de Structuurvisie Amsterdam 2040. ¹⁸⁸

Het Diemerpark maakt deel uit van de Hoofdgroenstructuur. ¹⁸⁹

"De Hoofdgroenstructuur omvat de minimaal benodigde hoeveelheid groen die Amsterdam wil borgen, bestaande uit gebieden die waardevol zijn voor de stad en de metropool, omdat zij een onmisbare functie vervullen voor groene recreatie, verbetering leefklimaat, waterhuishouding, hittedemping, verbetering luchtkwaliteit, biodiversiteit en voedselproductie." ¹⁹⁰

"In de Hoofdgroenstructuur zijn de gebieden opgenomen waar de functies groen en groene recreatie voorop staan. Woningbouw, werkgerelateerde functies, wegeaanleg of het vestigen van voorzieningen die verkeer aantrekken of die ten koste gaan van groen, zijn niet in overeenstemming met de doelstellingen van de structuurvisie. Ingrepen die de recreatieve gebruikswaarde en/of de natuurwaarde of andere functies van het groen verhogen, worden juist gestimuleerd." ¹⁹¹

⇒ Toevoeging van extra sportvelden ten koste van natuurlandschap is strijdig met de doelstelling van de Hoofdgroenstructuur:

- Sportvelden in een park zijn geen voorzieningen voor 'groene recreatie' maar hoogstens voor andersoortige 'recreatie in het groen'.
- Gemotoriseerd verkeer dat door sportvelden wordt aangetrokken is slecht voor het leefklimaat.
- In plaats van een hittedempend effect, hebben plastic sportvelden juist een opwarmend effect. ¹⁹²
- Het afdekken van de grond door grote lappen plastic verstikt het bodemleven. Plastic sportvelden zijn waardeloos als foerageergebied voor dieren en dus slecht voor de biodiversiteit.
- Verlichting heeft een grote impact op de natuur en kan een bedreiging vormen voor sommige diersoorten. ¹⁹³

In de Hoofdgroenstructuur worden verschillende ‘groentypen’ onderscheiden, waarvoor strikte beleidsintenties zijn vastgelegd met betrekking tot gebruik, bouwen/verharden en inpasbaarheid van voorzieningen. Het Diemerpark kent de groentypen ‘Ruigtegebied/struinnatuur’ en ‘Sportpark’.

Voor het groentype ‘Ruigtegebied/struinnatuur’ geldt: *“Deze gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, parken e.d.).*

Intensieve recreatievormen en recreatie die niet primair op de natuur is gericht zijn niet toegestaan.” ¹⁹⁴

Met de vaststelling van het Definitief Inrichtingsplan ‘Sportpark IJburg’ in 2014 werd het gebied met het groentype ‘Sportpark’ al vergroot van bijna 4,7 ha. naar ruim 5,4 ha. Dit ging ten koste van ‘Ruigtegebied/struinnatuur’. ¹⁹⁵

⇒ Extra sportvelden zijn strijdig met beleidsregels voor het Hoofdgroenstructuur groentype ‘ruigtegebied/struinnatuur’. ¹⁹⁶ Als er nog vier sportvelden bijkomen, zou dat betekenen dat het groentype ‘Sportpark’ bijna dubbel zo groot wordt als volgens de Structuurvisie Amsterdam 2040 het geval zou mogen zijn. ¹⁹⁷

Initiatieven in de Hoofdgroenstructuur dienen voorgelegd te worden aan de Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (TAC): *“Burgemeester en wethouders kunnen alleen dan beoordelen of een plan past binnen de uitgangspunten van de Structuurvisie, wanneer een juridisch planologisch plan op alle onderdelen volledig is. Dat betekent ook dat alle relevante voorgeschreven (...) adviezen, waaronder dat van de TAC (...) door de initiatiefnemer aan het plan moeten zijn toegevoegd, alvorens het in het kader van het vooroverleg aan het college kan worden voorgelegd.”* ¹⁹⁸

Begroting 2019: *“Voor de aanleg van de vier extra velden zal het bestaande bestemmingsplan aangepast moeten worden. Dit proces is ambtelijk al in gang gezet.”* ¹⁹⁹

Nadat *“aanpassing van het bestemmingsplan ambtelijk al in gang gezet is”*, en aan bewoners al hun mening gevraagd is over vier varianten voor de situering van tien sportvelden in het Diemerpark ²⁰⁰, is pas aan de TAC gevraagd om een preadvies uit te brengen.

“Het Diemerpark maakt deel uit van de Amsterdamse ecologische structuur (ESA). Deze sluit aan op de NNN (= het Natuurnetwerk Nederland – red.)” ²⁰¹

Het beschermen en bevorderen van biodiversiteit is het doel van de Ecologische structuur. *“Om goed te functioneren moeten barrières in de ecologische structuur, zoals kruisingen met wegen, spoorlijnen en kanalen, met faunapassages en vistrappen worden overwonnen.”* Ruimtelijke plannen *“mogen niet leiden tot verzwakking van de ecologische structuur (...), bijvoorbeeld doordat extra barrières ontstaan.”* ²⁰²

⇒ Vervangen van vegetatie in een natuurrijk landschap door lappen plastic, met bijbehorende gebouwen, verharding en gemotoriseerd verkeer, is in strijd met de doelstelling beschermen en vergroten van de biodiversiteit.

Nog méér plastic betekent het toevoegen van barrières en daardoor verzwakking van de ecologische structuur. Het sportterrein is nu al een kunststof strop in de ecologische structuur. ²⁰³

Strijdigheid met het Bestemmingsplan IJburg 1e fase (2013)

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark is strijdig met het Bestemmingsplan IJburg 1e fase. Het Diemerpark maakt deel uit van het bestemmingsplan IJburg 1^e fase dat in 2013 door de stadsdeelraad Oost namens de gemeenteraad werd vastgesteld. ²⁰⁴

In het bestemmingsplan 1^e fase is, als resultaat van een afwegingsproces, de realisatie van zes sportvelden in het Diemerpark mogelijk gemaakt. Daarbij is rekening gehouden met woningbouw en sportvelden in IJburg 2^e fase. ²⁰⁵ Het bestemmingsplan IJburg 2^e fase was in 2009 vastgesteld. ²⁰⁶

Sindsdien hebben zich geen onverwachte ontwikkelingen voorgedaan die invloed konden hebben op de inrichting en het gebruik van het Diemerpark.

In 2016 verzochten wij om het bestemmingsplan voor het Diemerpark aan te passen, omdat er fouten waren gemaakt in de vaststellingsprocedure waardoor er teveel bebouwing in het bestemmingsplan mogelijk was gemaakt. ²⁰⁷

Tijdens een hoorzitting in een juridische procedure in verband daarmee, stelde de woordvoerder namens het gemeentebestuur: *“Het huidige planologische regime vormt een mooie balans van de verschillende functies van het park. Er is dus geen aanleiding dit te wijzigen.”* ²⁰⁸

⇒ Er is dus geen acute noodzaak om het bestemmingsplan te wijzigen.

Bij het wijzigen van een bestemmingsplan dient sprake te zijn van een goede ruimtelijke ordening en een zorgvuldige afweging van de betrokken belangen. ²⁰⁹

“De voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.” ²¹⁰

Met uitbreiding van sportvelden is geen groot maatschappelijk belang gemoeid: *“Voorzien in veldoppervlak (anders georganiseerde) buitensporten is geen wettelijke taak van de gemeente.”* ²¹¹

⇒ Uitbreiden van de sportvelden bedient slechts een beperkte doelgroep (voetballers en hockeyers) en gaat ten koste van de belangen van mensen met een grote betrokkenheid bij de natuur ²¹² en algemener belangen zoals ruimte voor reguliere parkgebruikers, biodiversiteit, klimaatadaptatie en verkeersveiligheid (waaronder die op een hoofd fietsroute). De petitie ‘Stop de plasticering van het Diemerpark’ toont aan dat er een stevig draagvlak bestaat om in het Diemerpark geen extra sportvelden te realiseren. ²¹³

Strijdigheid met het ‘Consentadvies’ (2017)

Uitbreiden van het sportterrein in het Diemerpark met vier sportvelden is strijdig met het ‘consentadvies’ (2017). Op initiatief van het gemeentebestuur vonden in 2017 tussen betrokkenen bij het Diemerpark zogenaamde ‘consentgesprekken’ plaats. ²¹⁴ De belangrijkste doelstelling van de gesprekken was om op korte termijn de wachtlijsten van de sportverenigingen terug te dringen. De gesprekken resulteerden in een ‘consentadvies’ over het Diemerpark.

In het ‘consentadvies’ staat: *“Om in de sportbehoefte van de IJburgers te voorzien wordt het noodzakelijk geacht het sportpark in het Diemerpark uit te breiden: • Hierbij wordt vastgehouden aan de 9 hectare bestemd voor sport, waarbij er wordt gestreefd naar maximaal 15% verharding.”* ²¹⁵

Volgens de Bestuursopdracht waarin de doelstelling staat om het sportterrein met vier velden uit te breiden, komt deze doelstelling voort uit het ‘consentadvies’. ²¹⁶ Dit klopt niet. In de ‘consentgesprekken’ is gesproken over uitbreiding met vier velden, maar dat idee werd expliciet afgewezen. ²¹⁷

⇒ Dat het gemeentebestuur het sportterrein toch met vier velden wil uitbreiden, is dan ook in strijd met de uitkomst van de ‘consentgesprekken’.

Wat in het ‘consentadvies’ (en in de Bestuursopdracht) over het hoofd wordt gezien, is dat in het bestemmingsplan binnen de 9 ha. met de bestemming ‘Sport’, twee gebieden zijn opgenomen die slechts om juridische redenen de bestemming ‘Sport’ kregen, omdat het stadsdeelbestuur nog geen beslissing had genomen over een

oplossing van de parkeerproblematiek.

Om verschillende opties daarvoor open te houden werden twee gebieden aangewezen waar eventueel een parkeerterrein zou kunnen komen. ²¹⁸

⇒ Het is niet correct om de gebieden die bedoeld waren om in het Diemerpark een parkeerterrein te kunnen realiseren, toe te rekenen aan de ruimte die beschikbaar zou zijn voor sportvelden.

Argumenten voor uitbreiding van de sportvelden

Uit het motiveringsbeginsel in art. 3:46 Awb volgt dat de overheid haar besluiten begrijpelijk, deugdelijk en volledig moet motiveren.

De redenen die het gemeentebestuur aanvoert voor de uitbreiding van het sportterrein ten koste van natuurlandschap zijn:

1. de wachtlijsten van de sportverenigingen en
2. het moeten voldoen aan de ‘sportnorm’.

Hieronder wordt achtereenvolgens op beide argumenten ingegaan.

Argument ‘wachtlijsten’

“De wachtlijsten voor de sportverenigingen in het Diemerpark zijn lang. Om deze weg te werken is besloten dat het aantal sportvelden wordt uitgebreid van zes naar tien velden.” ²¹⁹

In de Bestuursopdracht waarin de doelstelling staat om het sportterrein uit te breiden, wordt verwezen naar het Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020 – 2023 (SHP). ²²⁰ In het SHP staat: *“Investerings in het Stad verbeteren: Uitbreiding van sportpark IJburg met vier sportvelden om wachtlijsten weg te werken. (...)*” ²²¹ Enige toelichting ontbreekt verder.

In het enige andere door de gemeenteraad vastgestelde document waarin iets staat over uitbreiding van de sportvelden, de Begroting 2019, staat als argument om de sportvelden uit te breiden: *“Op sportpark IJburg hebben de hockey- en voetbalvereniging wachtlijsten met daarop vele honderden aspirant-leden.”* ²²²

Er ontbreekt objectieve kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de wachtlijsten.

De wachtlijsten kunnen diverse oorzaken hebben. Een gebrek aan voldoende velden hoeft daar niet per sé toe te behoren.

→ Wachtlijsten worden bijgehouden door de sportverenigingen. Wat de verenigingen niet weten, is, of dezelfde mensen niet tegelijk op vijf wachtlijsten staan of al elders aan het sporten zijn.²²³

Bericht op de Facebookpagina van hockeyvereniging AHC IJburg
03-10-2020²²⁴

→ Het feit dat de in het Diemerpark gevestigde hockeyvereniging actief leden rekruteert en te weinig leden heeft om sommige teams te kunnen vormen, lijkt in tegenspraak met de bewering van de hockeyvereniging dat de wachtlijst een probleem is.²²⁵

→ 'Wachtlijsten' vormen niet noodzakelijk een belemmering voor kinderen die nog niet aan sport doen. Op de wachtlijsten zullen ook kinderen staan die • naast de sport die ze al doen, nog een andere sport willen beoefenen, en/of • willen overstappen naar een andere vereniging. In 2015 stelde het gemeentebestuur vast

dat er genoeg voetbalvelden in de stad waren, maar dat bepaalde verenigingen een grotere aantrekkingskracht hebben dan andere, "*vergelijkbaar met de 'witte en zwarte scholen' discussie*".²²⁶

⇒ Zonder verdere informatie is het hanteren van 'wachtlijsten' als argument om het aantal sportvelden in het Diemerpark uit te breiden, onhoudbaar.

In het Sportaccommodatieplan 2015-2022 staat: "*Een goede analyse over het ontstaan van wachtlijsten is (...) altijd noodzakelijk om de juiste ingrepen te kunnen doen.*"²²⁷

⇒ Het gemeentebestuur maakt niet duidelijk welke andere mogelijkheden dan uitbreiden van sportvelden er onderzocht zijn om de wachtlijsten te verkorten of op te heffen.

De sportvelden in het Diemerpark die in het bestemmingsplan IJburg 1^e fase mogelijk werden gemaakt, waren bedoeld voor de bewoners van IJburg.

Tijdens een inspraakavond over het Diemerpark in 1999 zei de woordvoerder van het gemeentebestuur: "*Uit onderzoek is gebleken dat alleen voor de toekomstige IJburgbewoners een sportpark aangelegd moet worden.*"²²⁸

Maar in september 2020 schreef het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost over het voorontwerp bestemmingsplan Strandeiland: "*Het Dagelijks Bestuur juicht van harte toe dat er concrete invulling wordt gegeven aan de bewegende en gezonde stad. Echter, het Dagelijks Bestuur constateert dat de sportbehoefte op IJburg groter is dan waarin wordt voorzien. IJburg vangt namelijk een groot deel van de sportbehoefte uit de stad op. Hiervoor wordt aandacht gevraagd.*"²²⁹

⇒ In tegenstelling tot eerdere uitlatingen van het gemeentebestuur spelen sporters uit andere delen van Amsterdam in het Diemerpark thuiswedstrijden.²³⁰

De gemeenteraad heeft nooit besloten dat IJburg (inclusief het Diemerpark) een groot deel van de sportbehoefte uit de stad zou moeten opvangen.

Als dit echter wel beleid is, betekent dit dat het gemeentebestuur tijdens het spel de spelregels heeft veranderd.²³¹

Het gemeentebestuur maakt niet duidelijk waarom er vier sportvelden bij zouden moeten komen.

"Op sportpark IJburg hebben de hockey- en voetbalvereniging wachtlijsten met daarop vele honderden aspirant-leden. Omgerekend bedraagt het huidige tekort aan

veldsport op IJburg 28.000 m², dat is gelijk aan twee hockey- en twee voetbalvelden.”²³²

Het is niet duidelijk hoe het gemeentebestuur aan het getal **28.000** m² komt.²³³

Volgens een presentatie van de IJburgse sportverenigingen stonden er in juni 2020 **853** personen (368 voetbal, 485 hockey) op de wachtlijsten.²³⁴ Exact dezelfde aantallen stonden op “*peildatum 1 januari 2021*” op de wachtlijsten.²³⁵

Er zouden dus 853 personen zijn met een, thans onvervulbare, wens om bij de IJburgse voetbal- of hockeyvereniging te spelen.

Met 1 sportveld kunnen **416,67** sporters gefaciliteerd worden.²³⁶

Om te voldoen aan de wens van die 853 personen die thans volgens de sportverenigingen vanwege de wachtlijsten niet bij de verenigingen terecht kunnen, zou volstaan kunnen worden met de aanleg van bijna precies twee sportvelden (2,05).

⇒ Het realiseren van vier sportvelden is dus sowieso te veel om de wachtlijsten op te heffen.

Argument ‘sportnorm’

De Stadsdeelraad Oost heeft in 2013 bij volle bewustzijn, en rekening houdend met de komst van sportvelden in de 2^e fase IJburg³¹, besloten om in het Diemerpark niet meer dan zes sportvelden aan te leggen.

Nu stelt het gemeentebestuur: “*De uitbreiding van zes naar tien velden is gebaseerd op de sportnorm die voorschrijft dat nabij de woonvoorzieningen voldoende sportvoorzieningen aanwezig dienen te zijn.*”²³⁷

De ‘sportnorm’ houdt in dat er in een ‘centrumstedelijk’ woonmilieu **2** m² veldoppervlak buitensport (voetbal, hockey, tennis) per woning zou moeten zijn, voor een ‘gemengd stedelijk’ woonmilieu **5** m² en voor een ‘groen blauw’ woonmilieu **9** m².²³⁸

De ‘sportnorm’ “*is vastgesteld door het College van B&W in januari 2018 als onderdeel van de Referentienorm Maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen. Bij de uitwerking van Zeeburgereiland en IJburg 2^e fase is de sportnorm uitgangspunt.*”²³⁹

Het gemeentebestuur verstrekt tegenstrijdige informatie over de gebieden waarvoor de ‘sportnorm’ van toepassing zou moeten zijn.

In 2017 werd aan de deelnemers van de ‘consentgesprekken’ voorgesteld dat voor IJburg 1^e fase de sportnorm van toepassing zou zijn.²⁴⁰

In 2018 schreef de waarnemend wethouder Sport echter: “*De sportnorm is (...) gekoppeld aan nieuwe gebiedsontwikkeling en dus niet toepasbaar op bestaand stedelijk gebied. Ten tijde van het advies van november [= de consentgesprekken in 2017 – red.] was de toepassing van de sportnorm als onderdeel van de referentienormen maatschappelijke voorzieningen nog in ontwikkeling en is dit per abuis wel gebeurd.*”²⁴¹

In 2019 schreef de wethouder Sport: “*Het college van B&W hanteert de sportnorm als uitgangspunt voor de inpassing van voldoende sportvoorzieningen in (nieuwe) woningbouwlocaties in Amsterdam.*”²⁴²

Ook in 2019 schreef de wethouder Grondzaken: “*Om zeker te stellen dat in de (nieuwe) ontwikkelplannen voldoende ruimte voor sport en bewegen is, hanteert Amsterdam de sportnorm. (...) Bij de uitwerking van Zeeburgereiland en IJburg 2^e fase is de sportnorm uitgangspunt.*”²⁴³

In 2020 schreef het bestuur van stadsdeel Oost daarentegen: “*De sportnorm heeft betrekking op bestaande en nieuwe wijken. IJburg 1 is (...) nog niet geheel gerealiseerd en valt in feite in beide categorieën: bestaande wijk en nieuwe wijk”*²⁴⁴

⇒ Conclusie: het gemeentebestuur verstrekt inconsequente informatie over de toepassing van de ‘sportnorm’, hetgeen als misleiding kan worden opgevat.

Gebieden waarvoor de ‘sportnorm’ zou gelden worden willekeurig gedefinieerd.

“*Bij de uitwerking van Zeeburgereiland en IJburg 2^e fase is de sportnorm uitgangspunt.*”²⁴⁵

Zowel Zeeburgereiland als IJburg wordt in fasen ontwikkeld.

Op Zeeburgereiland is de ontwikkeling van de Sportheldenbuurt een eind gevorderd en is de Sluisbuurt nog leeg. Op IJburg is de eerste fase nagenoeg voltooid en is begonnen aan woningbouw op het Centrumeiland. Het Strandeiland is nog leeg en moet nog voor een deel gecreëerd worden. Ook het Buiteneiland is er nog niet.

Ondanks deze overeenkomsten in ontwikkeling wordt de ‘sportnorm’ voor Zeeburgereiland en IJburg verschillend toegepast. De ‘sportnorm’ zou voor héél Zeeburgereiland gelden, maar voor IJburg voor beide fasen apart.

⇒ Het gemeentebestuur maakt niet duidelijk waarom Zeeburgereiland voor de toepassing van de ‘sportnorm’ één wijk is en IJburg twee wijken.

Het hanteren van een 'sportnorm' voor Zeeburgereiland en IJburg 2e fase is strijdig met het in 2009 vastgestelde vigerende bestemmingsplan IJburg 2e fase.

Dit lichten we hieronder toe.

In de Toelichting bij het vigerende bestemmingsplan IJburg 2e fase staat: "Veldsport voor IJburg is (...) verdeeld over drie locaties: het Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Middeneiland [= thans Strandeiland – red.]." ²⁴⁶

Dit betekent:

1. Zeeburgereiland is een wijk waar veldsportvoorzieningen voor IJburg gerealiseerd zouden kunnen worden.
2. De drie genoemde gebieden: Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Strandeiland, zijn communicerende vaten wat betreft sportvelden. Dat wil zeggen: wat er in een gebied 'te weinig' is, kan gecompenseerd worden door aanleg van extra sportvelden in één van de andere (of beide andere) gebieden.

Daarentegen stelt het gemeentebestuur nu dat bij de uitwerking van Zeeburgereiland en IJburg 2e fase de 'sportnorm' uitgangspunt is. Dit betekent automatisch dat IJburg 1e fase óók in de eigen behoefte aan sportvelden zou moeten voldoen. "Het Strategisch Huisvestingsplan Sport gaat uit van de zogeheten sportnorm: bij nieuwe wijken moet direct voldoende sportgelegenheid worden gerealiseerd. In het verleden is dit juist bij IJburg onvoldoende gebeurd, waardoor nu een inhaalslag nodig is. De nieuwe gebieden, zoals Strandeiland, moeten in hun eigen sportvoorzieningen voorzien, zodat de nieuwe bewoners meteen kunnen sporten. Er is in dat nieuwe gebied geen extra ruimte gereserveerd om de sportvraag uit het huidige IJburg op te vangen. Die vraag moet in het bestaande gebied worden opgevangen en uitbreiding van het sportpark [in het Diemerpark – red.] is daarvoor het meest geschikt." ²⁴⁷

Met de 'inhaalslag' waarover in dit citaat wordt gesproken, wordt bedoeld dat op IJburg 1^e fase volledig voldaan zou moeten worden aan de behoefte aan sport- en andere voorzieningen voor de bewoners van de 1^e fase. Het gemeentebestuur wil het niet langer mogelijk maken om een 'tekort' aan veldsportvoorzieningen op IJburg 1^e fase te compenseren door toevoeging van extra voorzieningen op IJburg 2^e fase en/of het Zeeburgereiland.

⇒ Dit is echter uitdrukkelijk wel altijd het beleid geweest. ²⁴⁸

In 2015 vroegen we aan het gemeentebestuur: "Hoe wordt omgegaan met een 'tekort' aan sportvelden en/of parkeervoorzieningen in het Diemerpark?" ²⁴⁹

Het antwoord van de wethouder Ruimtelijke Ordening en Sport was: "Op dit moment bestaan er geen concrete plannen om ter plaatse meer dan in het definitieve inrichtingsplan sportpark IJburg en Omgeving genoemde zes velden te realiseren. (...) Na de oplevering van het reeds in het verleden geplande vijfde en zesde veld op Sportpark IJburg, wordt een verdere verlichting van de wachtlijsten in de sector Oost bij de sportverenigingen allereerst gezocht in het realiseren van sportvelden op het Zeeburgereiland. Daarnaast wordt ook het gebruik van de velden op Sportpark Middenmeer-Voorland geoptimaliseerd door middel van bijvoorbeeld efficiëntere veldindeling." ²⁵⁰

Bij de belangenafweging ten aanzien van de huidige zes sportvelden in het Diemerpark, die bij het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Diemerpark plaatsvond, werd uitdrukkelijk de planning van sportvelden op IJburg 2^e fase betrokken. ³¹ Nu wordt daar dus een streep doorgetrokken.

Over deze beleidswijziging stelden we in 2019 een vraag aan het gemeentebestuur. De wethouder Sport gaf hierop een ontwijkend antwoord. ²⁵¹

⇒ We constateren opnieuw dat het gemeentebestuur tijdens het spel de spelregels verandert. Door te stellen dat het aantal sportvelden op Zeeburgereiland en IJburg 2e fase gebaseerd moet zijn op de 'sportnorm' voor die gebieden, en daar geen ruimte meer te reserveren voor sportvelden voor bewoners van IJburg 1e fase, schendt het gemeentebestuur het rechtszekerheidsbeginsel ²⁵² en het verbod op 'détournement de procedure'. ²⁵³

IJburg 2e fase bestaat uit Centrumeiland, Strandeiland en Buiteneiland. Het gemeentebestuur geeft tegenstrijdige informatie over de voorgestelde situatie voor sportvoorzieningen voor het Centrumeiland.

In december 2019 schreef de wethouder Grondzaken dat sportvoorzieningen voor het Centrumeiland gerealiseerd zullen worden op het Strandeiland: "Totdat het mogelijk is om op Buiteneiland te sporten, worden op Strandeiland tijdelijke sportvoorzieningen gerealiseerd die meegroeien met de bouw van het aantal gerealiseerde woningen op Strandeiland en Centrumeiland, zodat te allen tijde voldoende sportvoorzieningen zijn voor IJburg 2^e fase totdat de definitieve velden gereed zijn." ²⁵⁴

Tegelijkertijd stelde dezelfde wethouder over de sportvelden in het Diemerpark: "De opgave sport heeft de grootste urgentie, omdat er nú al grote behoefte is aan meer

sportvelden en die alleen maar zal toenemen met verdere groei van huidige IJburg 1^e fase en Centrumeiland." ²⁵⁵

⇒ Bovenstaande stellingen van de wethouder over de locatie van sportvelden voor Centrumeiland zijn tegenstrijdig.

De 'sportnorm' wordt niet consequent toegepast.

Als het gemeentebestuur de toepassing van de 'sportnorm' serieus neemt, zou bij nieuwe woningbouwprojecten het aantal sportvelden of vierkante meters sportveld dat volgens de 'sportnorm' nodig is, consequent in de plannen vastgelegd moeten worden.

Aan de gemeenteraad, stadsdeelbesturen en stadsdeelcommissies worden echter regelmatig woningbouwplannen voorgelegd waarbij niet wordt voldaan aan de 'sportnorm'.

Een voorbeeld is de Sluisbuurt op het Zeeburgereiland. Daar zouden **5.500** woningen komen ²⁵⁶, waar (zeker voorlopig) geen sportvelden voor komen. ²⁵⁷

Dat op het Zeeburgereiland aanzienlijk minder sportvelden zijn gepland dan volgens de 'sportnorm' zou moeten, wordt in het Strategisch Huisvestingsplan Sport verhuld weergegeven onder het kopje "*Horizon 2023+*": "*Toevoeging van extra sportprogramma op Zeeburgereiland om de sportopgave binnen het gebied zelf op te lossen.*" ²⁵⁸ Waar dat 'extra sportprogramma' komt is nog ongewis.

Andere voorbeelden van recente woningbouwplannen waarbij niet voldaan wordt aan de 'sportnorm' zijn: het Amstelkwartier 3^e fase West in stadsdeel Oost ²⁵⁹, NDSM-werf West in Noord en Buiksloterham eveneens in Noord. ²⁶⁰

Bij de NDSM-werf West werd voor het niet-voldoen aan de 'sportnorm' een omstandigheid genoemd die evenzeer op IJburg 1^e fase van toepassing is: "*Voor NDSM West is op basis van de huidige normen 9.600 m² voor sport nodig. Veel ruimte is er niet in NDSM-werf West omdat het in een tijd is ontworpen dat deze normen nog niet golden.*" ²⁶¹

Ook IJburg 1^e fase is ontworpen toen de 'sportnorm' nog niet bestond.

⇒ Dat IJburg 1^e fase zou moeten voldoen aan de 'sportnorm' terwijl daar in recente woningbouwplannen niet aan voldaan wordt, schendt het gelijkheidsbeginsel. ²⁶²

In alle drie laatstgenoemde voorbeelden wordt buiten het gebied compensatie voor het 'tekort' aan sportvelden gezocht. Die 'oplossingen' overstijgen qua planvorming echter niet het niveau van 'luchtballonnetjes'. ²⁶³

⇒ Er geen onderzoek verricht naar alternatieve locaties voor de sportvelden die het gemeentebestuur in het Diemerpark wil realiseren.

Alternatieven

Er is voldoende ruimte op Strandeiland/Buiteneiland

Hieronder tonen we aan dat er op IJburg 2^e fase, binnen bestaand vastgesteld beleid, goede mogelijkheden zijn om te voldoen aan de behoefte aan meer sportvelden voor IJburg 1^e fase zonder daarvoor het Diemerpark nog verder aan te tasten.

Bestaand beleid is: "*Veldsport voor IJburg is (...) verdeeld over drie locaties: het Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Middeneiland* (= thans Strandeiland – red.)." ²⁶⁴

We gaan er van uit dat sportvelden op het Zeeburgereiland nodig zijn om te voldoen aan de behoefte aan sportvelden voor de bewoners van Zeeburgereiland. Daar zien we dus geen mogelijkheden voor opvang van een 'tekort' aan sportvelden elders.

Maar volgens het Stedenbouwkundig plan voor het Strandeiland dat in 2019 door het College werd vastgesteld, kan er op het Strandeiland en Buiteneiland samen ten minste **8,4** ha aan sportvelden gerealiseerd worden.

Deze oppervlakte is gebaseerd op de 'sportnorm' voor 10.000 woningen in IJburg 2^e fase. ²⁶⁵

Het vigerende bestemmingplan IJburg 2^e fase biedt ruimte aan maximaal **9.200** woningen in IJburg 2^e fase. ²⁶⁶ Dat zijn **800** woningen minder dan de 10.000 woningen waar rekening mee is gehouden bij de vaststelling van 8,4 ha. aan sportvelden.

Zowel de ruimte voor die 800 woningen als het aantal m² sportvelden waarmee voor die 800 woningen rekening was gehouden bij de vaststelling van 8,4 ha. aan sportvelden, kan ingezet worden om te voldoen aan de behoefte aan sportvelden voor IJburg 1^e fase.

⇒ Deze oplossing vraagt van het gemeentebestuur niets anders dan het vigerende bestemmingsplan IJburg 2^e fase te respecteren.

Als deze oplossing onvoldoende soelaas zou bieden, is er is nog een ander besluit waar een beroep op kan worden gedaan.

Dat besluit betreft het breed gecommuniceerde aantal woningen dat er op IJburg zou komen, namelijk **18.000**.²⁶⁷

Als de woningbouw op IJburg 1^e fase voltooid is, zullen daar **10.700** woningen gerealiseerd zijn.²⁶⁸ Om tot 18.000 woningen te komen zou in de 2^e fase volstaan kunnen worden met de bouw van **7.300** woningen. Dat zijn **2.700 woningen minder** dan de 10.000 woningen waar rekening mee is gehouden bij de vaststelling van 8,4 ha. aan sportvelden.

Zowel de ruimte voor die 2.700 niet-gebouwde woningen als het aantal m² sportvelden voor die 2.700 woningen kan ingezet worden om te voldoen aan de behoefte aan sportvelden voor IJburg 1^e fase.

⇒ Deze oplossing vraagt van het gemeentebestuur om de besluiten te respecteren waarin is opgenomen dat IJburg een wijk wordt zoals die eind vorige eeuw bedacht was: met 18.000 woningen.

Maak gebruik van innovatieve oplossingen

Ontwerp Omgevingsvisie: *“Bij de ontwikkeling van nieuwe stadsbuurten groter dan 1000 woningen, realiseren we minstens de helft van de sportnorm voor buitensport binnen de buurt. We zoeken daarbij innovatieve oplossingen, zoals sport op daken en boven en onder spoor- en metrolijnen en wegen.”*²⁶⁹

⇒ Het Strandeiland is nu nog een kale vlakte en het Buiteneiland bestaat nog niet. Daar zijn dus volop mogelijkheden voor innovatieve oplossingen en een optimale ontsluiting van sportvelden.

Maak gebruik van bestaande recreatiegebieden

Nota Duurzaam Landschap: *“Mogelijk bieden ook de bestaande, relatief dicht bij de stad gelegen recreatiegebieden zoals de Ouderkerkerplas, Diemberbos, Tuinen van West en het Twiske, ruimte voor realisatie van extra sportvelden, omdat ze deels al zijn ingericht als sport- en beweeglandschappen en doorgaans redelijk bereikbaar zijn.”*²⁷⁰

Het Diemberbos ligt van de hier genoemde locaties het dichtst bij IJburg en ligt daardoor voor de veldsportliefhebbers het meest voor de hand als alternatief voor het Diemerpark. We zagen hierboven dat in het Diemerpark, nog méér dan in het Diemberbos, de bezoekers er voor de natuur komen. De natuurwaarden in het Diemerpark zijn bovendien overtuigend hoger dan die in het Diemberbos/Overdiempolder.

Een goede inpassing van het sportterrein in de natuurlijke omgeving van het Diemberbos zal wellicht beter mogelijk zijn dan in het Diemerpark, waar vanwege de kwetsbare ondergrond geen diepwortelende bomen mogen komen en de mogelijkheid om stevige grondwallen aan te leggen, beperkt is.

Bovendien zijn er in/bij het Diemberbos wellicht veiliger verkeers-/parkeersituaties mogelijk dan in/bij het veel kleinere Diemerpark, waar autoverkeer moet rijden op fietspaden.

Het Diemerpark: waardevol uniek open, natuurlijk landschap in Amsterdam

Aantekeningen

¹ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie, Voorwoord van Marieke van Doorninck, wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid, pag. 18

² Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 56

³ Bron: Nota Duurzaam Landschap, pag. 28

⁴ *“Een Rode Lijst is hét uitgangspunt voor beschermingsmaatregelen: hij laat zien waar we actie moeten ondernemen om te voorkomen dat de bouwstenen van het leven uitsterven.”* (bron: Beschermde natuur in Nederland: soorten en gebieden in wetgeving en beleid, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: <https://minlnv.nederlandsesoorten.nl/content/rode-lijsten>) Zie ook <https://www.sovon.nl/nl/rodelijst>

⁵ Bron: www.rijksoverheid.nl

⁶ Bron: www.rijksoverheid.nl

⁷ Bron: Startnotitie Omgevingsvisie Amsterdam 2050, Ruimte en Duurzaamheid Gemeente Amsterdam, 02-07-2019

⁸ Bron: www.amsterdam.nl

⁹ *“Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat. En de schadelijke gevolgen ervan probeert te beperken. Klimaatadaptatie is een van de maatschappelijke opgaven waarvoor overheden een taak ligt.”*

(Bron: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/maatschappelijke-opgaven/klimaatadaptatie/>)

¹⁰ Bron: Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark, Vastgesteld door wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening, december 2019

¹¹ Bron: Verslag hoorzitting inzake het bezwaarschrift ingediend door Vrienden van het Diemerpark tegen het besluit van de gemeenteraad het verzoek van de vereniging om een nieuwe bestemmingsplanprocedure te starten voor het Diemerpark, af te wijzen, 20-12-2016, JIS-nummer BZ.1.16.0602.001. De aanleiding van de hoorzitting was, dat we in 2015 verzochten om het bestemmingsplan voor het Diemerpark aan te passen, omdat er fouten waren gemaakt in de

vaststellingsprocedure waardoor er teveel bebouwing in het bestemmingsplan mogelijk was gemaakt. In de procedure voor de vaststelling van het bestemmingsplan IJburg 1^e fase in 2013 was de TAC door de stadsdeelraad Oost foutief geïnformeerd over de mogelijke grootte van de bebouwing op het sportterrein.

¹² Bron: Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark, Vastgesteld door wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening, december 2019

¹³ Bron afbeelding: ‘Still’ uit een video over de Diemerscheg <https://vimeo.com/384713661> via <https://www.amsterdam.nl/projecten/diemerscheg-groene-long-stedelijk-gebied/>

¹⁴ Bron: Natuurlijk Amsterdam, 18 wandelingen in en om de stad, Remco Daalder, vijfde druk september 2017, Uitgeverij Bas Lubberhuizen, ISBN 978 90 5937 4942

¹⁵ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 56

¹⁶ Bron: Tussenrapportage Ruimte voor de Stad, naar een metropool op menselijke maat, concept oktober 2017

¹⁷ In de Structuurvisie (324 pagina’s) komt het woord “scheggen” 61 keer voor (= gemiddeld 0,18 keer per pagina) waarvan 19 keer als “groene scheggen”.

¹⁸ In de ontwerp Omgevingsvisie (252 pagina’s) komt het woord “scheggen” 34 keer voor (= gemiddeld 0,13 keer per pagina) waarvan 11 keer als “groene scheggen”.

¹⁹ *“De Groenvisie is één van de bouwstenen voor de Amsterdamse Omgevingsvisie en input voor de regionale Verstedelijkingsstrategie. In de Omgevingsvisie wordt een toekomstbeeld van Amsterdam in het jaar 2050 gegeven en wordt geschetst hoe dat bereikt kan worden.”* (Bron: Groenvisie 2020-2050, Een leefbare stad voor mens en dier, gemeente Amsterdam, Vastgesteld door de Gemeenteraad op 21-12-2020, pag. 4)

²⁰ Bron: concept Visie Groengebied Amstelland, DRO Amsterdam, 18-06-2009, pag. 4

²¹ De concept Visie Groengebied Amstelland, DRO Amsterdam, 18-06-2009 is opgesteld door DRO Amsterdam in opdracht van Recreatie Noord-Holland NV. en in samenwerking met de partners van de gemeenschappelijke regeling Groengebied Amstelland (Provincie Noord-Holland, Amstelveen, Amsterdam Zuidoost, Ouder-

Amstel en Diemen) (Bron: Concept Visie Groengebied Amstelland, DRO Amsterdam, 18-06-2009, pag. 3)

²² Bron: Metropolitane landschap 2020 ‘ Scheggen’, concept Visie Groengebied Amstelland, DRO Amsterdam, 18-06-2009, pag. 18

²³ Bron:
https://architectenweb.nl/nieuws/artikel.aspx?ID=46947&fbclid=IwAR3VilrsKrwG4L4JDoLU0dXg3EEEdEBbxII9pVmcGL762R0RaOGFMC8_7bt0

²⁴ Bron: <https://deamsterdamsescheggen.nl/>

²⁵ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 78

²⁶ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 35

²⁷ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 76, 77

²⁸ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 78

²⁹ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie pag. 57

³⁰ Bron: projectleider ‘ Vernieuwing Diemerpark’, 03-03-2020. Onze vraag van 04-04-2020 aan de projectleider naar de oorspronkelijke bron van deze afbeelding is onbeantwoord gebleven.

³¹ Bron: Gemeente Amsterdam, Onderzoek, Informatie en Statistiek, 13-02-2020 en <https://www.amsterdam.nl/projecten/diemerscheg/>

³² Bron: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening

“De provincie werkt aan de opvolger van de Omgevingsverordening NH2020; de Omgevingsverordening NH2022. Deze zal tegelijk in werking treden met de Omgevingswet op 1 januari 2022.” (bron:

https://www.noordholland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening_NH2022)

³³ Bron: Ontwerp Omgevingsverordening NH2020
<https://noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapView/>

³⁴ *“Afdeling 6.5 Ruimtelijke inpassing in landelijk gebied”*

³⁵ Bijlage 1 bij de Brief van het College van B&W, ondertekend door Pieter Kraaijeveld a.i. Ruimte en Duurzaamheid, 09-04-2020, Reactie van Amsterdam op ontwerp Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Holland – [Zienschijde stadsdeel Oost](https://oost.notubiz.nl/document/8562331/1/Zienschijde_stadsdeel_Oost), p39 Hoofdstuk 6 Instructieregels Afdeling 6.1 stedelijke functies Landelijk gebied, https://oost.notubiz.nl/document/8562331/1/Zienschijde_stadsdeel_Oost

³⁶ Omdat we de betreffende bijlage niet hebben kunnen vinden, hebben we op 17-11-2020 aan het gemeentebestuur daar om inzage in gevraagd.

³⁷ Bron: Ontwerp Omgevingsverordening NH2020
<https://noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapView/>

³⁸ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 56

³⁹ Brief van wethouder van Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid, Marieke van Doorninck, aan Vrienden van het Diemerpark, 05-01-2021.

⁴⁰ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁴¹ Bron: Verslag Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, 06-02-2010:
DICK HILLENUSPAD 2

Zaaknummer: 51598

Aanvraagnummer:

Advies aan: Oost

Bouwaanvraag - - loods/container

Behandeld: **06-02-2008 door Commissie II**

A

“Ernstig bezwaar

Als beleidskader geldt hier de welstandsnota Zeeburg 2004, “Zeeburg in beeld”, deel III gebiedsgerichte criteria, 3.6. Nieuwe Diep.

Conform de richtlijnen dienen indeling, opbouw en verhouding van een gebouw, als ook detaillering, materiaal- en kleurgebruik afgestemd te worden op de karakteristieken van de omgeving en op hetgeen in de directe omgeving gebruikelijk is.

Het Diemerpark maakt onderdeel uit van de groene scheggen die om de stad liggen.

Dit is een stedenbouwkundig gegeven zijn met grote kwaliteit. Uitgangspunt van het ruimtelijk beleid is het behoud van de scheggen als openbare, groene landschappen met differentiatie per scheg. Richtlijnen van het welstandsbeleid voor de groene scheggen zijn: behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur; deze alleen toestaan waar die functioneel is voor het groen, uitgaan van en inspelen op de bestaande waarden en kwaliteiten van elke scheg.

De toppen van de scheggen, waaronder het Diemerpark, hebben een belangrijke functie als koppelstuk tussen stad en land. Deze zogeheten schakelparken krijgen een zorgvuldig afgewogen programma en inrichting. Ze functioneren als recreatieve trekpleisters en transferia, anderzijds bezitten ze een rustig, openbaar en groen karakter.

De commissie constateert dat het voorstel voor het plaatsen van een groene container ten behoeve van opslag van spelmateriaal niet past binnen bovengenoemde beleid en niet voldoet aan de gestelde richtlijnen.

Het gaat hier om een locatie in een, in landschappelijke zin, recent voltooide omgeving van hoogwaardige kwaliteit. Het karakter van deze container (uiterlijk, vormgeving, bouwmassa, gevelbeeld en -materiaal) heeft te weinig visuele kwaliteit c.q. te weinig esthetische zeggingskracht om hetzij met deze omgeving te kunnen harmoniëren, dan wel middels een zekere eigenzinnigheid in het ontwerp een op zichzelf staand karakter te kunnen rechtvaardigen. Bovendien is deze container nogal open(baar) gesitueerd. De commissie concludeert derhalve dat deze container in deze omgeving wezensvreemd en onaanvaardbaar is."

⁴² Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 45

⁴³ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 52

⁴⁴ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁴⁵ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 17

⁴⁶ Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 18

⁴⁷ Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 19

⁴⁸ "De Noorder IJplas tussen Noord en Zaandam moet een ecopark worden. Met windmolens van hout en drijvende zonnepanelen kan het park genoeg energie leveren voor 6500 huishoudens." <https://www.parool.nl/nieuws/noorder-ijplas-moet-een-ecopark-woorden~bf383387/>

⁴⁹ Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 19

⁵⁰ Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 19

⁵¹ Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 20

⁵² Bron: Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Amsterdam 2050, vastgesteld door het College van B&W Amsterdam, 28-01-2020, pag. 21

⁵³ Bron: Groenvisie 2050, Een leefbare stad voor mens en dier, gemeente Amsterdam, inspraakversie, Vrijgegeven voor inspraak en advies door het college van B&W op 12-05-2020, pag. 56

Verwarrend is dat in een plaatje in de Groenvisie onder het kopje 'Landschapsparken' geschreven staat wat het gemeentebestuur in het landschap om de stad heen, wil creëren.

⁵⁴ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 21

⁵⁵ Bron: <https://www.at5.nl/artikelen/202406/zorgen-om-behoud-groene-gebieden-van-amsterdam-er-wordt-aan-de-scheggen-geknabbeld>

⁵⁶ Bron: <https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/erfgoed-week/groene-scheggen/>

⁵⁷ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019. Dit ontwikkelperspectief wordt begin 2020 aan stakeholders en geïnteresseerde burgers voorgelegd voor consultatie. De oogst van deze ‘gespreksronde’ werkt als bouwsteen door in de Omgevingsvisie die de gemeenten opstellen.

⁵⁸ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 13

⁵⁹ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 56

⁶⁰ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 88

⁶¹ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 90

⁶² Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 91

⁶³ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁶⁴ Bron: NRD Omgevingsvisie Amsterdam 2050: *“Recreatie in het metropolitane landschap wordt beter gefaciliteerd door het maken van recreatieve poorten in de koppen van de scheggen. Er wordt geïnvesteerd in de Brettenscheg, het Amsterdamse Bos, de Amstelscheg, de Noorder IJplas en het Twiske. Deze worden ontwikkeld tot metropolitane landschapsparken met meer ruimte voor klimaatadaptatie en energieopwekking. Vooral de koppen van de scheggen krijgen een intensievere recreatieve functie.”* (pag. 19)

⁶⁵ Afbeelding ‘Een klimaatneutrale stad’ in ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 116-117

⁶⁶ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁶⁷ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁶⁸ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁶⁹ Bron: Begroting gemeente Amsterdam 2019, 19-09-2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 08-11-2018: *“Op sportpark IJburg hebben de hockey- en voetbalvereniging wachtlijsten met daarop vele honderden aspirant-leden. Omgerekend bedraagt het huidige tekort aan veldsport op IJburg 28.000 m², dat is gelijk aan twee hockey- en twee voetbalvelden. In de directe omgeving (IJburg 2^e fase en Zeeburgereiland) zullen de komende jaren nog veel woningen worden gebouwd. Voor de aanleg van de vier extra velden zal het bestaande bestemmingsplan aangepast moeten worden. Dit proces is ambtelijk al in gang gezet.*

De uitwerking van het plan voor de kop van het Diemerpark, waar de velden deel van uitmaken, is in december 2018 gereed.

Eind 2019 kan naar verwachting gestart worden met de aanleg van de velden. Voorgesteld wordt om een voorbereidingsbudget van € 380.000 beschikbaar te stellen om zodoende bij de Voorjaarsnota 2019 te komen met integrale investeringsaanvraag.

⁷⁰ Bron: Nota Duurzaam Landschap, pag. 28

⁷¹ Bron: Structuurvisie, pag. 96

⁷² Bron: Structuurvisie, pag. 137

⁷³ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 93

⁷⁴ *Wat is een ‘Sportlandschap’? “Iedereen die werkzaam is in de sport merkt dat het sportlandschap verandert. De aantallen sporters, het aantal verschillende sporten en sportaanbieders en de manier van sporten zijn anders dan 20 jaar geleden. Beleidsbepalers zien tegelijkertijd dat cijfers van inactiviteit en overgewicht onder de bevolking toenemen. Doen we nog de goede dingen en doen we de dingen goed? Deze vragen worden steeds vaker gesteld. Allereerst is het van belang om te duiden wat er in ons sportlandschap verandert, voordat we actie ondernemen.*

⁷⁵ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 92

⁷⁶ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 56

⁷⁷ Bron: ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 89

⁷⁸ Bron: ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 89

⁷⁹ Bron: ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 89

⁸⁰ Bron: Ecologische visie, Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen in Amsterdam, gemeente Amsterdam, 04-07-2012, pag. 5

⁸¹ Bron: Ecologische Visie Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen in Amsterdam, gemeente Amsterdam, 04-07-2012, pag. 15

⁸² Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. ... en Ecologische visie, pag. ...

⁸³ Bron: Ecologische visie, Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen in Amsterdam, gemeente Amsterdam, 04-07-2012, pag. 6

⁸⁴ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, Vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 139

⁸⁵ Bron: Ecologische visie, Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen in Amsterdam, gemeente Amsterdam, 04-07-2012, pag. 7

⁸⁶ Bron: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/ruimte-economie/ruimte-duurzaamheid/hoofdgroenstructuur/>

Deze omschrijving bevat tegenstrijdigheden.

Omdat voorzieningen die verkeer aantrekken niet in overeenstemming zijn met de Hoofdgroenstructuur, zou de Hoofdgroenstructuur bijvoorbeeld geen mogelijke locatie zijn voor sportvelden waarop (amateur) competitiewedstrijden worden gespeeld. Die trekken in het weekend immers veel gemotoriseerd verkeer aan. In plaats van een hittedempend effect zoals een doelstelling van de Hoofdgroenstructuur is, hebben kunstgras sportvelden in het algemeen juist een opwarmend effect. De temperatuur van kunstgrasvelden kan op hete dagen boven de 60 graden komen. ⁸⁶ Plastic sportvelden hebben in feite niets met ‘groen’ te maken en zolang vogels geen wormen uit het plastic kunnen trekken, zijn ze juist slecht voor de biodiversiteit als ze plaats innemen van natuurgras sportvelden.

⁸⁷ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 90

⁸⁸ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 245

⁸⁹ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 201

⁹⁰ Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

⁹¹ Toetsingscriteria groentype ‘Ruigtegebied/struinnatuur’:

Ruiggebied/struinnatuur	
Gebruik, gewenste beleving	Wild ogende gebieden die voor Amsterdam zeldzame planten en dieren bevatten en mogelijkheden bieden voor natuurbeleving vanaf de randen of vanaf ongebaande paden door het gebied. Natuur- en landschapsgerichte recreatie, met een gevoel van afstand tot de stad. Mogelijkheden voor 'natuurvorsen'. Hoewel kleinschalige voorzieningen nodig zijn, ligt de kwaliteit van de beleving in het ongeplande karakter: ontwerper en beheerder blijven achter de schermen.
Gewenste zoning	Entreezone. Achterland (het eigenlijke ruiggebied).
Type beheer	Extensief. Intensief toezicht en voorlichting door beheerders (natuurwachters).
Ontsluiting	Entreezone maximaal. Achterland extensief (voetpaden, laarzenpaden). Soms zeer beperkt toegankelijk, dan geen entreezone.
Bezoekersdruk	Laag.
Voorbeelden	Natuurdeel Diemerpark, Geuzenbos, Oeverlanden, Nieuwe Meer in Amsterdamse Bos, Joodse begraafplaats in Flevopark, Ecozone Schellingwoude, Brettenzone, Noorder IJplas, Riethoek en Hoge Dijk.
Beleidsintentie	Deze gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of met andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, parken e.d.). Intensieve recreatievormen en recreatie die niet primair op de natuur is gericht, zijn niet toegestaan. Kleinschalige evenementen (bijvoorbeeld informatiemarkt).
Inpasbare voorzieningen	In entreezone informatieborden, banken, prullenbakken, fietsenrekken, eventueel een klein infocentrum en beheerderonderkomen (vergelijk natuurtuin De Wiedijk). In het achterland hoogstens onverharde of half verharde wandelpaden en op natuurbeleving gerichte voorzieningen als een vogelkijkhut.

Bron: *Structuurvisie Amsterdam 2040* pag. 245

⁹² Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 201

⁹³ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 201

⁹⁴ Bron: website gemeente Amsterdam
<https://www.amsterdam.nl/projecten/diemerscheg/>

⁹⁵ Bron: website gemeente Amsterdam
<https://www.amsterdam.nl/projecten/diemerscheg/>

⁹⁶ Bron: brief aan leden van colleges van B&W en raadsleden van de gemeenten Diemen, Weesp, Gooise Meren en Amsterdam, dagelijkse besturen en leden van de stadsdeelcommissies Amsterdam Oost en Amsterdam Zuidoost, bestuurders recreatieschap Groengebied Amstelland van Jakob Wedemeijer, dagelijks bestuurder stadsdeel Amsterdam Zuidoost (namens wethouder Marieke van Doorninck), voorzitter Matthijs Sikkes-van den Berg, wethouder gemeente Diemen Maarten Miner, wethouder gemeente Weesp Barbara Boudewijnse, wethouder gemeente Gooise Meren Riena Tienkamp, hoofd Staatsbosbeheer Noord-Holland, 18-12-2019

⁹⁷ Bron: brief aan leden van colleges van B&W en raadsleden van de gemeenten Diemen, Weesp, Gooise Meren en Amsterdam, dagelijkse besturen en leden van de

stadsdeelcommissies Amsterdam Oost en Amsterdam Zuidoost, bestuurders recreatieschap Groengebied Amstelland van Jakob Wedemeijer, dagelijks bestuurder stadsdeel Amsterdam Zuidoost (namens wethouder Marieke van Doorninck), voorzitter Matthijs Sikkes-van den Berg, wethouder gemeente Diemen Maarten Miner, wethouder gemeente Weesp Barbara Boudewijnse, wethouder gemeente Gooise Meren Riena Tienkamp, hoofd Staatsbosbeheer Noord-Holland, 18-12-2019

⁹⁸ Bron: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening

⁹⁹ Bron: Ontwerp Omgevingsverordening NH2020
<https://noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapViewier/>

¹⁰⁰ In het rapport Natuurwaarden in kaart (2016) staan afbeeldingen die de natuurwaarden in Amsterdam en een deel van de regio eromheen weergegeven. Daar staat bij als 'disclaimer': *"De kaarten zijn alleen te gebruiken als onderlegger bij afwegingen (signalering) en interpretatie bij ruimtelijke planvorming op grootstedelijke schaal. Met andere woorden, ze geven alleen de grote lijnen weer."* Omdat we het hier hebben over ruimtelijke planvorming lijkt ons het gebruik van de afbeeldingen gerechtvaardigd.

Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 16

¹⁰¹ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 17

¹⁰² Bron: <https://www.encyclo.nl/begrip/natuurlijkheid>

¹⁰³ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, 25-05-2016, pag. 24

¹⁰⁴ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 21

¹⁰⁵ Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 21

¹⁰⁶ De Wet Natuurbescherming was tot 01-01-2016 de Flora- en Faunawet.

¹⁰⁷ “Rode lijsten zijn lijsten waarop per land de in hun voortbestaan bedreigde dieren en plantensoorten staan. Op de Rode lijsten staan de bedreigde soorten en de maatregelen om deze soorten weer in aantal te laten toenemen. De bedreigde dieren en plantensoorten op de Rode lijsten zijn niet wettelijk beschermd, tenzij ze ook in de Nederlandse Flora- en faunawet, zijn opgenomen of vanaf 1 januari 2017 in de Nieuwe natuurwet.” (bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 20)

¹⁰⁸ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 20

¹⁰⁹ Bron: Natuurwaarden in kaart 2016, gemeente Amsterdam, Ruimte & Duurzaamheid 25-05-2016, pag. 21

¹¹⁰ Dat de plastic sportvelden in het Diemerpark als categorie 4 geïnclassificeerd zijn, moet een vergissing zijn.

¹¹¹ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 139

¹¹² Bron: Ontwerp Omgevingsverordening NH2020
<https://noord-holland-extern.tercera-ro.nl/MapView/>

¹¹³ Bron: Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040, Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door het College van B&W op 26-01-2010, pag. 247

¹¹⁴ Bron: Ontwerp Structuurvisie Amsterdam 2040, Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door het College van B&W op 26-01-2010, pag. 245

¹¹⁵ Bron: brochure van DLG, Provincie NH en SBB-Groene Metropool (2010-2013)

¹¹⁶ Bron: <https://halloijburg.nl/activiteit/116/feestelijke-opening-natuurboulevard-ijmeer>

¹¹⁷ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 49

¹¹⁸ Bron: <https://www.nederlandfietsland.nl/lf-routes/lf20-flevoroute>

¹¹⁹ Bron: <https://www.nederlandfietsland.nl/lf-routes/zuiderzeeroute>

¹²⁰

Bron: <https://www.agv.nl/recreatie/routes/wandelen/waterkeringpad/>

¹²¹ Bron: Ambtenaar van de gemeente Amsterdam aan Vrienden van het Diemerpark, 21-12-2020. Deze afbeelding, feitelijk een samenvatting van twee sheets, werd getoond tijdens een presentatie in het kader van het project ‘Toekomst Diemerpark’. “*Het kaartmateriaal heeft een mate van abstractie en is ondersteunend aan een mondelinge toelichting. (...) Aangezien de beelden van eigen hand komen en in andere toepassing verwarring scheppen als losse beelden vraag ik u deze niet te verspreiden of te gebruiken.*” Het tonen van deze afbeelding achten wij in deze context geëigend.

¹²² Bron: Concept Visie Groengebied Amstelland, concept, DRO Amsterdam, 18-06-2009, pag. 14 en 15

¹²³ Bron: <https://www.staatsbosbeheer.nl/Over-Staatsbosbeheer/Dossiers/groene-metropool/groene-metropool-in-de-praktijk/diemerscheg>

¹²⁴ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 299

¹²⁵ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040, pag. 49

¹²⁶ Bron: <https://www.arcam.nl/uitgelicht-nieuwe-visie-diemerscheg/>

¹²⁷ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019. *“Dit ontwikkelperspectief wordt begin 2020 aan stakeholders en geïnteresseerde burgers voorgelegd voor consultatie. De oogst van deze ‘gespreksronde’ werkt als bouwsteen door in de Omgevingsvisie die de gemeenten opstellen.”*

¹²⁸ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 6

¹²⁹ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 24

¹³⁰ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 13

¹³¹ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 25

¹³² Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 41

¹³³ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 40

¹³⁴ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 39

¹³⁵ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 41

¹³⁶ Bron: Diemerscheg, Beheer- en ontwikkelstrategie Deel Ontwikkelperspectief, concept 70% versie, december 2019, pag. 38

¹³⁷ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 77-78

¹³⁸ Bron: ontwerp Omgevingsvisie, pag. 133

¹³⁹ Diemerzeedijk, zand erover, Joris Weitjens & Martin Melchers, 2004, ISBN 90-5937-0449

¹⁴⁰ Bron: Ontwerprapportage Diemerpark, gemeente Amsterdam, december 1995

¹⁴¹ *“Het Nederlandse Ministerie van Justitie en Veiligheid definieert een convenant als een afspraak van de overheid met een of meer partijen gericht op het realiseren van bepaalde (beleids-) doelstellingen.”* (Bron: Wikipedia)

¹⁴² Bron: Ontwerp voor IJburg, Nota van Uitgangspunten, Projectbureau IJburg Amsterdam, mei 1996, pag. 41

¹⁴³ Uit diverse tot en met mei 2016 door overheidsorganen genomen besluiten blijkt dat er op IJburg 18.000 of ten hoogste 18.400 (Stedenbouwkundig plan Centrumeiland, 2016) woningen zouden komen. Hier is een korte samenvatting:

✦ Ontwerp voor IJburg, Nota van Uitgangspunten, projectbureau IJburg, mei 1996, pag. 7:

*“Op de drempel van de 21^e eeuw bereidt Amsterdam een aantal stedenbouwkundige projecten voor, dat het aanzien van de stad zal veranderen. Een van die projecten is IJburg, een stadsuitbreiding in het IJmeer aan de oostkant van de stad. In 1995 richtte de gemeente het projectbureau IJburg op, dat de opdracht kreeg een plan voor een volwaardige stadswijk te ontwikkelen. Het plan moest voorzien in de bouw van **18.000 woningen**, met een gevarieerd woningaanbod, een volledig voorzieningenpakket en goed openbaar vervoer.”*

✦ Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 04-09-1996, pag. 13: *“Gestreefd wordt naar ten minste 8.500 woningen met een maximum van 11.500 woningen. In een mogelijke vervolgfase kan IJburg uitgroeien tot een woonwijk van maximaal **18.000 woningen**.”*

✦ Plan van Aanpak ROM-IJmeer, april/mei 1996, pag. 8: *“Een visie op de verstedelijking na 2005 beperkt zich tot het afbouwen van IJburg tot een omvang van **18.000 woningen**, welke op basis van de huidige planning rond 2010 gereed zullen zijn. Op basis van het monitoringprogramma, dat inzicht zal verschaffen in de ontwikkeling van de (milieu)kwaliteit, de nieuwe woningbehoeftecijfers, inzichten in de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en de technische en financiële ervaring met het bouwen in het IJmeer, zal rond 2000 duidelijk moeten worden of na het voltooien van IJburg met **18.000 woningen** aan verdere verstedelijking in het IJmeer moet worden gedacht.”*

✦ Advies over de risico-analyse van de bodemsanering Diemerzeedijk, commissie voor de milieueffectrapportage, ISBN 90-421-0972-6, 11-03-2002, pag. 1: *“In het plangebied in het IJmeer zullen ongeveer **18.000** woningen worden gebouwd, **8.500** in de eerste fase en **9.500** woningen in de tweede fase.”*

✦ Toelichting bestemmingsplan IJburg 2^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 35: *“Amsterdam werkt aan de ontwikkeling van de wijk IJburg; een gemengde woonwijk van circa **18.000** woningen (...). De aanleg verloopt in twee fasen, met een grootte van elk ongeveer **9.000** woningen.”* en *“Voor IJburg eerste fase zijn circa **9.000** woningen in de plannen opgenomen en voor de tweede fase biedt het bestemmingsplan maximaal ruimte aan **9.200** woningen.”*

✦ Toelichting Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, gemeente Amsterdam, stadsdeel Oost, 17-04-2013, pag. 10: *“In dit document zijn de contouren voor de wijk met **18.000** woningen in het IJmeer uiteengezet.”*

✦ Stedenbouwkundig plan Centrumeiland, investeringsbesluit, gemeente Amsterdam, mei 2016, pag. 23: *“Als IJburg compleet is, met **maximaal 18.400** woningen en ongeveer 40.000 inwoners, zal Centrumeiland een centrale plek innemen aan de IJburgbaai.”*

✦ ‘25 jaar IJburg’ in Plan Amsterdam 03|2020, Gemeente Amsterdam, oktober 2020, pag. 16: *“In 1997 is de bouw van **18.000** woningen in het IJmeer onderwerp van een referendum met een ongekend fel mediaoffensief van voor- en tegenstanders.”*

¹⁴⁴ Bron: Stedenbouwkundig plan Centrumeiland, investeringsbesluit, gemeente Amsterdam, mei 2016: *‘Als IJburg compleet is, met maximaal 18.400 woningen en ongeveer 40.000 inwoners, zal Centrumeiland een centrale plek innemen aan de IJburgbaai.’* (pag. 23)

¹⁴⁵ Bron: Memo ‘Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg’, Hugo Hilgers, 10-11- 2017:
“Doel van dit memo is de consentkring `Toekomst Diemerpark` te voorzien van feitelijke informatie over de vraag versus het aanbod van buitensportareaal in het gebied groot IJburg.”:

Aantal woningen op IJburg en Zeeburgereiland	
De onderstaande aantallen zijn gebaseerd op het totaal te realiseren aantal woningen. Voor de IJburg tweede fase geldt dat de plannen nog in ontwikkeling zijn en niet exact kan worden aangegeven hoeveel woningen en buitensport er komt.	
IJburg 1 ^e fase	10.700 woningen - blauwgroen woonmilieu
Zeeburgereiland	9.000 woningen – gemengde stadsbuurt
IJburg 2 ^e fase	tussen de 6.500 – 8.000 woningen blauwgroen woonmilieu

¹⁴⁶ Bron: Toelichting bestemmingsplan IJburg 2e fase, DRO Gemeente Amsterdam, 20-05-2009:

Wonen (in aantal woningen):	Centrumeiland	Middeneiland ^{*)}	Strandeiland ^{*)}	Buiteneiland	Totaal
Wonen	1.500	max. 5.000	max. 2.200	1.500	9.200
*) op het Middeneiland en Strandeiland samen zijn max. 6.200 woningen toegestaan					

¹⁴⁷ Centrumeiland: 1.500 woningen, Strandeiland 8.000 en Buiteneiland 500.
 Bronnen: Toelichting Ontwerp bestemmingsplan IJburg 2^e fase – Strandeiland, 06-07-2020, brief van wethouder Sport aan Vrienden van het Diemerpark, 06-06-2019 en Stedenbouwkundig plan Strandeiland, vastgesteld door B&W op 24-09-2019: *“Strandeiland behoort met 8.000 woningen tot de grootste toekomstige stadswijken van Amsterdam.”* (pag. 8)

¹⁴⁸ Uitgaande van 10.700 woningen voor IJburg 1^e fase en 1.500 woningen op het Centrumeiland ⇨
 IJburg 1e fase 10.700 + Centrumeiland 1.500 + Strandeiland 8.000 + Buiteneiland 500 = **20.700** woningen.

¹⁴⁹ Deze getallen betreffen de netto oppervlakte van de sportvelden. Met sportverenigingsgebouwen, parkeerplaatsen, inpassingmaatregelen e.d. is geen rekening gehouden.

¹⁵⁰ Uitgaande van 7.000 m2 voor een gemiddeld sportveld (bron:

¹⁵¹ *“De vuilstort had de Diemerzeedijk gemaakt tot een gebied met heuvels, dalen, waterstroompjes en een gevarieerde bodem. Door de afsluiting kon de natuur hier ongestoord haar gang gaan. Op het afval vormde zich een humuslaag, waar een grote variatie aan planten groeide. Zo ontstond een uniek, ruig gebied met een hoge natuurwaarde. Ecologen hebben er maar liefst 236 vogelsoorten waargenomen, evenals vossen, vleermuizen, hermelijnen, reeën en de zeldzame ringslang.*

Daarnaast zijn er meer dan tweehonderd plantensoorten geteld - ook hele zeldzame." (Bron: website gemeente Amsterdam

<https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/parken/diemerpark/diemerpark/>)

¹⁵² Plan Amsterdam, 'De afronding van IJburg', pag. 6, gemeente Amsterdam, DRO, 2009, nr. 2

¹⁵³ Provoost, Krijn Jan, Roovers, Igor, Bemmelen, Renate van, Denters, Ton, 'Natuurontwikkeling IJburg: voorbeeld voor de toekomst!', tijdschrift Groen, themanummer over Amsterdam als groene metropool, pag. 11, Stichting vakblad Groen, nov. 2012, nr 11

¹⁵⁴ Bron: Kaart Ingenieursbureau Amsterdam

¹⁵⁵ Deelnemers aan het ROM-project IJmeer waren de provincies Noord-Holland en Flevoland, de gemeenten Amsterdam, Almere en Waterland, de ministeries VROM, V&W en LNV, het Gewest Gooi en Vechtstreek, de Vereniging van Noord-hollandse Waterschappen en het Regionaal Orgaan Amsterdam.

¹⁵⁶ Bron: Plan Amsterdam, StadenGroen, pag. 18, gemeente Amsterdam, DRO, 2007, nr. 1/2

¹⁵⁷ Bron: Folder over het Diemerpark, uitgegeven door de gemeente Amsterdam omstreeks 2002. In de folder staat *"in het kort de geschiedenis van het gebied: van waterkering tot stortplaats tot natuurpark."*

¹⁵⁸ Bron: <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/parken/diemerpark/diemerpark/>

Ook in de Keuzenotitie Bestemmingsplan IJburg 1e fase 2011 (30-12-2010) wordt het Diemerpark een 'natuurpark' genoemd.

¹⁵⁹ Bron: Diemerzeedijk, zand erover, Joris Weitjens & Martin Melchers, 2004, ISBN 90-5937-0449, pag. 122

¹⁶⁰ Bron: Ontwerprapportage Diemerpark, gemeente Amsterdam, december 1995, pag. 37

¹⁶¹ Bron: Ontwerprapportage Diemerpark, gemeente Amsterdam, december 1995, pag. 3

¹⁶² Bron: maps.amsterdam.nl Hoofdgroenstructuur volgens de Structuurvisie + Adviezen inpasbaarheid initiatieven (TAC)

¹⁶³ Bron: Verslag Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, 06-02-2010:

DICK HILLENUSPAD 2

Zaaknummer: 51598

Aanvraagnummer:

Advies aan: Oost

Bouwaanvraag - - loods/container

Behandeld: **06-02-2008 door Commissie II**

A

"Ernstig bezwaar

Als beleidskader geldt hier de welstandsnota Zeeburg 2004, "Zeeburg in beeld", deel III gebiedsgerichte criteria, 3.6. Nieuwe Diep.

Conform de richtlijnen dienen indeling, opbouw en verhouding van een gebouw, als ook detaillering, materiaal- en kleurgebruik afgestemd te worden op de karakteristieken van de omgeving en op hetgeen in de directe omgeving gebruikelijk is.

Het Diemerpark maakt onderdeel uit van de groene scheggen die om de stad liggen. Dit is een stedenbouwkundig gegeven zijn met grote kwaliteit. Uitgangspunt van het ruimtelijk beleid is het behoud van de scheggen als openbare, groene landschappen met differentiatie per scheg. Richtlijnen van het welstandsbeleid voor de groene scheggen zijn: behoud van het rustige, openbare en groene karakter van het landschap en grote terughoudendheid met het toevoegen van bebouwing en infrastructuur; deze alleen toestaan waar die functioneel is voor het groen, uitgaan van en inspelen op de bestaande waarden en kwaliteiten van elke scheg. De toppen van de scheggen, waaronder het Diemerpark, hebben een belangrijke functie als koppelstuk tussen stad en land. Deze zogeheten schakelparken krijgen een zorgvuldig afgewogen programma en inrichting. Ze functioneren als recreatieve trekpleisters en transferia, anderzijds bezitten ze een rustig, openbaar en groen karakter.

De commissie constateert dat het voorstel voor het plaatsen van een groene container ten behoeve van opslag van spelmateriaal niet past binnen bovengenoemde beleid en niet voldoet aan de gestelde richtlijnen. Het gaat hier om een locatie in een, in landschappelijke zin, recent voltooide

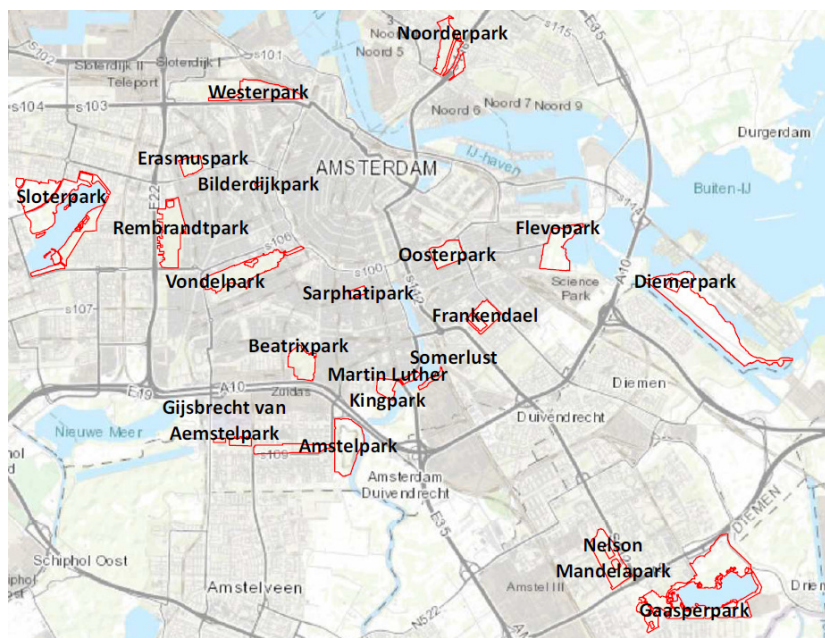
omgeving van hoogwaardige kwaliteit. Het karakter van deze container (uiterlijk, vormgeving, bouwmassa, gevelbeeld en -materiaal) heeft te weinig visuele kwaliteit c.q. te weinig esthetische zeggingskracht om hetzij met deze omgeving te kunnen harmoniëren, dan wel middels een zekere eigenzinnigheid in het ontwerp een op zichzelf staand karakter te kunnen rechtvaardigen. Bovendien is deze container nogal open(baar) gesitueerd. De commissie concludeert derhalve dat deze container in deze omgeving wezensvreemd en onaanvaardbaar is.”

¹⁶⁴ Bron: Presentatie namens het gemeentebestuur van Amsterdam in het kader van het project ‘Vernieuwing Diemerpark’, ...-2020

¹⁶⁵ Bron: <https://www.at5.nl/artikelen/205831/boomarter-en-reebok-gefilmd-in-het-diempark>

¹⁶⁶ Bron: Brief wethouder Dierenwelzijn, Laurens Ivens, 16-09-2020

167

In 2019 is het voorkomen van broedvogels in 19 parken onderzocht

Bron: Broedvogelrapport Amsterdamse parken 2019, Van der Goes en Groot ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, 11-11-2019, pag. 7

“De parken worden intensief gebruikt voor tal van recreatieve doeleinden. Door een nulmeting uit te voeren van broedvogels kan de toekomstige ontwikkeling van de broedvogelstand in de parken worden gemonitord.”

¹⁶⁸ Bron: <https://maps.amsterdam.nl/parkvogels/?LANG=nl>

¹⁶⁹ Broedvogelrapport Amsterdamse parken 2019, Van der Goes en Groot ecologisch onderzoeks- en adviesbureau, 11-11-2019, pag. 16

¹⁷⁰ “Met het GGO wordt het recreatiegedrag van Amsterdammers in het groen in kaart gebracht. Inzicht in hoe bewoners het groen in en rondom de stad gebruiken, levert informatie op voor stedenbouwkundige plannen en programma’s voor nu en in de toekomst.”

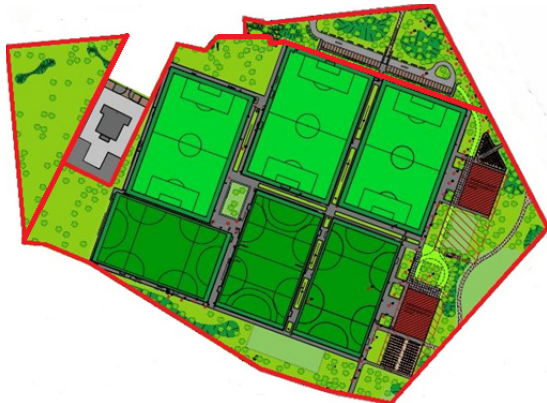
¹⁷¹ Bron: Bezoekersonderzoek natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland 2016, NBTC-NIPO Research

¹⁷² In ons rapport ‘Vergeten stuk Diempark: de Staart’ - Stap 1 op weg naar een mens- en natuurvriendelijker inrichting’, Vrienden van het Diempark, 09-05-2020, analyseren we de huidige verrommelde inrichting van de ‘Staart’ en doen we concrete voorstellen voor verbetering. We zien daar onder meer mogelijkheden voor de aanplant van een minibos. Dit rapport stuurden we in mei 2020 aan het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost. Naar aanleiding daarvan is er ter plekke met de portefeuillehouder ‘parken’ een schouw geweest. Concrete plannen om daar iets aan de situatie te veranderen zijn tot nu toe achterwege gebleven.

¹⁷³ Bron: vergaderingen van de Stadsdeelraad Oost: Stadsdeelraadsleden Astrid Kuiper op 09-04-2013 en Joost Bouman op 26-11-2013.

Op 27-01-2011 liet de voorzitter van het bestuur van stadsdeel Oost, Fatima Elatik in de lokale krant ‘de Brug’ optekenen: “Dat het sportpark destijds op een voormalige vuilstortplaats is aangelegd, was (...) een noodgreep, omdat IJburg 2 (waar een sportcomplex gepland stond) op zich liet wachten.” (Bron: de Brug, 27-01-2011)

¹⁷⁴ Definitief Inrichtingsplan ‘Sportpark IJburg’ en omgeving, Gemeente Amsterdam, Dienst Ruimtelijke Ordening, , 03-11-2014, vastgesteld door de Bestuurscommissie Oost op 16-12-2014.

Plankaart in het Definitief Inrichtingsplan weergegeven binnen de grens (rood) van de bestemming 'Sport' in het bestemmingsplan IJburg 1^e fase.

¹⁷⁵ Weergave van het sportterrein op Google Earth (2019):

Van enige inpassing van het sportterrein in de omgeving is geen sprake.

¹⁷⁶ Verslag bewonersbijeenkomst Toekomst van het Diemerpark, 13-11-2017: *“Er wordt gesproken over de onveilige verkeerssituatie die ontstaat in de weekenden wanneer veel auto’s op zoek gaan naar een parkeerplekje in of rond het park. Ook de lichtmasten rond het veld werden vaak genoemd als storende factor.”*

Er zijn redelijk sterke aanwijzingen dat de komst van de sportvelden geleid heeft tot het verdwijnen van rodelijstsoorten vogels uit het park. (Bron: De Gierzwaluw, jaargang 57 nummer 2, Vogelwerkgroep Amsterdam, september 2019)

¹⁷⁷ Bron: Werkwijzer Consentkring Advies Toekomst Diemerpark, Sonja Bollen, 8-11-2017

¹⁷⁸ Inmiddels is gebleken dat dit advies is gebaseerd op informatie van het gemeentebestuur die niet juist, onvolledig of achterhaald is.

Het gaat hierbij om:

- dubieuze voorstelling van de *“de 9 hectare bestemd voor sport”*,
- overdreven voorstelling van behoefte aan sportvelden voor IJburg 1^e fase,
- onderschatting van mogelijkheden voor sportvelden op IJburg 2^e fase en
- gemeentelijk beleid over de locatie van sportvelden voor IJburg, Dit hebben we toegelicht in onze notitie ‘Standpunt Vrienden van het Diemerpark over het ‘consentadvies’ en uitbreiden van sportvelden in het Diemerpark’, 07-01-2020.

¹⁷⁹ *“Op sportpark IJburg hebben de hockey- en voetbalvereniging wachtlijsten met daarop vele honderden aspirant-leden. Omgerekend bedraagt het huidige tekort aan veldsport op IJburg 28.000 m², dat is gelijk aan twee hockey- en twee voetbalvelden. In de directe omgeving (IJburg 2e fase en Zeeburgereiland) zullen de komende jaren nog veel woningen worden gebouwd. Voor de aanleg van de vier extra velden zal het bestaande bestemmingsplan aangepast moeten worden. Dit proces is ambtelijk al in gang gezet. De uitwerking van het plan voor de kop van het Diemerpark, waar de velden deel van uitmaken, is in december 2018 gereed. Eind 2019 kan naar verwachting gestart worden met de aanleg van de velden. Voorgesteld wordt om een voorbereidingsbudget van € 380.000 beschikbaar te stellen om zodoende bij de Voorjaarsnota 2019 te komen met integrale investeringsaanvraag.”* (Bron: Begroting 2019 gemeente Amsterdam, 19-09-2018, vastgesteld door de gemeenteraad op 10-10-2018)

Een amendement van de Partij voor de Dieren om af te zien van de realisatie van extra sportvelden in het Diemerpark, werd voorzien van het volgende preadvies van het college van B&W: *“De hockey- en voetbalvereniging IJburg hebben wachtlijsten met vele honderden aspirant leden. Ruimte voor anders-georganiseerde sport is er niet of nauwelijks.*

In het bestemmingsplan Diemerpark is 9 ha beschikbaar voor veldsport. Daarvan is nu circa 5.5 ha ingevuld.

Stadsdeel Oost heeft – middels een zogenoemde ‘consentkring’ met belanghebbenden -geadviseerd het sportpark, onder voorwaarden, uit te breiden tot het maximale metrage dat in het bestemmingsplan beschikbaar is voor sport.

De Vrienden van het Diemerpark zijn betrokken bij de totstandkoming van het advies. Stadsdeel Oost heeft het College verzocht/geadviseerd aldus uit te werken. De in de Begroting 2019 opgenomen middelen voor uitbreiding Diemerpark zijn bestemd voor de uitwerking van het consentadvies.” (Bron: preadvies college van B&W op Amendement van het lid Van Lammeren inzake de Begroting 2019 (Sportpark IJburg).) De meerderheid van de gemeenteraad stemde tegen het amendement.

¹⁸⁰ De gemeenteraad heeft op het moment van dit schrijven inmiddels drie keer een besluit genomen om het sportterrein in het Diemerpark uit te breiden:

- in de begroting 2019, (*“Ook investeren we in de verbouwing van het De Mirandabad, sporten en spelen in de openbare ruimte, uitbreiding van sportpark IJburg en de voorbereidingen voor een nieuwe Jaap Eden IJbaan.”* - bron: Begroting 2021 Gemeente Amsterdam, 22-10-2020, vastgesteld door de gemeenteraad op ...),
- in het Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023 (*“Investeren in het Stad verbeteren Uitbreiding van sportpark IJburg met vier sportvelden om wachtlijsten weg te werken.”* - bron: Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023, vastgesteld door de gemeenteraad op 23 januari 2019) en
- in de begroting 2021 (*“Ook investeren we in de verbouwing van het De Mirandabad, sporten en spelen in de openbare ruimte, uitbreiding van sportpark IJburg en de voorbereidingen voor een nieuwe Jaap Eden IJbaan.”* - bron: Begroting 2021 Gemeente Amsterdam, 22-10-2020, vastgesteld door de gemeenteraad op ...).

Om dit te realiseren is dus al door drie wethouders een bestuursopdracht vastgesteld, maar er zijn ook al andere acties ondernomen:

- In het Ontwikkelperspectief Diemerscheg (2019) wees het college van B&W op het bestaan van een *“onderzoek uitbreiding sportcomplex Diemerpark”*,
- In een zienswijze op de ontwerp Omgevingsverordening NH2020 pleitte het college ervoor om meer bebouwing in de Diemerscheg toe te staan met als argument: *“Amsterdam werkt aan sportvelden in het Diemerpark”*,
- Het bestuur van stadsdeel Oost presenteerde op 18-06-2020 aan bewoners al vier varianten voor de realisatie van tien sportvelden in het Diemerpark.
- Bij dezelfde gelegenheid nodigde het stadsdeelbestuur bewoners uit om de gepresenteerde varianten voor tien sportvelden op een aantal aspecten te beoordelen.

Een degelijke motivering/onderbouwing voor het willen uitbreiden van de sportvelden in het Diemerpark ontbreekt echter.

¹⁸¹ *“De heer LAKERVELD spreekt namens de Vereniging Vrienden van het Diemerpark. Op 1 januari stuurde de vereniging aan de commissie een uitgebreide zienswijze over het Strategisch Huisvestingsplan Sport (SHS) dat vandaag besproken wordt. Aanleiding voor deze zienswijze was het voornemen om het voetbal- en hockeygebied in het Diemerpark uit te breiden met vier sportvelden in verband met wachtlijsten van de sportverenigingen aldaar. In de zienswijze werd erop gewezen dat het bestaan van wachtlijsten zonder analyse daarvan niets zegt. Mensen kunnen op vier of meer wachtlijsten tegelijk staan en ondertussen al elders aan het sporten zijn. Ook concludeert de vereniging dat op IJburg 2e fase en het Zeeburgereiland aanzienlijk minder sportvelden worden gepland dan volgens de sportnorm zou moeten. Het aanleggen van extra sportvelden in het Diemerpark betekent dat eerder vastgesteld beleid wordt omgedraaid. In plaats van een voorzien tekort aan sportvelden in de 1e fase van IJburg te compenseren in de 2e fase, wordt een tekort in de 2e fase en op het Zeeburgereiland gecreëerd. En dat zou dan weer opgeheven moeten worden in het Diemerpark. Dit is voor de vereniging niet acceptabel. Het Diemerpark kent de grootste biodiversiteit van alle parken in Amsterdam. Het was bedoeld als groen uitloopgebied voor de bewoners van IJburg. In het Diemerpark zouden volgens alle plannen niet meer dan zes sportvelden komen. De rest van de gewenste sportvelden zouden op de later te ontwikkelen eilanden worden aangelegd. Kunstgras en verlichting van de sportvelden verjagen de dieren uit het park. Plastic is slecht voor het milieu en het klimaat. Aanleg van nog meer sportvelden in het Diemerpark leidt tot nog meer overlast door auto's, verlichting en geluid. Namens voornamelijk ruim 700 inwoners van Amsterdam en omstreken verzoekt de vereniging de gemeente daarom af te zien van de aanleg van nog meer sportvelden in het Diemerpark en om de nog gewenste sportvelden voor IJburg op het Buiteneiland, het Strandeiland of elders aan te leggen. Hierover gaat de vereniging graag met de wethouder in gesprek.”* (Bron: verslag vergadering Raadscommissie Zorg, Jeugdzorg en Sport, 10-01-2019)

¹⁸² Bron: Duurzaam Landschap De Amsterdamse inzet voor het metropolitane landschap en bouwsteen voor de Omgevingsvisie , gemeente Amsterdam, Ruimte en Duurzaamheid, 19-09-2019, pag. 12

¹⁸³ Afbeelding “Stadsdeel Oost’ in ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 132-133

¹⁸⁴ *“Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat. En de schadelijke gevolgen ervan probeert te beperken. Klimaatadaptatie is een van de maatschappelijke opgaven waar voor overheden een taak ligt.”* (Bron: <https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/maatschappelijke-opgaven/klimaatadaptatie/>)

¹⁸⁵ ‘ROM’ staat voor : **R**uimtelijke **O**rdening en **M**ilieu. Het ROM-IJmeer convenant is een overeenkomst tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland, de gemeenten Amsterdam, Almere en Waterland, de ministeries VROM, V&W en LNV, het Gewest Gooi en Vechtstreek, de Vereniging van Noordhollandse Waterschappen en het Regionaal Orgaan Amsterdam. *“De van oorsprong hoge ruimtelijke en milieukwaliteit van het gebied dreigt door voorgenomen of reeds in gang gezette ontwikkelingen verder te worden aangetast. Voor het gebied bestaan veel plannen die doorgaans geïnitieerd zijn door verschillende overheden, die voor de uitvoering van deze plannen sterk van elkaar afhankelijk zijn. Een integrale aanpak, gebaseerd op een breed gedragen visie, is noodzakelijk om op een juiste wijze met de veranderende kwaliteiten van het gebied om te gaan en om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te realiseren.”* (Bron: Plan van aanpak ROM IJmeer, uitgegeven door de Stuurgroep ROM IJmeer, april 1996)

¹⁸⁶ Bron: Eindrapport Monitoring ROM IJmeer, Analyse van de ontwikkelingen in de periode 1995-2003, Rijkswaterstaat, 20-09-2005, RIZA rapport nr. 2005.017 ISBN: 903695696, pag. 11

¹⁸⁷ Bron: Toelichting Bestemmingsplan IJburg 1e fase, gemeente Amsterdam, stadsdeel Oost, 17-04-2013, pag. 10

¹⁸⁸ *“De Wet ruimtelijke ordening (Wro) van 1 juli 2008 bevat de verplichting dat de gemeenteraad voor het gehele gemeentelijke grondgebied één of meer structuurvisies vaststelt. De Wro bepaalt verder dat een structuurvisie de hoofdlijnen*

van de voorgenomen ontwikkeling in het betrokken gebied aangeeft, waaronder de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid. Verder moet in de Structuurvisie staan op welke wijze de gemeenteraad zich voorstelt die voorgenomen ontwikkeling te verwezenlijken. (...) De gemeente is in principe gehouden aan een door hem vastgestelde Structuurvisie en mag daar alleen na zorgvuldige weging van de betrokken belangen van afwijken.” (Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 207)

¹⁸⁹ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 241:

De Hoofdgroenstructuur in- en rondom het Diemerpark (groen).

¹⁹⁰ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 239

¹⁹¹ Bron: website gemeente Amsterdam: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/ruimte-economie/ruimte-duurzaamheid/hoofdgroenstructuur/>

¹⁹² ‘Experiment: wordt kunstgras minder heet in de zomer?’, Het Parool, 18-02-2020

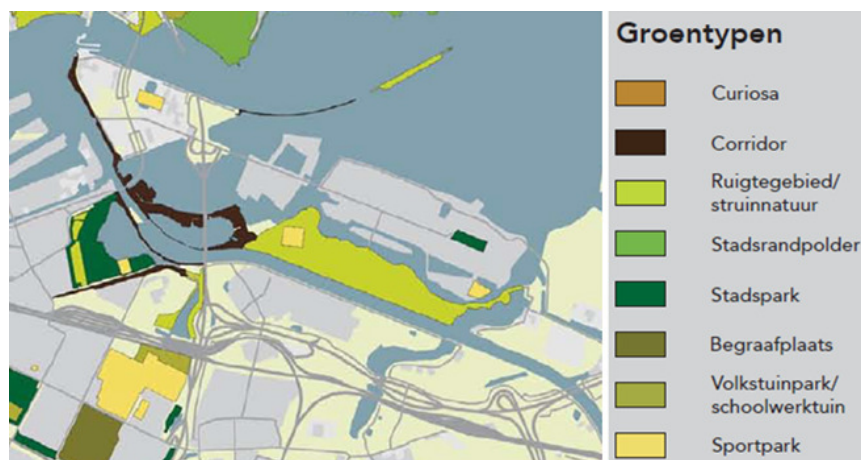
¹⁹³ Een diergroep die bijvoorbeeld zeer gevoelig is voor kunstlicht, zijn vleermuizen. (Bron: Richtlijn Licht op Natuur, Gemeente Den Haag, 16-11-2017).

In het Diemerpark zijn zes soorten vleermuizen aangetroffen: de Gewone dwergvleermuis (meeste waarnemingen), Laatvlieger, Meervleermuis (specifieke doelsoort voor het Natuurnetwerk Nederland), Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis. (Bron: Vleermuisinventarisatie Diemerpark, Zoogdierenvereniging, R.M. Koelman, december 2009)

¹⁹⁴ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 245

¹⁹⁵ De TAC schreef hierover in 2012: *“Op de toetskaart Hoofdgroenstructuur van de ‘Structuurvisie Amsterdam 2040’ zijn de sportvelden in het Diemerpark aangeduid. De omvang hiervan is echter onvoldoende voor de realisatie van de geplande zes sportvelden. Stadsdeel Oost wil in het nieuw op te stellen bestemmingsplan een breder gebied bestemmen als sport, inclusief bijbehorende clubhuizen en parkeren.”* (Bron: TAC-advies, 23-10-2012, pag. 3)

¹⁹⁶ De volgende afbeelding toont de groentypen die in het Diemerpark voorkomen.

Groentypen in rondom het Diemerpark In de Structuurvisie Amsterdam 2040.

Het gebied met groentype ‘Ruigtegebied/struinnatuur’ in het Diemerpark heeft volgens de Structuurvisie Amsterdam 2040 een oppervlakte van 92.9164 m², bijna **93** ha. dus. (Bron: interactieve digitale kaart ‘Hoofdgroenstructuur volgens de Structuurvisie + Adviezen inpasbaarheid initiatieven (TAC)’:

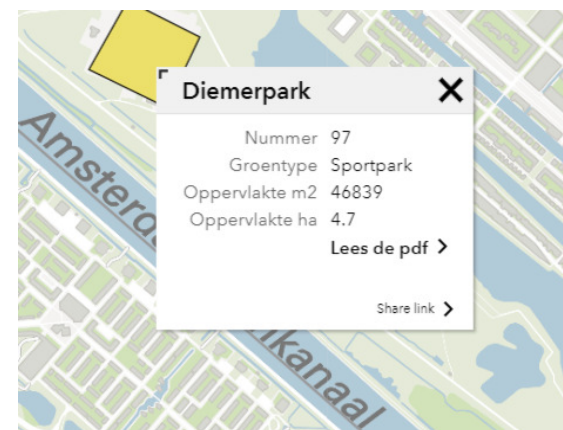
<https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/>)

‘Ruigtegebied/struinnatuur zijn: *“Wild ogende gebieden die voor Amsterdam zeldzame planten en dieren bevatten en mogelijkheden bieden voor natuurbeleving vanaf de randen of vanaf ongebaande paden door het gebied.”*

Inpasbare voorzieningen zijn: *“informatieborden, banken, prullenbakken, fietsenrekken, eventueel een klein infocentrum, en beheerderonderkomen.”*

Als beleidsintentie voor dit groentype geldt: *“Deze gebieden mogen niet opgevuld raken met andere functies of met andersoortige groenfuncties (volkstuinten, sportparken, e.d.)”* (Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 239)

¹⁹⁷ Het gebied in het Diemerpark met groentype ‘Sportpark’ heeft een oppervlakte van 46.839 m², afgerond: **4,7** ha. (bron: interactieve digitale kaart ‘Hoofdgroenstructuur volgens de Structuurvisie + Adviezen inpasbaarheid initiatieven (TAC)’)

Grootte van het groentype ‘Sportpark’ in het Diemerpark volgens de Structuurvisie Amsterdam 2040: **4,7** ha..

[\(https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/\)](https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/)

In werkelijkheid heeft het sportterrein een oppervlakte van 54.087 m², afgerond: **5,4** ha. (Bron: Factsheet ter beschikking van Consentkring Toekomst van het Diemerpark Advies, Versie 1, t.b.v. eerste gesprek op 8-11-2017)

In 2013 werd het huidige bestemmingsplan vastgesteld. Daarin werd het gebied met de bestemming 'Sport' vastgesteld op 89.895 m², afgerond 9 ha. (Bron: Hoofdjurist/juridisch adviseur Ruimte & Duurzaamheid, mail aan Vrienden van het Diemerpark, 06-07-2016). Dit betekende dus een vergroting van 92% ten opzichte van wat volgens de kaart in de Structuurvisie Amsterdam 2040 mogelijk was.

¹⁹⁸ Bron: Structuurvisie Amsterdam 2040 Economisch sterk en duurzaam, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 17-02-2011, pag. 209

¹⁹⁹ Bron: Begroting 2019 Gemeente Amsterdam, 19-09-2018

²⁰⁰ Tijdens een online 'bijeenkomst' op 18-06-2020 werden namens het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost aan bewoners vier varianten gepresenteerd voor het plan om 10 sportvelden (+ nog andere sportvoorzieningen) aan te leggen in plaats van de huidige 6.

De varianten 1 t/m 3 hebben gemeenschappelijk dat een groot deel van het Diemerpark omgevormd zou worden van een 'natuurlandschap' waar je ontspannen van natuur kan genieten naar een 'sportlandschap' waar plastic, hekken en lichtmasten de dominante kenmerken zijn. Variant 4 zou een grove verstoring van de ecologische verbindingzone inhouden.

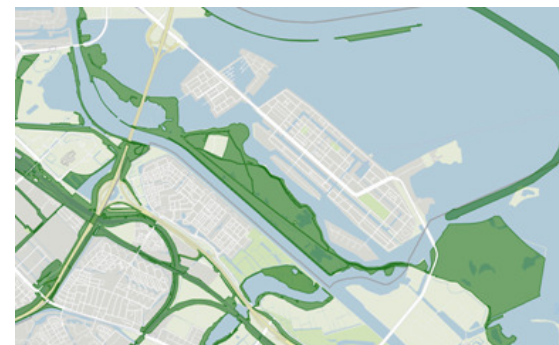
Na de presentatie werd gevraagd welke variant volgens de 'aanwezigen' het beste zou zijn voor de natuur, sport, recreatie, identiteit en beleving van het park en welke variant het best 'ruimtelijk ingepast' zou zijn.

De keuze 'helemaal geen extra sportvelden' werd niet beschikbaar gesteld.

²⁰¹ Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019

²⁰² Bron: Ecologische visie, Ecologie, biodiversiteit en groene verbindingen in Amsterdam, gemeente Amsterdam, 04-07-2012, pag. 7

²⁰³ De Ecologische structuur in en rondom het Diemerpark:

De Ecologische structuur in en rondom het Diemerpark (donkergroen.)

(Bron: Ecologische passages en structuur

<https://maps.amsterdam.nl/ecopassages/>)

Op de volgende afbeeldingen is ingezoomd op de 'kop' van het Diemerpark:

'Sportpark IJburg' vormt een gat in de Ecologische structuur.

Het sportterrein past niet precies in het 'gat' in de Ecologische structuur.

Het parkeerterrein ligt volledig in de Ecologische structuur.

²⁰⁴ Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, vastgesteld door de Stadsdeelraad Oost op 25-06-2013

²⁰⁵ Als voorbereiding op het bestemmingsplan werd in maart 2011 de Keuzenotitie Bestemmingsplan IJburg 1^e fase vastgesteld.

Hierin staat: "*Momenteel zijn in het Diemerpark sportvelden aanwezig. Het huidige bestemmingsplan gaat uit van een ruime, flexibele maar niet altijd even duidelijke regeling. Een mogelijke ontwikkeling is de uitbreiding van de sportvelden in het Diemerpark* [hier wordt bedoeld van 4 naar 6 sportvelden – red.] *Dit heeft een relatie met de sanering die hier heeft plaatsgevonden, waarbij de vraag is of deze*

functies, met bijvoorbeeld verenigingsgebouwen, gecombineerd kunnen worden. (...) Tegelijkertijd is het Diemerpark onderdeel van ecologisch waardevol groen, een natuurbelang dat mogelijk botst met sportvoorzieningen, denk aan lichtmasten en verkeer.

Tenslotte is ook de planning van IJburg 2^e fase van invloed op de belangenafweging. In dit kader is een integrale afweging wenselijk en in voorbereiding. Als in de loop van de bestemmingsplanprocedure duidelijker wordt hoe wordt omgegaan met de sportvelden, mede in relatie tot IJburg 2^e fase, de ecologische functie van het Diemerpark en het verkeers- en parkeeraspect en het evenemententerrein, dan kan daar gedetailleerder in het bestemmingsplan rekening mee worden gehouden." (Bron: Concept Keuzenotitie Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, 30-12-2010, pag. 10)

²⁰⁶ Het Bestemmingplan IJburg 2^e fase werd door de gemeenteraad vastgesteld op 20-05-2009.

²⁰⁷ In de procedure voor de vaststelling van het bestemmingsplan IJburg 1^e fase in 2013 was de TAC door de stadsdeelraad Oost foutief geïnformeerd over de mogelijke grootte van de bebouwing op het sportterrein.

²⁰⁸ Bron: Verslag hoorzitting inzake het bezwaarschrift ingediend door Vrienden van het Diemerpark tegen het besluit van de gemeenteraad het verzoek van de vereniging om een nieuwe bestemmingsplanprocedure te starten voor het Diemerpark, af te wijzen, 20-12-2016, JIS-nummer BZ.1.16.0602.001

²⁰⁹ Bron: Algemene wet bestuursrecht (Awb) Afdeling 3.2. Zorgvuldigheid en belangenafweging

²¹⁰ Bron: Algemene wet bestuursrecht (Awb) Artikel 3:4

²¹¹ Bron: Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen, 09-01-2018, pag. 11

²¹² *"Maatschappelijke betrokkenheid kan een bijdrage leveren aan realisatie van ecologische doelstellingen."* en *"Maatschappelijke betrokkenheid bij natuur kan bijdragen aan het realiseren van andere publieke functies en opgaven zoals gezondheid en klimaat."* en *"Maatschappelijke betrokkenheid bij natuur leidt tot een groter draagvlak voor natuur(beleid)."* Bron: Maatschappelijke betrokkenheid bij natuur in beleid en praktijk - Verkennende studie onder burgers en bedrijven, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Bredenoord et al., 15-01-2020

²¹³ Petitie tegen de (verdere) plasticering van het park: <https://petities.nl/petitions/stop-de-plasticering-van-het-diemerpark/>

²¹⁴ Bij de 'consentgesprekken waren betrokken: vertegenwoordigers van de sportverenigingen in het Diemerpark, hondenliefhebbers, de stichting Natuurlijk IJburg, het Dagelijks Bestuur van de Bestuurscommissie Oost, een ambtenaar van gemeente-afdeling 'Sport en Bos', een gebiedsmanager en Vrienden van het Diemerpark.

Het doel van de gesprekken was:

"1. Komen tot een advies aan beslissers op basis van een door alle belanghebbenden gedragen beeld over de inrichting en het gebruik van het Diemerpark.

2. Middels de consentmethode bewoners en relevante organisaties nauwer betrekken bij bestuurlijke keuzes.

Toelichting op doelstelling 1:

Het advies richt zich op oplossingen voor het op korte termijn terugdringen van de wachtlijsten van de twee desbetreffende sportclubs, in nauwe samenhang met de ecologie en gebruikersbeleving van het park.

Toelichting op doelstelling 2:

Wethouder Van der Burg, verantwoordelijk voor sportvelden in de stad, heeft in de raadscommissie aangegeven voor meer sportvelden in het Diemerpark te zijn. Dit voornemen bedient één gebruikersgroep. Het risico hiervan is dat andere thema's, zoals groen, recreatie en welzijn zich niet gehoord voelen, alsnog ruimte claimen of protest aantekenen. Middels de consentmethode wil het AB van Stadsdeel Oost burgers de gelegenheid geven mede verantwoordelijkheid te nemen voor de realisatie van hun wensen in hun directe woon- werkomgeving." (Bron: Werkwijzer Consentkring Advies Toekomst Diemerpark, Sonja Bollen, 08-11-2017)

²¹⁵ Bron: Diemerpark, consentadvies, 13-12-2017. Het 'consentadvies' werd op 16-01-2018 vastgesteld door de Bestuurscommissie Oost.

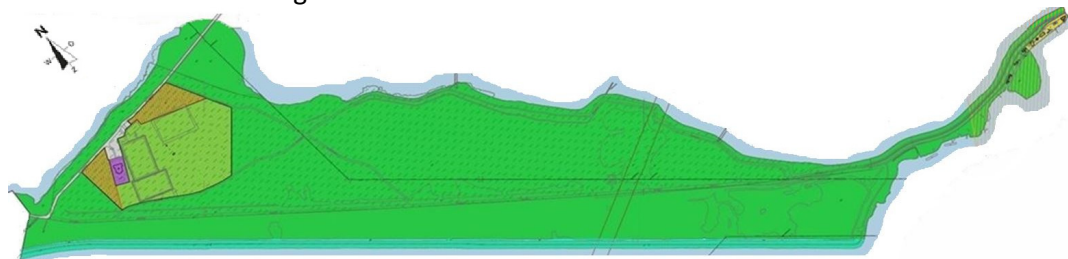
²¹⁶ *"De sportvelden in het park worden (...) gemaximaliseerd binnen de negen hectare die het huidige bestemmingsplan aan geeft, maar met aanpassing van de contouren van het voor sport gereserveerde gebied. Dit is in overeenstemming met het consentadvies" en "Doelstelling is 4 volwaardige extra velden te realiseren: 2 hockey, 2 voetbal." (bron: Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark,*

vastgesteld door wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening, december 2019, resp. pag. 3 en 4)

²¹⁷ In de eerste conceptversie van het 'Consentadvies' (01-12-2017) stond: *“Om in de sportbehoefte van de jonge IJburgers van nu te voorzien is het noodzakelijk het sportpark in het Diemerpark met vier velden uit te breiden. Hierbij wordt vastgehouden aan de 9 hectare bestemd voor sport.”*

Tijdens het overleg in de 'consentkring' van 06-12-2017 is expliciet besloten de passage *“met vier velden”* te schrappen, zodat de tekst ging luiden zoals deze in het definitieve 'consentadvies' voorkomt. (Bron: Verslag vierde bijeenkomst Consentkring: Toekomst van het Diemerpark, 06-12-2017)

²¹⁸ De stelling dat binnen de 9 hectare met de bestemming 'Sport' uitbreiding van sportvoorzieningen mogelijk zou zijn, is dubieus. Dit wordt hieronder toegelicht.

Het Diemerpark op de plankaart in het vigerende bestemmingsplan IJburg 1^e fase.

Op de volgende afbeelding is ingezoomd op het sportterrein:

Het sportterrein op de plankaart in het bestemmingsplan IJburg 1^e fase (2013).

Het lichtgroene gebied op deze kaart en de oranje gekleurde vlakken die daar tegen aan liggen, hebben de bestemming 'Sport'.

Het totale oppervlak van deze gronden is **89.895 m²**, afgerond **9 ha**. (Bron: Hoofdjurist/juridisch adviseur Ruimte & Duurzaamheid, mail aan Vrienden van het Diemerpark, 06-07-2016).

De oranje gekleurde vlakken binnen deze bestemming hebben de gebiedsaanduiding 'wro-zone-wijzigingsgebied'. Het meest noordelijke gebied heeft de functieaanduiding 'parkeerterrein'.

Het paarse gebied is het pompgebouw ten behoeve van de bescherming van de ondergrond van het park.

De reden om de bestemmingsplankaart zo vast te stellen was, dat bij de vaststelling van het bestemmingsplan nog geen besluit genomen was over de locatie van parkeergelegenheid voor bezoekers van de sportvelden. De Stadsdeelraad Oost, die verantwoordelijk was voor de vaststelling van het bestemmingsplan, wilde de mogelijkheid openhouden om naast de sportvelden een parkeerterrein aan te leggen.

Daarom werd aan twee gebieden, de oranje gekleurde vakken, de gebiedsaanduiding 'wro-zone-wijzigingsgebied' toegekend.

Op één van deze gebieden zou een parkeervoorziening en in- en uitritten kunnen komen. (Bron: Regels bestemmingsplan IJburg 1e fase, 2013, 17-04-2013 paragraaf 17.6, pag. 46: *“Het Dagelijks Bestuur is bevoegd, met inachtneming van het bepaalde in artikel 3.6, lid 1, onder a, van de Wet ruimtelijke ordening, ter plaatse van de aanduiding 'wro-zone -wijzigingsgebied' het bestemmingsplan te wijzigen door het aanduidingsvlak 'parkeerterrein' te verplaatsen, (...) en Regels bestemmingsplan IJburg 1^e fase, 2013, Stadsdeel Oost Gemeente Amsterdam, 17-04-2013, pag. 44)*

Dus uitsluitend om juridische redenen, omdat het voetbal- en hockeygebied en het bijbehorende parkeren een 'functionele eenheid' vormen, zijn in het bestemmingsplan beide gebieden opgenomen in de bestemming 'Sport'. Maar het waren feitelijk zoekgebieden voor een parkeerterrein. Het was nooit de bedoeling om deze gebieden voor sportvoorzieningen te gebruiken.

In 2016 werd op het meest noordelijke zoekgebied een parkeerterrein met 42 parkeerplaatsen gerealiseerd. Het zuidelijke zoekgebied, naast het pompgebouw, bleef een onderdeel van het groene park: ruigtegebied/struinnatuur.

²¹⁹ Bron: website gemeente Amsterdam, 'De vernieuwing van het Diemerpark': <https://www.amsterdam.nl/ijburg-zeeburgereiland/diemerpark/vernieuwing-diemerpark/>

²²⁰ In de Bestuursopdracht staat: *"In de Sportvisie 2025 (vastgesteld 2016) is aangegeven dat het wegwerken van de wachtlijsten bij sportverenigingen topprioriteit is. Om dit aan te pakken wordt ingezet op optimalisatie van het bestaande sportareaal, uitbreiding van het aantal velden, het stimuleren van gebruik en flexibilisering van het aanbod. In lijn hiermee is in het Strategisch Huisvestingsplan Sport, vastgesteld door de gemeenteraad op 23 januari 2019, de opgave geformuleerd voor het Diemerpark om het sportpark uit te breiden met 4 sportvelden, en daarmee toewerken naar een situatie met 10 velden (met permanente accommodatie)." (Bron: Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark, Vastgesteld door wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening, december 2019)*

²²¹ Bron: Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023, vastgesteld door de gemeenteraad op 23-01-2019, pag. 31

²²² Bron: Begroting 2019 Gemeente Amsterdam, 19-09-2018

²²³ Op 28-05-2015 zei wethouder Sport Eric van der Burg: *"Als het gaat om de wachtlijsten: die worden bijgehouden door de verenigingen. Dat is ook meteen een kanttekening die je kunt maken. Want ik vertrouw natuurlijk de verenigingen voor 100 procent, alleen, wat de verenigingen niet weten, is, of ik niet op vijf wachtlijsten sta. Want ik wil graag bij de hockeyclub op IJburg maar daar kan ik niet terecht, dus meld ik me ook aan bij die in het Amsterdamse bos, daar heb je drie, dat schiet ook niet op, dus voor de zekerheid ga ik voorlopig maar even spelen in Westerpark. En dan blijkt dus dat op het moment dat er plek is, dat ik allang aan het hockeyen ben en dus vier keer van de wachtlijst kan worden afgevoerd. Dus daar moeten we goed naar kijken met elkaar, hoe we dat inzichtelijk maken."* (Bron: Videoverslag van de vergadering van de commissievergadering Zorg en Sport, 28-05-2015 bij Agendapunt 17: Sportaccommodatieplan 2015-2020)

Bij de inhoudelijke behandeling van de begroting 2019 in de commissie Zorg, Jeugdsport en Sport op 17-10-2018 vroeg gemeenteraadslid Dorrit de Jong aan plaatsvervangend wethouder Sport Laurens Ivens: *"Voor de sportverenigingen zijn vaak wachtlijsten. Zij vraagt of men in beeld heeft hoelang die precies zijn, wat de*

vraag is naar verschillende sporten en hoe die verdeeld zijn over de stad. Op haar technische vraag daarover kreeg zij te cryptisch te horen dat er wachtlijsten zijn bij die sporten. Is er meer informatie?"

Het antwoord van de wethouder was: *"Een ander heikel punt zijn de wachtlijsten. Die zijn er niet alleen binnen de ring, zoals in Noord, maar ook buiten de ring zoals in IJburg. Er is niet 100% betrouwbaar inzicht te geven. De vraag is vooral hoe goed en betrouwbaar de wachtlijsten worden gemaakt. En ze zijn niet alleen maar betrouwbaar. Iemand kan op de wachtlijst staan, maar al elders aan het sporten zijn. Dan sta je dus op de wachtlijst om over te stappen."* (Bron: verslag raadscommissie Zorg, Jeugdsport en Sport, 17-10-2018, pag. 10)

²²⁴ Bron: www.facebook.com/ahcijburg

Ook via een poster bij Albert Heijn in het Winkelcentrum IJburg wierf de hockeyvereniging in september 2020 leden:

Prikbord Albert Heijn winkelcentrum IJburg, 21-09-2020.

²²⁵ Een volger van onze Facebookpagina stuurde ons op 14-10-2020 over de hockeyvereniging het volgende bericht: *"Beste mensen, misschien interessant om de raad en de stadsdeelraad nog eens te wijzen op het gebrek aan hockeyers in de jeugd bij AHC. Op dit moment zijn er gaten aan het vallen in de teams en krijg je een trui als je nieuwe leden aanbrengt. AthenA [= hockeyvereniging in Amsterdam Watergraafsmeer – red.] speelde een deel van de wedstrijden op IJburg omdat daar veldruimte was. Het nieuwe bestuur heeft de wachtlijst nog eens kritisch bekeken en*

alle vervuiling uit het bestand gehaald. Dat geeft een ander beeld dan wat AHC over de jaren heen heeft uitgedragen. (...)”

²²⁶ In 2016 is er een onderzoek verricht naar wachtlijsten bij sportverenigingen. De resultaten daarvan werden beschreven in een ‘Notitie Wachtlijsten’. De belangrijke uitkomsten van het onderzoek waren:

- *Er bestaat geen eenduidige definitie van het begrip wachtlijsten; in de praktijk zien we dat dit begrip wordt gebruikt voor 3 soorten verenigingen:*
 - *zij die geen plek hebben voor nieuwe leden en daadwerkelijk een (excel)lijst met namen bijhouden;*
 - *clubs die geen plek meer hebben mits een nieuw lid aan bepaalde voorwaarden voldoet (bijv. talent of familielid bij de club) en*
 - *verenigingen die aangeven ‘vol’ te zitten en geen nieuwe leden aannemen noch een lijst bijhouden (ledenstop).*
- *(...) Er is te weinig inzage in de wachtlijsten of de achtergronden hiervan. (...) Ook zijn wachtlijsten weinig cijfermatig inzichtelijk gemaakt, er is geen nulmeting of onderzoek naar effecten van interventies (bijv. aanleg velden) waardoor niet duidelijk is welke resultaten er worden geboekt of hoe het wachtlijstprobleem zich in aard en omvang ontwikkeld.*
- *Oorzaken van wachtlijsten verschillen per tak van sport. Zo is bij het voetbal sprake van populaire verenigingen; er is ruimte genoeg in de stad wat betreft velden en er zijn voldoende verenigingen waar kinderen zo terecht kunnen, maar bepaalde verenigingen staan hoger in aanzien waardoor een grote aantrekkingskracht ontstaat (vergelijkbaar met ‘witte en zwarte scholen’-discussie). Bij het hockey daarentegen is het tekort aan velden de belangrijkste oorzaak.*
- (...)
- *De vraag is of wachtlijsten een belemmering vormen voor kinderen die nog niet aan sport doen, of dat het vooral een probleem is voor kinderen die lid willen worden van een specifieke vereniging of die naast sporten die ze al beoefenen een andere/extra sport willen beoefenen.*
- *Verenigingen lijken bereid hun lijst met namen te delen met de gemeente of het bijhouden van een dergelijke lijst aan de gemeente over te laten. Daarmee lijkt het ook mogelijk om als gemeente een grotere rol te gaan spelen bij het verwijzen*

van kinderen naar een sportclub met voldoende ruimte. Ook kan vervuiling van wachtlijsten zo worden verminderd; nu komt het voor dat een kind bij meerdere verenigingen op een wachtlijst staat waardoor het aantal clubs met een wachtlijst groter lijkt te zijn dan het probleem daadwerkelijk is. “

(Bron: Notitie wachtlijsten bij sportverenigingen, Gemeente Amsterdam, ter bespreking en kennisgeving aangeboden aan de Raadscommissie Zorg en Sport, 03-11-2016, agendapunt 12)

²²⁷ Bron: Sportaccommodatieplan 2015-2022, Gemeente Amsterdam, april 2015: *“Een van de oorzaken van wachtlijsten is een tekort aan accommodaties of ruimte op accommodaties. Soms zijn er andere oorzaken aan te wijzen, zoals een tekort aan kader, een tekort aan materieel, een selectief aannamebeleid, de populariteit van verenigingen of de wens van een vereniging om niet verder te groeien. Een goede analyse over het ontstaan van wachtlijsten is dus altijd noodzakelijk om de juiste ingrepen te kunnen doen. De beschikbare informatie is nu vaak onvolledig en versnipperd aanwezig. (...)”* (pag. 22)

²²⁸ Bron: Verslag inspraakavond Inrichtingsplan Diemerpark 21 april 1999, Projectgroep IJburg, 07-05-1999

²²⁹ Bron: Formulier Adviesaanvraag B&W aan stadsdelen, Conceptadvies DB van Stadsdeel Oost over het voorontwerp bestemmingsplan over het voorontwerp bestemmingsplan Strandeiland, 25-08-2020: *“Op basis van de Amsterdamse sportnorm en berekend vanuit het Amsterdamse referentiemodel voor maatschappelijke voorzieningen bedraagt het te realiseren aantal vierkante meter (...) 84.000 m² georganiseerde buitensport (...) Het Dagelijks Bestuur juicht van harte toe dat er concrete invulling wordt gegeven aan de bewegende en gezonde stad. Echter, het Dagelijks Bestuur constateert dat de sportbehoefte op IJburg groter is dan waarin wordt voorzien. IJburg vangt namelijk een groot deel van de sportbehoefte uit de stad op. Hiervoor wordt aandacht gevraagd.”*

²³⁰ Website hockeyvereniging Athena (Amsterdam Watergraafsmeer): *“Op zondag zullen ongeveer 2 á 4 seniorenteams hun thuiswedstrijd spelen op IJburg.”*

²³¹ Dat IJburg een groot deel van de sportbehoefte uit een groot deel van de stad opvangt is door het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost niet verteld aan de deelnemers van de ‘consentgesprekken’ die in 2017 plaatsvonden. In die

gesprekken ging het uitsluitend om het op korte termijn terugdringen van de wachtlijsten van de sportverenigingen.

²³² Bron: Begroting 2019 Gemeente Amsterdam, 19-09-2018

²³³ Volgens 'Sportnorm voor de Sportieve Stad', Uitwerking Sportvisie 2025, Tussenproduct thematische studie sport en bewegen, Koers 2025 en Ruimte voor de Stad, gemeente Amsterdam, 17-05-2018, zou het 'tekort' aan sportvelden, gebaseerd op de wachtlijsten, zijn: **1,5** voetbalveld, **1,5** hockeyveld en **5** tennisvelden.

Uitgaande van **7.072 m²** voor een voetbalveld, **6.400 m²** voor een hockeyveld en **666 m²** voor een tennisveld (Bron: Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg, Hugo Hilgers, Sport en Bos, 10-11-2017) zou dit overeenkomen met **23.538 m²**.

Volgens het pamflet 'De Sportieve Stad, Buitensport op IJburg 2' zou het 'tekort' echter **28.000 m²** (**twee** voetbalvelden en **twee** hockeyvelden) bedragen.

Het verschil tussen deze getallen wordt door het gemeentebestuur als volgt verklaard: "*wij leggen bij voorkeur geen halve velden aan. Bij uitzondering kan dit om extra ruimte voor trainingen te realiseren, maar om een adequate oplossing te bieden voor het tekort zijn hele velden nodig die ook in te zetten zijn voor de competitie. Daarom is in het advies 'Buitensport op IJburg 2' uitgegaan van hele velden.*" (Bron: mail Projectmanager Strandeiland en Buiteneiland IJburg aan Vrienden van het Diemerpark, 07-02-2019).

We concluderen dat bij de vaststelling van vier sportvelden een afronding naar boven heeft plaatsgevonden.

²³⁴ Bron: sheet bij een presentatie van de sportverenigingen tijdens een online 'bijeenkomst' op 18-06-2020 <https://www.amsterdam.nl/ijburg-zeeburgereiland/diemerpark/vernieuwing-diemerpark/online-themabijeenkomst-sport/>

²³⁵ Bron: Antwoorden projectleider 'Diemerpark' op vragen van Vrienden van het Diemerpark, 19-02-2021

²³⁶ Bron: 'Sportvoorzieningen in de stadsuitbreidingen van Amsterdam Oost' in Plan Amsterdam 03 | 2015, Hugo Hilgers, Gemeente Amsterdam, augustus 2015

²³⁷ Bron: Beantwoording vragen naar aanleiding van antwoorden op veelgestelde vragen (Q en A), projectgroep Diemerpark, Ivar Manuel namens het bestuur van stadsdeel Oost, 17-09-2020

²³⁸ Bron: Amsterdamse referentienorm voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen, pag. 11

"De sportnorm is opgebouwd uit een norm voor (anders) georganiseerde buitensport, sport in de openbare ruimte en binnensport (sporthallen en zwembaden). (...)

De norm is gebaseerd op het gemiddelde huidige Amsterdamse veldoppervlak en gaat uit van intensief bespeelbare ondergronden. (...) Met de norm wordt in vierkante meters bruikbaar veldoppervlak voor sport geclaimd, bewust nog geen specifieke sportvelden. Dit om in planvorming tijdig voldoende sportruimte op te nemen."

(Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019)

²³⁹ Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019

²⁴⁰ Bron: Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg, Hugo Hilgers, Sport en Bos, 10-11-2017:

Behoefte volgens de norm	
IJburg 1 ^e fase	96.300 m ²
Zeeburgereiland	45.000 m ²
IJburg 2 ^e fase*	63.000 m ²
Totaal	204.300 m ²
*voor de 2 ^e fase IJburg ga ik uit van 7.000 woningen	

Volgens de 'sportnorm' zou er op IJburg 1^e fase **96.300 m²** aan sportvelden nodig zijn (**10.700** woningen, **9 m²** sportveld per woning).

Daarvan is **47.076 m²** gerealiseerd (3 voetbalvelden en 3 hockeyvelden in het Diemerpark en 10 tennisvelden op Rieteiland Oost). (Bron: Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg, Hugo Hilgers, Sport en Bos, 10-11-2017)

Als de 'sportnorm' alleen zou gelden voor IJburg 1^e fase, zou daar nog **49.224 m²** aan sportvelden (= 96.300 – 47.076) bij moeten komen.

Dat zou ruim een verdubbeling van de huidige oppervlakte aan sportvelden betekenen.

²⁴¹ Bron: Brief van waarnemend wethouder Sport Laurens Ivens aan Vrienden van het Diemerpark, 28-09-2018

²⁴² Bron: Brief van wethouder Sport Simone Kukenheim aan Vrienden van het Diemerpark, 06-06-2019

²⁴³ Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019

²⁴⁴ Bron: 'Vernieuwing Diemerpark – veel gestelde vragen en antwoorden', projectteam Vernieuwing Diemerpark namens het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost, 17-09-2020

²⁴⁵ Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019

²⁴⁶ Bestemmingsplan IJburg 2^e fase: "[Het sportprogramma is overeenkomstig het stedelijke Sportaccommodatieplan \(2006\).](#)

[Sport op het Middeneiland \[thans Strandeiland genoemd – red.\] is apart bestemd omdat het hier om veldsport gaat en vastgelegd moest worden dat het areaal slechts zeer beperkt bebouwd mag worden. De keuze om kostbaar opgespoten land zo'n relatief extensieve invulling te geven kan op het eerste gezicht onlogisch lijken. Maar uit onderzoek is gebleken dat Amsterdammers vooral in hun deel van de stad \(willen\) sporten; van de jeugdige voetballers blijft 80% zelfs in de eigen buurt.](#)

[Hoogstens zou het aangrenzende Amsterdam oost een alternatieve plek voor sportvelden zijn. De bestaande sportparken daar worden intensief gebruikt en er is geen ruimte voor uitbreiding. Veldsport voor IJburg is daarom verdeeld over drie locaties: het Zeeburgereiland, het Diemerpark en het Middeneiland.](#)" (Bron:

Toelichting bestemmingsplan IJburg 2^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 39)

*Plankaart Bestemmingsplan IJburg 2^e fase (20-05-2009)
Centraal in het plan ligt een sportterrein.*

²⁴⁷ Bron: 'Vernieuwing Diemerpark – veel gestelde vragen en antwoorden', projectteam Vernieuwing Diemerpark namens het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost, 17-09-2020

²⁴⁸ De programmatische relatie tussen sportvelden in de 1^e en de 2^e fase IJburg blijkt uit diverse documenten en uitspraken van politici:

- "[In de tweede fase van IJburg is voorzien in een sportpark. De sportvelden in het Diemerpark en het sportpark in de 2^e fase zijn samen nodig om in de behoefte te voorzien.](#)" (Bron: brief dagelijks bestuur van Stadsdeel Zeeburg aan de fractie van de VVD, 23-10-2007)
- "[Bij de planning van de tweede fase voor IJburg is het van belang dat de sportieve achterstand uit de eerste fase wordt ingelopen.](#)" (Bron: Naar een Sportieve Metropool, Ruimtelijke borging van sportieve beweging in Amsterdam, advies van de Sportraad Amsterdam, 05-06-2009, pag. 13)
- "[Daarbij komt dat de tweede fase IJburg ook een sportieve functie zou krijgen voor de bewoners van de eerste fase.](#)" (Bron: Brief van de Sportraad Amsterdam aan de wethouder Sport en Ruimtelijke Ordening en waarnemend stadsdeelvoorzitter Oost, 15-10-2010, pag. 3)

- *“Dat het sportpark destijds op een voormalige vuilstortplaats is aangelegd, was (...) een noodgreep, omdat IJburg 2 (waar een sportcomplex gepland stond) op zich liet wachten.”* (Bron: Voorzitter bestuur stadsdeel Oost Fatima Elatik in de Brug, 27-01-2011)
- *“Nog twee kleine vraagjes van de heer Vroege. Die vraagt of er nog steeds behoefte is aan sportvelden [in het Diemerpark – red.]. We hebben juist gedacht bij de onzekerheid voor de tweede fase IJburg we nú de kans pakken om hier de sportvoorzieningen goed te regelen. Ik denk dat deze sportvoorzieningen nu al in een stevige behoefte zullen voorzien. We moeten wel kijken in de tweede fase of de daar ooit geplande sportvelden nog allemaal nodig zullen zijn in de tweede fase, aangezien we hier straks als het goed is, toch een stevig sportpark van zes velden hebben liggen.”* (Bron: Thijs Reuten namens het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost in de commissievergadering Openbare Ruimte en Financiën van de Stadsdeelraad Oost op 18-01-2012)
- *“U noemt de groei van IJburg als een potentieel uitdaging als het gaat om sporten en parkeren, maar juist het uitblijven van de groei van IJburg, namelijk het niet-doorgaan van het Centrumeiland en IJburg 2 is de oorzaak dat we nu extra faciliteiten, sportfaciliteiten en parkeerfaciliteiten moeten aanleggen op IJburg 1. Dus niet de groei van IJburg is een probleem, maar juist de niet-groei van IJburg.”* (Bron: stadsdeelraadslid Jan-Bert Vroege tegen zijn collega Martijn Molenaar in de vergadering van de commissie Openbare ruimte en Financiën van de Stadsdeelraad Oost op 26-03-2013}
- *“Op IJburg is bij de planvorming aanvankelijk een goede inschatting gemaakt van de hoeveelheid en diversiteit aan sportvoorzieningen die nodig zijn voor het gebied. In het Diemerpark en op het Centrumeiland waren sportparken gepland en in het plan waren drie sporthallen opgenomen. (...) De realisatie van de sportaccommodaties liep alleen niet gelijk op met de oplevering van de eerste woningen. Zodra de eerste bewoners zich op IJburg hadden gevestigd, meldden ze zich al bij het stadsdeel met de vraag waar de sportvoorzieningen bleven. Tegelijkertijd liep de gemeente tegen een aantal onvoorziene omstandigheden aan. De locatie in het Diemerpark waar het grote sportpark moest komen, bleek nog niet geschikt omdat de grond niet vlak genoeg kon worden gemaakt. De velden die voorzien waren voor de tweede fase van de aanleg van IJburg raakten uit beeld omdat de ontwikkeling van IJburg 2 vertraagd werd. (...) Al deze*

ontwikkelingen hadden tot gevolg dat er te weinig sportaccommodaties waren voor de bewoners van IJburg.” (Bron: ‘Sportvoorzieningen in de stadsuitbreidingen van Amsterdam Oost’ in Plan Amsterdam 03|2015, Hugo Hilgers, Gemeente Amsterdam, augustus 2015)

- *“Het huidige tekort op IJburg zal worden meegenomen in de uitwerking van het sportprogramma IJburg2”* (Bron: ‘Sportnorm voor de Sportieve Stad’, Uitwerking Sportvisie 2025, Tussenproduct thematische studie sport en bewegen, Koers 2025 en Ruimte voor de Stad, gemeente Amsterdam, 17-05-2018)

²⁴⁹ Bron: Brief van Vrienden van het Diemerpark aan College van B&W en gemeenteraad en Dagelijks Bestuur van stadsdeel Oost, 12-01-2015

²⁵⁰ Bron: Brief van wethouder Ruimtelijke Ordening Eric van der Burg aan Vrienden van het Diemerpark, 13-02-2015

²⁵¹ Op 03-03-2019 stelden we in een raadsadres de volgende vraag: *“Bent u het met ons eens dat er altijd sprake van is geweest dat op IJburg 2 ook sportvoorzieningen zouden komen voor bewoners van IJburg 1? We zouden het fijn vinden als u uw antwoord zou willen motiveren.”*

Het antwoord van wethouder Sport Simone Kukenheim, luidde: *“Ik deel uw mening in deze niet. Voor Uborg 2^e fase hanteren we het uitgangspunt van de sportnorm dat het voorziet in de eigen sportbehoefte. Vanuit de randvoorwaarde dat bij de ontwikkeling van de stad een samenhangend sportprogramma gerealiseerd wordt dat qua locatie en planning meegroeit met de oplevering van woningen. Dit is op IJburg 1^e fase (nog) niet gebeurd met wachtlijsten voor de huidige verenigingen als gevolg.*

Daarvoor verwijs ik naar het Strategisch Huisvestingsplan Sport, dat op 23 januari 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarin stellen we een samenhangend pakket voor aan ruimtelijke investeringen voor, ook voor dit deel van de stad. Dit plan voorziet in een sportaanbod voor alle Amsterdammers in of nabij hun directe woon- en leefomgeving.” (Bron: Brief van wethouder Sport Simone Kukenheim aan Vrienden van het Diemerpark, 06-06-2019)

Conclusie: De wethouder licht in dit antwoord dus uitsluitend het nieuwe beleid toe, en gaat niet in op het vigerende beleid op grond waarvan in het bestemmingsplan IJburg 1^e fase in het Diemerpark zes sportvelden werden mogelijk gemaakt en de

overige voor IJburg benodigde sportvoorzieningen op het Zeeburgereiland en/of IJburg 2e fase zouden komen.

²⁵² Rechtszekerheidsbeginsel: Besluiten en overeenkomsten moeten te allen tijde passen bij verwachtingen en mogen ook niet in strijd zijn met vroegere uitspraken en handelingen.

²⁵³ Het verbod op 'détournement de procédure' houdt in dat de overheid verplicht is om te kiezen voor de procedure die de meeste rechtsbescherming biedt aan de burger.

Als het gemeentebestuur de stelling in de Toelichting bij het bestemmingsplan IJburg 2e fase over de verdeling van sportvelden over Zeeburgereiland, Diemerpark en Strandeiland wil veranderen, dient daarvoor een bestemmingsplanprocedure voor gevolgd te worden. Een enkel besluit van het College van B&W is onvoldoende.

²⁵⁴ Bron: Beantwoording raadsadres over een recreatief overall-plan voor IJburg en Zeeburgereiland van 12 april 2019, wethouder Grondzaken Marieke van Doorninck, 05-12-2019

²⁵⁵ Bron: Bestuursopdracht Eerste Fase Vernieuwing Diemerpark, Vastgesteld door wethouders Sport, Groen en Ruimtelijke Ordening, december 2019

²⁵⁶ Bron: <https://www.amsterdam.nl/projecten/sluisbuurt/>

²⁵⁷ Bron: Bestemmingsplan Sluisbuurt, gemeente Amsterdam, 15-10-2018 en de Toets ladder voor duurzame verstedelijking niet-woonprogramma Bedrijvenstrook, Sluisbuurt en Baibuurten, Gemeente Amsterdam, 22-03-2018

²⁵⁸ Strategisch Huisvestingsplan Sport 2020-2023, vastgesteld door de gemeenteraad op 23-01-2019, pag. 31

²⁵⁹ In de vergadering van de Stadsdeelcommissie Oost van 25-08-2020 stelde de stadsdeelcommissie Oost een advies vast over het voorontwerp bestemmingsplan Amstelkwartier 3^e fase West. In de Toelichting staat: *“Op basis van de referentienormen die de gemeente Amsterdam beleidsmatig hanteert bij nieuwe opgaven, dient voor het gehele Amstelkwartier ca. 17.250 m² gerealiseerd te worden voor buitensporten (zoals voetbal, hockey etc.).*

Deze normen worden niet gehaald, voor de klassieke veldsporten is geen ruimte opgenomen.” (Bron: Toelichting Bestemmingsplan Amstelkwartier 3^e fase West, voorontwerp, 29-06-2020. pag. 17)

²⁶⁰ In de vergadering van de gemeenteraad op 30-09-2020 werd aan de gemeenteraad gevraagd in te stemmen met een investeringsnota Buikslooterham en een uitvoeringskrediet. In het advies van het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Noord staat: *“Het DB maakt zich zorgen over de onderdelen groen en sport, dat met dit intensieve bouwprogramma te weinig ruimte krijgt. (...) hoewel een substantieel programma buitensport wordt gerealiseerd ligt de totale behoefte vanuit de sportnorm hoger.”*

De Stadsdeelcommissie Noord schrijft: *“Naast de groennorm, wordt ook de sportnorm hier niet gehaald, net als in andere ontwikkelgebieden in Noord.”* (Bron: Adviesaanvraag B&W aan stadsdeelbestuur, Registratienummer Z17-81484 / 2605, resp. pag. 3 en 4)

²⁶¹ Bron: Actualisatie Investeringsbesluit NDSM-werf 2020, definitieve versie 03-08-2020, pag. 46

²⁶² Het gelijkheidsbeginsel verplicht de overheid om gelijke gevallen gelijk te behandelen. Uiteraard kunnen er redenen zijn om af te wijken van de eerdere aanpak in een vergelijkbare situatie, zoals voortschrijdend inzicht of beleidswijzigingen. De overheid dient dan echter wel steeds goed te motiveren waarom in een bepaald geval anders wordt gehandeld dan in een eerder geval en waarom dus van het gelijkheidsbeginsel wordt afgeweken.

²⁶³ Voor het tekort aan sportvelden in het Amstelkwartier 3^e fase West is *“de intensivering van Sportpark Drieburg aangedragen als locatie om in een deel van de behoefte te voorzien. Herinrichting en mogelijke uitbreiding van het sportpark levert nog een forse toename van sportvelden op. Voorwaarde hiervoor is dat de bereikbaarheid van het sportpark vanuit Overamstel verbeterd wordt. Aan deze voorwaarde wordt voldaan met de aanleg van de brug over de Weespertrekvaart naar de Watergraafsmeer. (...) In het licht van de sportopgave voor heel Overamstel wordt ook gekeken naar de groenzone langs de Amstel, de uitfasering van de Nieuwe Utrechtseweg (A2) en het openstellen van het APGS-terrein (Amsterdamse Politie Gymnastiek- & Sportvereniging).”* (Bron: Toelichting Bestemmingsplan Amstelkwartier 3^e fase West, voorontwerp, 29-06-2020, pag. 17)

Voor het oplossen van het tekort aan sportvelden op NDSM-werf West is bedacht: *“Minimaal 4.000 m² zal (...) op NDSM-werf Oost worden gerealiseerd. (...) Naast een compact sportpark op NDSM-werf Oost moet voor de overige veldsport ruimte*

buiten de NDSM-werf worden gezocht en kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door bestaande velden intensiever te programmeren.” (Bron: Actualisatie Investeringsbesluit NDSM-werf 2020, definitieve versie 3 augustus 2020, pag. 46)

Ter compensatie aan het tekort aan sportvelden in Buiksloterham adviseerde het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Noord: *“om vanuit samenhang met de andere gebieden in Noord dit verder uit te werken in concrete oplossingen, binnen en buiten het projectgebied. Kijk bijvoorbeeld naar (...) het creëren van sportvelden van een behoorlijk formaat in de directe omgeving van de Buiksloterham.”* (Bron: Adviesaanvraag B&W aan stadsdeelbestuur, Registratienummer Z17-81484 / 2605, pag. 3)

²⁶⁴ Bron: Toelichting bestemmingsplan IJburg 2^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 39

²⁶⁵ Bron: Stedenbouwkundig plan Strandeiland, concept, vastgesteld door B&W op 24-09-2019, pag. 174

²⁶⁶ Bron: Toelichting bestemmingsplan IJburg 2^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 5:

Samenvattende tabel totaal bouwprogramma IJburg tweede fase					
Wonen (in aantal woningen):	Centrumeiland	Middeneiland ^{*)}	Strandeiland ^{*)}	Buiteneiland	Totaal
Wonen	1.500	max. 5.000	max. 2.200	1.500	9.200
*) op het Middeneiland en Strandeiland samen zijn max. 6.200 woningen toegestaan					

²⁶⁷ Enkele bronnen waaruit blijkt dat besloten was dat om op IJburg (maximaal/circa) 18.000 woningen re realiseren:

✦ Advies over de risico-analyse van de bodemsanering Diemerzeedijk, commissie voor de milieueffectrapportage, ISBN 90-421-0972-6, 11-03-2002, pag. 1: *“In het plangebied in het IJmeer zullen ongeveer 18.000 woningen worden gebouwd, 8.500 in de eerste fase en 9.500 woningen in de tweede fase.”*

✦ Ontwerp voor IJburg, Nota van Uitgangspunten, projectbureau IJburg, mei 1996, pag. 7:

“Op de drempel van de 21^e eeuw bereidt Amsterdam een aantal stedenbouwkundige projecten voor, dat het aanzien van de stad zal veranderen. Een van die projecten is IJburg, een stadsuitbreiding in het IJmeer aan de oostkant van de stad. In 1995 richtte de gemeente het projectbureau IJburg op, dat de opdracht kreeg een plan

voor een volwaardige stadswijk te ontwikkelen. Het plan moest voorzien in de bouw van 18.000 woningen, met een gevarieerd woningaanbod, een volledig voorzieningspakket en goed openbaar vervoer.”

✦ Plan van Aanpak ROM-IJmeer, april/mei 1996, pag. 8: *“Een visie op de verstedelijking na 2005 beperkt zich tot het afbouwen van IJburg tot een omvang van 18.000 woningen, welke op basis van de huidige planning rond 2010 gereed zullen zijn. Op basis van het monitoringprogramma, dat inzicht zal verschaffen in de ontwikkeling van de (milieu)kwaliteit, de nieuwe woningbehoeftecijfers, inzichten in de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en de technische en financiële ervaring met het bouwen in het IJmeer, zal rond 2000 duidelijk moeten worden of na het voltooiën van IJburg met 18.000 woningen aan verdere verstedelijking in het IJmeer moet worden gedacht.”*

✦ Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 04-09-1996, pag. 13: *“Gestreefd wordt naar ten minste 8.500 woningen met een maximum van 11.500 woningen. In een mogelijke vervolgfase kan IJburg uitgroeien tot een woonwijk van maximaal 18.000 woningen.”*

✦ Toelichting bestemmingsplan IJburg 2^e fase, vastgesteld door de gemeenteraad op 20-05-2009, pag. 35: *“Amsterdam werkt aan de ontwikkeling van de wijk IJburg; een gemengde woonwijk van circa 18.000 woningen (...). De aanleg verloopt in twee fasen, met een grootte van elk ongeveer 9.000 woningen.”* en *“Voor IJburg eerste fase zijn circa 9.000 woningen in de plannen opgenomen en voor de tweede fase biedt het bestemmingsplan maximaal ruimte aan 9.200 woningen.”*

✦ Toelichting Bestemmingsplan IJburg 1^e fase, gemeente Amsterdam, stadsdeel Oost, 17-04-2013, pag. 10: *“In dit document zijn de contouren voor de wijk met 18.000 woningen in het IJmeer uiteengezet.”*

✦ Stedenbouwkundig plan Centrumeiland, investeringsbesluit, gemeente Amsterdam, mei 2016, pag. 23: *“Als IJburg compleet is, met maximaal 18.400 woningen en ongeveer 40.000 inwoners, zal Centrumeiland een centrale plek innemen aan de IJburgbaai.”*

✦ ‘25 jaar IJburg’ in Plan Amsterdam 03|2020, Gemeente Amsterdam, oktober 2020, pag. 16: *“In 1997 is de bouw van 18.000 woningen in het IJmeer onderwerp van een referendum met een ongekend fel mediaoffensief van voor- en tegenstanders.”*

²⁶⁸ Bron: Cijfers m.b.t. buitensport voor het gebied groot IJburg, Hugo Hilgers, Sport en Bos, 10-11-2017:

Aantal woningen op IJburg en Zeeburgereiland

De onderstaande aantallen zijn gebaseerd op het totaal te realiseren aantal woningen. Voor de IJburg tweede fase geldt dat de plannen nog in ontwikkeling zijn en niet exact kan worden aangegeven hoeveel woningen en buitensport er komt.

IJburg 1 ^e fase	10.700 woningen - blauwgroen woonmilieu
Zeeburgereiland	9.000 woningen – gemengde stadsbuurt
IJburg 2 ^e fase	tussen de 6.500 – 8.000 woningen blauwgroen woonmilieu

²⁶⁹ Bron: Ontwerp Omgevingsvisie Amsterdam 2050, pag. 187

²⁷⁰ Bron: Nota Duurzaam Landschap, pag. 13